

Lovforslag nr. L 1111

Folketinget 2017-18

Fremsat den 25. april 2018 af kulturministeren (Mette Bock)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om ophavsret¹

(Gennemførelse af Marrakeshdirektivet m.v.)

§ 1

I lov om ophavsret, jf. lovbekendtgørelse nr. 1144 af 23. oktober 2014, som ændret ved § 42 i lov nr. 321 af 5. april 2016, foretages følgende ændringer:

1. I fodnoten til lovens titel ændres ”og dele af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/26/EU af 26. februar 2014, EU-Tidende 2014, nr. L 84, side 72.” til: ”dele af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/26/EU af 26. februar 2014, EU-Tidende 2014, nr. L 84, side 72, og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2017/1564/EU af 13. september 2017, EU-tidende 2017, nr. L 242, side 6”.

2. Overskriften før § 17 affattes således:

»Personer med syns-, læse- eller hørehandicap m.v.«

3. I § 17, stk. 1, 1. pkt., udgår ”blinde, svagtseende,” og ”samt personer i øvrigt, der på grund af handicap er ude af stand til at læse trykt tekst” ændres til: ”i det omfang, §§ 17 a-17 e ikke finder anvendelse”.

4. § 17, stk. 3, ophæves.

Stk. 4 bliver herefter til stk. 3.

5. I § 17, stk. 4, der bliver stk. 3, indsættes som 3. pkt.:

»1. og 2. pkt. gælder ikke for områder, der er omfattet af §§ 17 a-17-e.«

6. Efter § 17 indsættes før overskriften før § 18:

»§ 17 a. I §§ 17 b-17 e forstås ved:

- 1) person med syns- eller læsehandicap: en person, der uanset eventuelle andre handicap
 - a) er blind,
 - b) har en synsnedsettelse, som ikke kan afhjælpes, så vedkommende får en synsfunktion, der tilnærmelsesvis svarer til synet hos en person uden en sådan funktionsnedsettelse, og som derfor er ude af stand til at læse trykte værker i tilnærmelsesvis samme grad som en person uden en sådan funktionsnedsettelse,
 - c) har et perceptions- eller læsehandicap, og som derfor er ude af stand til at læse trykte værker i tilnærmelsesvis samme grad som en person uden et sådant handicap, eller
 - d) på anden måde grundet et fysisk handicap er ude af stand til at holde eller håndtere en bog eller fokusere eller bevæge øjnene i et omfang, der normalt muliggør læsning.
- 2) tilgængeligt format: værker, der præsenteres på en alternativ måde eller alternativ form, der giver en person med syns- eller læsehandicap ligeså let og behagelig adgang til værket, som en person uden de funktionsnedsettelser eller handicap, som er nævnt i § 17 a, stk. 1, nr. 1.
- 3) bemyndiget enhed: en enhed, der er godkendt eller anerkendt i en medlemsstat inden for Den Europæiske Union til at forestå uddannelse, undervisning, tilpasset læsning eller adgang til information for personer med syns- eller læsehandicap på ikke-kommerciel basis. Det omfatter også offentlige institutioner eller nonprofitorganisationer, der leverer de samme ydelser til personer med syns- eller læsehandicap som en af deres primære

¹ Loven indeholder bestemmelser, der gennemfører Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2017/1564/EU af 13. september 2017 om visse tilladte former for anvendelse af visse værker og andre frembringelser, der er beskyttet af ophavsret og beslægtede rettigheder, til gavn for personer, der er blinde eller synshemmede eller på anden måde har et læsehandicap, og om ændring af direktiv 2001/29/EF om harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i informationssamfundet, EU-tidende 2017, nr. L 242, side 6.

aktiviteter, institutionelle forpligtelser eller som en del af deres almenyttige opgaver.

§ 17 b. §§ 17 c-17 e finder anvendelse på offentliggjorte værker i form af bøger, tidsskrifter, aviser, blade eller anden type skriftligt materiale, notation samt tilhørende illustrationer på ethvert medie.

§ 17 c. En person med syns- eller læsehandicap eller en person, der handler på dennes vegne, må fremstille et tilgængeligt format. Et tilgængeligt format må kun bruges af en person med syns- eller læsehandicap.

Stk. 2. En bemyndiget enhed må fremstille, overføre, stille til rådighed, sprede eller udlåne et tilgængeligt format til en person med syns- eller læsehandicap eller en anden bemyndiget enhed inden for Den Europæiske Union. Handlinger efter 1. pkt., må kun ske på ikke-kommerciel basis til brug for personer med syns- eller læsehandicap.

Stk. 3. En person med syns- eller læsehandicap eller en bemyndiget enhed må tilegne sig eller få adgang til et tilgængeligt format, der overføres, stilles til rådighed, spredes eller udlånes af en bemyndiget enhed, der er etableret inden for Den Europæiske Union.

Stk. 4. Stk. 1-3 kan ikke tilsidesættes ved aftale.

§ 17 d. Anvender en bemyndiget enhed, der er etableret i Danmark, § 17 c, stk. 2, har ophavsmanden krav på kompensation, jf. dog stk. 2. 1. pkt. finder ikke anvendelse, hvis skaden for en ophavsmand er minimal.

Stk. 2. Der skal ikke betales kompensation, når en bemyndiget enhed, der er etableret i Danmark, fremstiller, overfører, stiller til rådighed, spreder eller udlåner et tilgængeligt format i punktskrift eller andre formater, der normalt kun anvendes af personer med syns- eller læsehandicap.

Stk. 3. Opnås der ikke enighed om kompensation efter stk. 1, kan hver af parterne forelægge spørgsmålet for Ophavsretslicensnævnet, jf. § 47.

Stk. 4. Stk. 1-3 finder tilsvarende anvendelse, når en bemyndiget enhed, der er etableret i Danmark, foretager handlinger i medfør af artikel 3 i Europa-Parlamentets og Rådets Forordning om grænseoverskridende udveksling mellem Unionen og tredjelande af visse værker og andre frembringelser, der er beskyttet af ophavsret og beslægtede rettigheder, i tilgængeligt format til gavn for personer, der er blinde eller synshæmmede eller på anden måde har et læsehandicap.

§ 17 e. En bemyndiget enhed, der er etableret i Danmark, og som overfører, stiller til rådighed, spreder eller udlåner tilgængelige formater til personer med syns- eller læsehandicap eller bemyndigede enheder i andre lande inden for Den Europæiske Union, eller som importerer tilgængelige formater fra en bemyndiget enhed, der er etableret et af i disse lande, skal indføre en praksis for at sikre, at enheden:

1) kun spreder, overfører tilgængelige formater til og stiller tilgængelige formater til rådighed for personer med syns- eller læsehandicap eller andre bemyndigede enheder,

- 2) tager passende skridt for at modvirke, at tilgængelige formater bliver fremstillet, spredt, overført eller stillet til rådighed på uautoriseret vis,
- 3) udviser den fornødne omhu ved og fører registre over sin behandling af værker, og tilgængelige formater deraf, og
- 4) på sin hjemmeside, hvis dette er passende, eller gennem andre digitale eller fysiske kanaler offentliggør og opdaterer oplysninger om, hvordan den overholder forpligtelserne i nr. 1-3.

Stk. 2 De bemyndigede enheder, der er nævnt i stk. 1, skal efter anmodning give personer med syns- eller læsehandicap, andre bemyndigede enheder eller ophavsmænd en liste over de tilgængelige formater, som enheden har til rådighed, samt navn og kontaktoplysninger på de bemyndigede enheder, enheden har samarbejdet med i forbindelse med udvekslingen af tilgængelige formater. Gives den information, der er nævnt i 1. pkt. til en person med syns- eller læsehandicap, skal den gives i et format, der kan tilgås af personen med syns- eller læsehandicap.«

7. I § 47, stk. 2, ændres ”§ 17, stk. 3” til: ”§ 17 d, stk. 3”.

8. I § 48, stk. 2 og 3, ændres ”§ 17, stk. 4” til: ”§ 17, stk. 3”.

9. I § 49, stk. 1, ændres ”§ 17, stk. 3” til: ”17 d, stk. 1”.

10. I § 50, stk. 1, ændres ”§ 17, stk. 4” til: ”§ 17, stk. 3”.

11. I § 52, stk. 1, ændres ”§ 17, stk. 4” til: ”§ 17, stk. 3”.

12. I § 65, stk. 6, ændres ”og § 16 a, § 17, stk. 1, 2 og 4” til: ”16 a og 17-17 e”.

13. I § 66, stk. 2, ændres ” og 16 a, § 17, stk. 1, 2 og 4” til: ”, 16 a og 17-17 e”.

14. I § 67, stk. 2, ændres ”§ 17, stk. 1 og 4” til: ”§ 17, stk. 1 og 3”.

15. I § 69, stk. 3, indsættes efter ”§ 17, stk. 1 og 2, ”: ”§§ 17 a-17 e”.

16. I § 70, stk. 3, ændres ”17, stk. 1 og 4” til: ”§ 17, stk. 1 og 3, §§ 17 a-17 e”.

17. I § 71, stk. 5, ændres ”13-17” til: ”13-17 e”.

18. I § 72 indsættes efter ”Danmark”: ”, jf. dog §§ 17 a-17 e”.

19. I § 75 d, stk. 1, ændres ”17, stk. 1-3” til: ”§ 17, stk. 1, § 17 c”.

20. I § 75 d, stk. 3, indsættes som 2. pkt.:

»Dette gælder dog ikke for gengivelse i medfør af § 17 c.«

21. I § 88 indsættes som stk. 3:

»Stk. 3. Kulturministeren kan fastsætte regler om, at §§ 17 a-17 e finder tilsvarende anvendelse på import og eksport af tilgængelige formater fra og til lande, som er en del af Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde.«

§ 2

Stk. 1. Loven træder i kraft den 11. oktober 2018.

Stk. 2. Loven finder anvendelse på tilgængelige formater, der er fremstillet før lovens ikrafttrædelse.

§ 3

Loven gælder ikke for Færøerne eller Grønland, men kan ved kongelige anordning sættes helt eller delvist i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning og baggrund for lovforslaget

1.1 Indledning

1.2 Marrakeshdirektivets formål og indhold

1.3 Marrakeshforordningens formål og indhold

1.4 Valg af gennemførelseslovgivning

2. Hovedpunkter i forslaget

2.1 Definitioner

2.1.1 Gældende ret

2.1.2 Direktivets regler

2.1.3 Kulturministeriets overvejelser og forslag

2.2 Ny undtagelse for personer med syns- og læsehandicap

2.2.1 Gældende ret

2.2.2 Direktivets regler

2.2.3 Kulturministeriets overvejelser og forslag

2.3 Kompensation

2.3.1 Gældende ret

2.3.2 Direktivets regler

2.3.3 Kulturministeriets overvejelser og forslag

2.4 Andre regler om personer med handicap

2.4.1 Gældende ret

2.4.2 Direktivets regler

2.4.3 Kulturministeriets overvejelser og forslag

3. De økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

4. De økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

5. De administrative konsekvenser for borgerne

6. De miljømæssige konsekvenser

7. Forholdet til EU-retten

8. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

9. Sammenfattende skema

1. Indledning og baggrund for lovforslaget

1.1 Indledning

Den 27. juni 2013 blev traktaten om fremme af adgang til offentliggjorte værker for personer, der er blinde eller synshæmmede eller på anden måde har et læsehandicap, vedtaget i regi af the World Intellectual Property Organization (WIPO) i Marrakesh i Marokko (Marrakeshtraktaten). Marrakeshtraktatens formål er at sikre bedre adgang til bøger, lyd-bøger m.v. i tilgængelige formater for personer med syns- eller læsehandicap, samt at øge den grænseoverskridende udveksling af disse bøger. Marrakeshtraktaten er herefter blevet gennemført i EU-lovgivningen. Dette er for det første gjort ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2017/1564/EU af 13. september 2017 om visse tilladte former for anvendelse af visse værker og andre frembringelser, der er beskyttet af ophavsret og beslægtede rettigheder, til gavn for personer, der er blinde eller synshæmmede eller på anden måde har et læsehandicap, og om ændring af direktiv 2001/29/EF om harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i informationssamfundet (Marrakeshdirektivet), der vedrører det indre marked i EU. For det andet er det gjort med Europa-Parlamentet og Rådets forordning 2017/1563/EU af 13. september 2017 om grænseoverskridende udveksling mellem Unionen og tredjelande af visse værker og andre frembringelser, der er beskyttet af ophavsret og beslægtede rettigheder, i tilgængeligt format til gavn for personer, der er blinde eller synshæmmede eller på anden måde har et læsehandicap (Marrakeshforordningen). Denne forordning vedrører eksport og import af tilgængelige formater mellem den Europæiske union og de tredjelande, der er parter i traktaten.

Dette lovforslag har til formål at sikre bedre adgang til værker og andre beskyttede frembringelser for personer med syns- eller læsehandicap ved at gennemføre de nødvendige ændringer i ophavsretsloven (LBK nr. 1144 af 23. oktober 2014 som ændret ved lov nr. 321 af 5. april 2016).

1.2 Marrakeshdirektivets formål og indhold

Formålet med Marrakeshdirektivet er beskrevet i direktivets artikel 1, hvoraf følger:

”Dette direktiv tager sigte på yderligere at harmonisere EU-ret vedrørende ophavsret og beslægtede rettigheder inden for rammerne af det indre marked ved at fastlægge regler for anvendelse af visse værker og andre frembringelser uden rettighedshaverens tilladelse til gavn for personer, der er blinde eller synshæmmede eller på anden måde har et læsehandicap”.

Formålet er uddybet i direktivets betragtninger 3, 4 og 16-18, der bl.a. peger på de udfordringer som personer med

syns- eller læsehandicap har i forhold til at få adgang til bøger m.v. i tilgængelige formater.

Direktivets artikel 2 indeholder definitionerne af ”værk- og anden frembringelse”, ”målgruppeperson”, ”tilgængeligt format” og ”bemyndiget enhed”.

Marrakeshdirektivets centrale bestemmelser findes i artiklerne 3 og 4. Artikel 3 fastslår, at medlemsstaterne skal fastsætte en undtagelse, således at tilladelse fra rettighedshaverne ikke kræves, når personer med syns- eller læsehandicap, personer, der handler på disses vegne, eller bemyndigede enheder fremstiller, overfører, stiller til rådighed, spreder eller udlåner tilgængelige formater inden for rammerne af direktivet. Artikel 4 vedrører udvekslingen af tilgængelige formater på det indre marked. Medlemsstaterne kan i medfør af betragtning 14 vælge inden for visse rammer at give rettighedshaverne kompensation for den udnyttelse, der sker i henhold til direktivet.

Direktivet indeholder herudover regler om bemyndigede enheders forpligtelser (artikel 5), gennemsigtighed og udveksling af oplysninger (artikel 6), beskyttelse af personoplysninger (artikel 7), ændring af direktiv 2001/29/EF (artikel 8), en rapport, som skal afgives af Kommissionen (artikel 9), revision af direktivet (artikel 10) og afsluttende regler om gennemførelse og ikrafttræden (artiklerne 11 og 12).

1.3 Marrakeshforordningens formål og indhold

Forholdet mellem Marrakeshforordningen og Marrakeshdirektivet er beskrevet i forordningens artikel 1:

”Denne forordning fastsætter ensartede regler om den grænseoverskridende udveksling af visse værker og andre frembringelser i tilgængeligt format mellem Unionen og tredjelande, der er parter i Marrakeshtraktaten, uden rettighedshaverens tilladelse til gavn for personer, der er blinde eller synshæmmede eller på anden måde har et læsehandicap, inden for det område, der er harmoniseret ved direktiv 2001/29/EF og direktiv (EU) 2017/1564, for at forhindre, at harmoniseringen af eksklusive rettigheder og undtagelser i det indre marked bringes i fare.”

Marrakeshforordningen indeholder i artikel 2 de samme definitioner som i direktivets artikel 2. Forordningen indeholder derimod ikke en pendant til direktivets obligatoriske artikel 3, der indeholder en forpligtelse for EU's medlemsstater til at indføre en undtagelse til gavn for personer med syns- eller læsehandicap. Marrakeshforordningens artikel 3 og 4 indeholder regler om udveksling af tilgængelige formater mellem personer med syns- eller læsehandicap i EU eller bemyndigede enheder etableret i EU og personer med syns- eller læsehandicap uden for EU eller bemyndigede enheder etableret uden for EU. Artikel 5 indeholder forpligtelser for bemyndigede enheder, som importerer eller eksporterer tilgængelige formater i overensstemmelse med artikel 3 og 4. Disse forpligtelser er identiske med de forpligtelser, som gælder for grænseoverskridende udveksling af tilgængelige formater inden for EU i medfør af direktivets artikel 5. Her-

udover indeholder forordningen regler om beskyttelse af personoplysninger (artikel 6), revision af forordningen (artikel 7) og ikrafttrædelse og anvendelse (artikel 8).

1.4 Valg af gennemførelseslovgivning

Ophavsretslovens § 17 indeholder regler om adgang til bøger og lydbøger m.v. for personer med syns- og læsehandicap m.v. § 17 er mindre detaljeret end direktivets regler og er efter Kulturministeriets fortolkning mere begrænset i forhold til hvilket materiale, der kan produceres af fx Nota til brug for personer med syns- eller læsehandicap. Fx kan lydbøger normalt ikke produceres, såfremt lydbogen er kommercielt tilgængelig på markedet i et anvendeligt format, ligesom gengivelse af e-bøger kun kan ske i begrænset omfang.

Det vurderes derfor nødvendigt, at gennemførelsen af direktivet sker ved en ændring af ophavsretsloven. Det vil desuden være et klart signal til omverdenen om, at Danmark lægger stor vægt på, at personer med syns- eller læsehandicap får større adgang til litteratur.

Det bemærkes i den forbindelse, at direktivets artikel 5 indeholder forpligtelser for bemyndigede enheder i forbindelse med eksport og import af tilgængelige formater. Disse forpligtelser er ikke af ophavsretlig karakter, men er dog snævert forbundet med resten af direktivets regler, herunder navnlig artikel 4 om import og eksport af tilgængelige formater, og det findes derfor mest korrekt, at disse regler ind sættes i ophavsretsloven og ikke i anden lovgivning.

Den danske ophavsretslov indeholder ikke i dag regler, der strider mod Marrakeshforordningen. Det foreslås dog i § 17 d, stk. 4, at reglerne om kompensation i forslaget til § 17 d, stk. 4, også finder anvendelse, når en bemyndiget enhed, der er etableret i Danmark, foretager handlinger i medfør af artikel 3 i Marrakeshforordningen, dvs. spreder, overfører eller stiller til rådighed tilgængelige formater for en person med syns- eller læsehandicap eller en bemyndiget enhed, der er etableret i et tredjeland, der er part i Marrakeshtraktaten. På denne måde vil der være ens regler i forhold til kompensation, uanset om tilgængelige værker sendes til lande i EU eller til et tredjeland, der er part i Marrakeshtraktaten.

2. Hovedpunkterne i lovforslaget

2.1 Definitioner

2.1.1 Gældende ret

Ophavsretslovens § 17 indeholder ikke et katalog over de definitioner, som findes i direktivet.

Ophavsretslovens § 17 indeholder regler for personer med bl.a. syns- eller hørehandicap. Undtagelsen i § 17, stk. 1, gælder for ”udgivne værker”, dog således at ”lydoptagelser af litterære værker” og ”gengivelser, der udelukkende består af lydoptagelser af musikværker” ikke er omfattet, hvilket

følger af stk. 2. I medfør af § 17, stk. 3, kan der gengives og spredes "lydoptagelser af udgivne værker".

Ophavsretslovens § 17 indeholder ikke i dag en definition af "personer med syns- og læsehandicap". Det fremgår af § 17, stk. 1, at bestemmelsen gælder for "blinde, svagtseende, døve og talelidende samt personer i øvrigt, der på grund af handicap er ude af stand til at læse trykt tekst". § 17, stk. 3, gælder kun for "personer med syns- og læsehandicap", og § 17, stk. 4, gælder "syns- og hørehandicappede".

Ophavsretslovens § 17 indeholder ikke en definition af et "tilgængeligt format". Det følger af bestemmelsens stk. 1, at det er tilladt at gengive og sprede eksemplarer af udgivne værker, når gengivelsen og de spredte eksemplarer er "særligt bestemt" til brug for de personer med syns- og læsehandicap m.v., som omfattes af bestemmelsen.

Ophavsretslovens § 17, stk. 1-3, indeholder ikke en definition af, hvem der kan gengive og sprede eksemplarer af udgivne værker.

§ 17, stk. 4, som vedrører værker, der udsendes i radio eller fjernsyn, beskriver, hvem der kan benytte bestemmelsen, da det fremgår, at den kun gælder for "statslige eller kommunale institutioner og andre sociale eller almennyttige institutioner". Det følger endvidere af bemærkningerne til bestemmelsen (lov nr. 395 af 14. juni 1995 om ophavsret), at virksomheder, der bygger på et kommercielt grundlag, ikke omfattes af bestemmelsen.

2.1.2 Direktivets regler

Kulturministeriet finder, at direktivets definitioner er af central betydning for rækkevidden af den obligatoriske undtagelse, som medlemsstaterne skal indføre i medfør af artikel 3 i direktivet, der medfører, at der kan fremstilles og distribueres tilgængelige formater til brug for personer med syns- eller læsehandicap. Samtidig tilsiger hensynet til at sikre klarhed i forhold til grænseoverskridende udveksling af tilgængelige formater, at direktivets regler så vidt muligt afspejles direkte i lovtæksten.

I forslaget til § 17 a lægges der derfor op til, at definitionerne af "person med syns- eller læsehandicap", "tilgængeligt format" og "bemyndigede enheder" indsættes i lovtæksten, mens det fastslås i § 17 b, at §§ 17 c-e finder anvendelse på offentliggjorte værker i form af bøger, tidsskrifter, aviser, blade eller anden type skriftligt materiale, notation samt tilhørende illustrationer på ethvert medie.

Det bemærkes endvidere, at der i lovforslagets definition af "bemyndiget enhed" anvendes "undervisning" i stedet for direktivets ordlyd "undervisning af lærere", da den danske version af direktivet på dette punkt efter Kulturministeriets opfattelse ikke stemmer overens med de andre sprogversioner af forslaget.

Der henvises til de specielle bemærkninger til §§ 17 a og 17 b for en beskrivelse af definitionernes indhold.

2.1.3 Kulturministeriets overvejelser

Kulturministeriet finder, at direktivets definitioner er af central betydning for rækkevidden af den obligatoriske undtagelse, som medlemsstaterne skal indføre i medfør af artikel 3 i direktivet (se nedenfor under afsnit 2.3.2 for en beskrivelse heraf). Samtidig tilsiger hensynet til at sikre klarhed ift. grænseoverskridende udveksling af tilgængelige formater, at direktivets regler så vidt muligt afspejles direkte i lovtæksten.

I forslaget til § 17 a lægges der derfor op til, at direktivets fire definitioner indsættes direkte i lovtæksten, dog således at ordlyden i definitionen af et "værk eller anden frembringelse" tilpasses den terminologi, der normalt anvendes i ophavsretsloven.

Det bemærkes endvidere, at der i definitionen af "bemyndiget enhed" anvendes "undervisning" i stedet for direktivets ordlyd "undervisning af lærere", da den danske oversættelse af direktivet på dette punkt efter ministeriets opfattelse er forkert.

Der henvises til de specielle bemærkninger til forslaget til § 17 a for en beskrivelse af definitionernes indhold.

2.2 Ny undtagelse for personer med syns- og læsehandicap

2.2.1 Gældende ret

Ophavsretslovens § 2 indeholder de centrale regler om den ophavsretlige beskyttelse.

Det følger af ophavsretslovens § 2, stk. 1, at ophavsretten medfører en eneret til at råde over et værk ved at fremstille eksemplarer af det og ved at gøre det tilgængeligt for almenheden i oprindelig eller ændret skikkelse, i oversættelse, omarbejdelse i anden litteratur eller kunstart eller i anden teknik.

Ophavsretslovens § 2, stk. 2, fastslår, hvornår der er tale om en eksemplar fremstilling. Det følger heraf, at som eksemplar fremstilling anses enhver direkte eller indirekte, midlertidig eller permanent og hel eller delvis eksemplar fremstilling på en hvilken som helst måde og i en hvilken som helst form. Som fremstilling af eksemplarer anses også det forhold, at værket overføres på indretninger, som kan gengive det.

Ophavsretslovens § 2, stk. 3, fastslår, hvornår der er tale om tilgængeliggørelse for almenheden. Det følger heraf, at værket gøres tilgængeligt for almenheden, når eksemplarer af værket udbydes til salg, udlejning eller udlån eller på anden måde spredes til almenheden, eksemplarer af værket vises offentligt, eller værket fremføres offentligt. Det følger også af § 2, stk. 4, at der ved offentlig fremførelse også forstås trådbunden eller trådløs overføring af værker til almenheden, herunder udsendelse i radio eller fjernsyn, tilrådighedsstillelse af værker på en sådan måde, at almenheden får adgang til dem på et individuelt valgt sted og tidspunkt og

fremførelse i en erhvervsvirksomhed, der finder sted for en større kreds, som ellers måtte anses som ikke-offentlig.

Såfremt fx en bemyndiget enhed i dag ønsker at fremstille en kopi af et beskyttet værk eller at gøre det tilgængeligt for almenheden, fx i form af salg, udlån m.v., så vil det derfor kræve ophavsmandens samtykke, medmindre der gælder en indskrænkning eller undtagelse til beskyttelsen.

Ophavsretslovens kapitel 2 indeholder bl.a. en række indskrænkninger i ophavsretten. Et eksempel herpå er § 17, der er sålydende:

”Syns- og hørehandicappede

§ 17. Det er tilladt at gengive og sprede eksemplarer af udgivne værker, når gengivelsen og de spredte eksemplarer er særligt bestemt til brug for blinde, svagtseende, døve og talelidende samt personer i øvrigt, der på grund af handicap er ude af stand til at læse trykt tekst. Bestemmelsen i 1. pkt. finder ikke anvendelse på gengivelse eller eksemplarspredning, der sker i erhvervsøjemed.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 finder ikke anvendelse på lydoptagelser af litterære værker eller på gengivelser, der udelukkende består af lydoptagelser af musikværker.

Stk. 3. Lydoptagelser af udgivne litterære værker må gengives og spredes til brug for syns- og læsehandicappede, når det ikke sker i erhvervsøjemed. Ophavsmanden har krav på vederlag. Kan der ikke opnås enighed om størrelsen af vederlaget, kan hver af parterne forelægge spørgsmålet for Ophavsretslicensnævnet, jf. § 47.

Stk. 4. Statslige eller kommunale institutioner og andre sociale eller almennyttige institutioner kan til brug for syns- og hørehandicappede ved lyd- eller billedoptagelse fremstille eksemplarer af værker, der udsendes i radio eller fjernsyn, såfremt betingelserne for aftalelicens efter § 50 er opfyldt. Sådanne optagelser må kun udnyttes inden for virksomhed, som omfattes af den i § 50 forudsatte aftale”.

§ 17, stk. 1, fik sin nuværende form ved lov nr. 1207 af 27. december 1996 om ændring af ophavsretsloven og om ophævelse af lov om Den Kulturelle Fond og om visse bevilninger på ophavsretsområdet (herefter 1996b-loven).

Det følger af bl.a. af bemærkningerne til 1996b-loven, jf. Folketingstidende 1996-97, tillæg A, spalte 1929, at det med forslaget ”vil være tilladt at gengive udgivne værker, når gengivelsen særligt er bestemt til brug for blinde og svagtseende. Med ordet »gengive« og ordene »spredte eksemplarer« præciseres det, at bestemmelsen i stk. 1 betyder en indskrænkning i ophavsmandens eneret efter lovens § 2 til eksemplar fremstilling, offentlig visning og fremførelse samt - inden for bestemmelsens anvendelsesområde, dvs. spredning til brug for blinde og svagtseende m.v. - også i eneretten til eksemplarspredning. Forslaget giver generelt en mulighed for, at udgivne værker i enhver form, herunder også i

syntetisk tale, kan være til rådighed for blinde og svagtseende uanset den anvendte teknik”.

Det følger endvidere af samme bemærkninger, at ”det fremstillede materiale skal være særligt bestemt til brug for blinde og svagtseende. Det betyder, at det kun er tilladt at foretage gengivelse i form af eksemplar fremstilling, visning og fremførelse m.v., når der er klare holdepunkter for at antage, at formålet udelukkende er at betjene blinde og svagtseende. Foretages gengivelsen af andre end de blinde og svagtseende selv eller institutioner, som særligt har til formål at betjene denne gruppe handicappede, må det forudsættes, at værksgengivelsen har egenskaber, som viser, at gengivelsen er særligt tilrettelagt for blinde. Der kan fx være tale om, at eksemplaret er tilpasset til brug sammen med et edb-program, som gør det muligt at læse værket ved hjælp af en læseliste, eller at der er mulighed for, at teksten kan forstørres i ekstraordinær grad med henblik på skærmlæsning eller tilegnes ved hjælp af syntetisk tale og lignende”.

Det bemærkes, at disse bemærkninger ikke henviser til ”personer i øvrigt, der på grund af handicap er ude af stand til at læse trykt tekst”. Dette hang sammen med, at Kulturministeriet nærede betænkelighed ved, at målgruppen af svært handicappede, som lovforslaget tilsigtede at give mulighed for fri gengivelse m.v. af beskyttede værker, ikke længere ville være klart afgrænset.

Under udvalgsbehandlingen fremsatte et enigt Kulturudvalg i en tillægsbetænkning et ændringsforslag, hvormed ”personer i øvrigt, der på grund af handicap er ude af stand til at læse trykt tekst” blev omfattet af § 17, stk. 1.

Udvalgets bemærkninger, jf. Folketingstidende 1996-97, tillæg B, spalte 249, hertil var de følgende:

”Udvalget har overvejet, om forslaget til § 17, stk. 1, vedrørende eksemplar fremstilling m.v. til fordel for blinde, svagtseende, døve og talelidende som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 1, bør udvides til også at omfatte andre end de i forslaget til § 17, stk. 1, nævnte handicappede. Udvalget har fundet, at også personer, der på grund af handicap er ude af stand til at læse trykt tekst, bør have mulighed for at drage fordel af den nye teknologi. Formålet med ændringsforslaget er at skabe en ligestilling mellem på den ene side de blinde, svagtseende, døve og talelidende og på den anden side andre læsehandicappede personer. Udvalget forudsætter i denne forbindelse, at de institutioner m.v., som betjener svagtseende, i overensstemmelse med hidtidig praksis kræver dokumentation for, at en person lider af et handicap, som gør den pågældende ude af stand til at tilegne sig tekst på normal vis, f.eks. i form af lægeattest eller lignende.”

Ophavsretslovens § 17, stk. 1 gælder kun for udgivne værker, dvs. tilfælde hvor eksemplarer af værket med ophavsmandens samtykke er bragt i handelen eller på anden måde spredt blandt almenheden, jf. lovens § 8, stk. 2.

Ophavsretslovens § 17, stk. 2 og 3, fik sin nuværende form ved lov nr. 1440 af 22. december 2004 om ændring af ophavsretsloven (2004b-loven).

Det følger af bl.a. bemærkningerne til § 17, stk. 2, jf. Folketingstidende 2004-05, tillæg A, spalte 2265, at:

”Formålet med ændringen af § 17, stk. 2, 1. led, er at undtage alle lydoptagelser af litterære værker fra adgangen til vederlagsfri gengivelse og spredning i stk. 1. Dette betyder, at frembringelser, der ud over lydoptagelser af litterære værker også består af tekst eller billeder, fremover vil være omfattet af undtagelsen i stk. 2 – i lighed med, hvad der allerede gælder for rene lydbøger. Gengivelser bestående af såvel lyd som tekst eller billeder kan fx være lydbøger, der suppleres med illustrationer, eller lydbøger, hvor den skrevne tekst er vedlagt lydbogen.

Der tilsigtes ikke en ændring af § 17, stk. 2, vedrørende musikværker. Det vil derfor fortsat kun være gengivelser af musikværker, der udelukkende består af lyd, der er undtaget fra adgangen til vederlagsfri eksemplar fremstilling og spredning i § 17, stk. 1. Indgår en lydoptagelse af et musikværk med andet materiale i en multimediefrembringelse, omfattes forholdet således fortsat af bestemmelsen i stk. 1.”

Bemærkningerne til stk. 3, jf. Folketingstidende 2004-05, tillæg A, spalte 2265f. indeholder en væsentlig begrænsning af bestemmelsens anvendelsesområde:

”Det er en forudsætning for anvendelse af beskyttet materiale i medfør af forslaget til § 17, stk. 3, at der er den fornødne sikkerhed for, at de lydoptagelser, der fremstilles og distribueres med hjemmel i bestemmelsen, kun stilles til rådighed for de rette brugere, dvs. den personkreds, der omfattes af bestemmelsen. Det fremstillede materiale skal således alene være tilgængeligt for de syns- og læsehandicappede og må ikke kunne anvendes af andre. I lighed med, hvad der gælder efter § 17, stk. 1, skal der føres kontrol med, at materiale kun distribueres til personer omfattet af § 17, stk. 3; en sådan dokumentation af handicap kan fx ske i form af en lægeattest. Folkebiblioteker m.v. kan ikke udlåne lydbøger, der er fremstillet i medfør af § 17, stk. 3, medmindre der foretages en sådan dokumentation af handicap. Ved online-distribution og lignende skal misbrug så vidt muligt forebygges gennem brug af kryptering, vandmærkning eller lignende.

Det er endvidere en forudsætning, at produktion af lydbøger og multimedieprodukter efter forslaget til § 17, stk. 3, ikke på urimelig måde griber ind i de almindelige forlags kommercielle lydbogsudgivelser. Dette tilsiger såvel formålet med § 17, stk. 3, som almindelige synspunkter om værdispild i samfundet. Danmarks Blindbibliotek og andre, der måtte benytte § 17, stk. 3, skal som udgangspunkt afstå fra at udgive et litterært værk som lydbog, hvis det pågældende værk allerede af et kommercielt forlag er udgivet som lydbog, eller af bogforlaget påtænkes udgivet inden kort tid. I visse tilfælde kan en lydbogsindlæsning være af en sådan

særlig karakter, at der er grund til, at såvel Danmarks Blindbibliotek som de almindelige forlag udgiver samme værk som lydbog”.

Ophavsretslovens § 17, stk. 3, gælder udelukkende for gengivelse og spredning af lydoptagelser af udgivne litterære til brug for ”syns- og læsehandicappede”. Det følger af ovennævnte bemærkninger, at denne gruppe omfatter ”blinde, svagtseende, ordblinde, læsehandicappede og andre, der er ude af stand til at læse almindelig tekst”.

Anvendelse i medfør af stk. 3 giver ret til kompensation til ophavsmanden. Det følger af bemærkningerne til forslaget, at ”størrelsen af det vederlag, der skal erlægges til ophavsmandene, beror på en aftale mellem parterne. Såfremt der ikke kan opnås enighed herom, kan hver af parterne indbringe spørgsmålet om vederlagets størrelse for Ophavsretslicensnævnet”.

Ophavsretslovens § 17, stk. 4, fik sin nuværende form ved lov nr. 395 af 14. juni 1995 (1995-loven), hvor den dog var indsat som stk. 3.

Bestemmelsen gælder for ”statslige eller kommunale institutioner og andre sociale eller almennyttige institutioner”. Det følger af bemærkningerne til loven, jf. Folketingstidende 1994-95, tillæg A, spalte 1349, at dette ikke omfatter ”virksomheder, der bygger på et kommercielt grundlag”. Det følger endvidere af bestemmelsen, at der i aftalen mellem den pågældende institution og rettighedshaverne kan fastlægges de nærmere grænser for institutionernes brug af optagelserne. Bestemmelsen kan fx tænkes anvendt i forhold til indspilning og distribution af tv-optagelser specielt for døve eller tunghøre.

Det er en forudsætning for anvendelse af undtagelsen, at betingelserne for aftalelicens efter ophavsretslovens § 50 er opfyldt. Dette indebærer bl.a. at den pågældende institution skal indgå aftale om den pågældende værksudnyttelse med en organisation, som omfatter en væsentlig del af ophavsmandene til en bestemt art af værker, der anvendes i Danmark. Denne organisation skal være godkendt af Kulturministeren. Der er pt. ikke godkendt en organisation til at indgå aftaler på det område, som er beskrevet i § 17, stk. 4.

Der er i dag indgået aftaler mellem rettighedshaverne og Nota om brug af værker til personer med syns- eller læsehandicap. Dette inkluderer både individuelle aftaler mellem Nota og enkelte forlag, og kollektive aftaler mellem Nota og fx Copydan Tekst- og Node.

Ophavsretslovens § 17 skal ses i lyset af bl.a. § 11 i ophavsretsloven.

Det følger af § 11, stk. 1, at bestemmelser i bl.a. ophavsretslovens kapitel 2, som § 17 er en del af, ikke gør indskrænkninger i ophavsmandens ret i henhold til § 3 ud over, hvad der følger af ophavsretslovens § 29.

Det følger af ophavsretslovens § 3, stk. 1, at ophavsmanden har krav på at blive navngivet i overensstemmelse med, hvad god skik kræver, såvel på eksemplarer af værket som når dette gøres tilgængeligt for almenheden. Det følger af stk. 2, at værket ikke må ændres eller gøres tilgængeligt for almenheden på en måde eller i en sammenhæng, der er krænkende for ophavsmandens litterære eller kunstneriske anseelse eller egenart. Det følger af stk. 3, at ophavsmanden ikke kan frafalde sin ret efter § 3, medmindre det gælder en efter art og omfang afgrænset brug af værket.

Det følger af Ophavsretslovens § 11, stk. 2, at når et værk anvendes i henhold til bl.a. kapitel 2, må værket ikke ændres i videre udstrækning, end den tilladte brug kræver. Gengives værket offentligt, skal kilden angives i overensstemmelse med, hvad god skik kræver.

Af stk. 3 følger det, at når et værk anvendes i henhold til bl.a. kapitel 2, er det ikke tilladt at fremstille eksemplarer på grundlag af en gengivelse af værket i strid med § 2 eller på grundlag af en omgørelse af en teknisk foranstaltning i strid med § 75 c, stk. 1. Bestemmelsen i 1. pkt. finder ikke anvendelse på fremstilling af eksemplarer i medfør af § 16, stk. 5.

Ophavsretslovens kapitel 5 indeholder regler om andre rettigheder (også betegnet "nærtstående rettigheder"). Disse rettigheder kan fx være relevante for lydbøger, da udøvende kunstnere mv. kan have rettigheder til disse.

Det følger af ophavsretslovens § 65, stk. 1, at en udøvende kunstners fremførelse af et litterært eller kunstnerisk værk ikke uden kunstnerens samtykke må:

- 1) optages på bånd, film eller anden indretning, der kan gengive den, eller
- 2) gøres tilgængelig for almenheden.

I ophavsretslovens § 65, stk. 6, fastslås det, at bestemmelserne i § 2, stk. 2-4, §§ 3, 7, 11 og 11 a, § 12, stk. 1, stk. 2, nr. 5, stk. 3, stk. 4, nr. 1, og stk. 5, 1. pkt., §§ 13, 15, 16 og 16 a, § 17, stk. 1, 2 og 4, § 18, stk. 1 og 2, § 19, stk. 1 og 2, og §§ 21, 22, 25, 25 a, 27, 28, 30 a, 31, 34, 35, 39-47, 49-57, 58 a, 61 og 62 finder tilsvarende anvendelse på udøvende kunstners fremførelser og optagelser heraf.

Henvisningen til § 17, stk. 1, medfører, at de udøvende kunstners præstationer frit vil kunne gengives til brug for de i § 17, stk. 1, nævnte handicappede, når dette ikke sker i erhvervsøjemed.

Den manglende henvisning til § 17, stk.3, har den betydning, at hvis fx Nota ønsker at distribuere en lydbog i medfør af § 17, stk. 3, gælder tvangslicensen ikke i forhold til indlæseren. Det følger af bemærkningen til 1996b-loven, jf. Folketingstidende 1996-97, tillæg A, spalte 1940, at grunden hertil var "at det ikke bør være muligt uden samtykke at optage en udøvende kunstners præstation i form af en oplæsning af et litterært værk".

Det følger af ophavsretslovens § 66, stk. 1, at lydoptagelser ikke uden fremstillersens samtykke må eftergøres eller gøres tilgængelige for almenheden, før 50 år er forløbet efter udgangen af det år, da optagelsen fandt sted. Hvis en lydoptagelse udgives inden for dette tidsrum, varer beskyttelsen dog, indtil 70 år er forløbet efter udgangen af det år, hvor den første udgivelse fandt sted. Hvis en lydoptagelse ikke udgives, men på anden måde offentliggøres inden for den i 1. pkt. nævnte periode, varer beskyttelsen dog, indtil 70 år er forløbet efter udgangen af det år, hvor offentliggørelsen fandt sted.

Det følger af ophavsretslovens § 66, stk. 2, at bestemmelserne i § 2, stk. 2-4, § 7, stk. 1, § 11, stk. 2 og 3, § 11 a, § 12, stk. 1, stk. 2, nr. 5, stk. 3, stk. 4, nr. 1, og stk. 5, 1. pkt., §§ 13, 15, 16 og 16 a, § 17, stk. 1, 2 og 4, § 18, stk. 1 og 2, § 19, stk. 1 og 2, og §§ 21, 22, 25, 25 a, 27, 28, 30 a, 31 og 34, § 35, stk. 4 og 5, §§ 39-47 og 49-52 finder tilsvarende anvendelse på lydoptagelser.

Henvisningen til § 17, stk. 1, medfører, at de udøvende kunstners præstationer frit vil kunne gengives til brug for de i § 17, stk. 1, nævnte handicappede, når dette ikke sker i erhvervsøjemed.

Det bemærkes, at der ikke henvises til § 17, stk. 3. Dette har den betydning, at hvis fx Nota ønsker at distribuere en lydbog i medfør af § 17, stk. 3, gælder tvangslicensen ikke i forhold til fremstilleren af lydoptagelsen. Det følger af 1996b-bemærkningerne, jf. Folketingstidende 1996-97, tillæg A, spalte 1941, at grunden hertil er, at "producenten i almindelighed må antages af have lagt en væsentlig investering i produktionen af den pågældende lydoptagelse".

Ophavsretslovens § 67, stk. 1, medfører, at billedoptagelser ikke uden fremstillersens samtykke må eftergøres eller gøres tilgængelige for almenheden. § 67, stk. 2, henviser til § 17, stk. 1 og 4. Bestemmelsen har ikke betydning for forslaget til §§ 17 a-17 e, der alene vedrører offentliggjorte værker i form af bøger, tidsskrifter, aviser, blade eller anden type skriftligt materiale, notation samt tilhørende illustrationer på ethvert medie.

Ophavsretslovens § 69, stk. 1, medfører, at en radio- eller fjernsynsudsendelse ikke uden radio- eller fjernsynsforetagendets samtykke må udsendes af andre eller på anden måde fremføres offentligt. Udsendelsen må heller ikke uden samtykke affotograferes eller optages på bånd, film eller anden indretning, der kan gengive den.

Det følger af ophavsretslovens § 69, stk. 3, at bestemmelserne i § 2, stk. 2-4, § 7, stk. 1, § 11, stk. 2 og 3, § 11 a, § 12, stk. 1, stk. 2, nr. 5, stk. 3, stk. 4, nr. 2, og stk. 5, 1. pkt., §§ 15-16 a, § 17, stk. 1 og 2, § 19, stk. 1 og 2, §§ 21, 22, 25 og 25 a, § 27, stk. 1 og 3, og §§ 28, 31, 32 og 39-46 a finder tilsvarende anvendelse på radio- og fjernsynsudsendelser.

Henvisningen til § 17, stk. 1, indebærer, at udgivne radio- og fjernsynsudsendelser i forhold til den pågældende radio-

foni frit vil kunne gengives til brug for de i § 17, stk. 1, nævnte handicappede, når dette ikke sker i erhvervsøjemed.

Den manglende henvisning til § 17, stk. 3, medfører, at det ikke er muligt at optage litterære værker, der indgår i en radio- eller fjernsynsudsendelse. Det følger af 1996b-bemærkningerne, jf. Folketingstidende 1996-1997, tillæg A, spalte 1942, at dette skyldes, at radiofonien i almindelighed må antages at have lagt en væsentlig investering i produktionen af den pågældende udsendelse. Det følger af ophavsretslovens § 48, at hvis et radio- eller fjernsynsforetagende efter § 69 nægter at give samtykke til, at foretagendets radio- eller fjernsynsudsendelser optages på en måde, som er omhandlet i bl.a. § 17, stk. 4, eller kan der ikke opnås enighed om vilkårene for en sådan optagelse, kan Ophavsretslicensnævnet på begæring af hver af parterne meddele den fornødne tilladelse og fastsætte nærmere vilkår herfor.

Ophavsretslovens § 70, stk. 1, medfører, at den, som fremstiller et fotografisk billede (fotografen), har eneret til at råde over billedet ved at fremstille eksemplarer af det og ved at gøre det tilgængeligt for almenheden.

Ophavsretslovens § 70, stk. 3, medfører, at bestemmelserne i § 2, stk. 2-4, §§ 3, 7, 9, 11 og 11 a, § 12, stk. 1, stk. 2, nr. 5, og stk. 3, §§ 13-16 b, § 17, stk. 1 og 4, § 18, stk. 1 og 2, § 19, stk. 1 og 2, §§ 20, 21 og 23, § 24, stk. 1 og 2, og §§ 24 a, 25, 25 a, 27, 28, 30-31, 34, 35, 39-47, 49-58 og 60-62 finder tilsvarende anvendelse på fotografiske billeder. Er et fotografisk billede genstand for ophavsret efter § 1, kan denne også gøres gældende.

Henvisningen til § 17, stk. 1, indebærer, at fotografiske billeder i forhold til fotografier i almindelighed frit vil kunne gengives til brug for de i § 17, stk. 1, nævnte handicappede, når dette ikke sker i erhvervsøjemed.

Ophavsretslovens § 71, stk. 1, medfører, at den, som fremstiller et katalog, en tabel, en database eller lignende, hvori et større antal oplysninger er sammenstillet, eller som er resultatet af en væsentlig investering, har eneret til at råde over det pågældende arbejde som helhed eller en væsentlig del deraf ved at fremstille eksemplarer af det og ved at gøre det tilgængeligt for almenheden.

Det følger af ophavsretslovens § 71, stk. 2, at bestemmelsen i stk. 1 finder tilsvarende anvendelse på en eksemplarfremsstilling eller tilgængeliggørelse for almenheden af uvæsentlige dele af indholdet af et katalog, en tabel, en database eller lignende, som foretages gentagne gange og systematisk, såfremt de nævnte handlinger kan sidestilles med handlinger, der strider mod en normal udnyttelse af de pågældende arbejder, eller som skader fremstillerens legitime interesser urimeligt.

Af ophavsretslovens § 71, stk. 5, følger det, at bestemmelserne i § 2, stk. 2-4, §§ 6-9, § 11, stk. 2 og 3, § 12, stk. 1, stk. 2, nr. 4, stk. 4, nr. 3, og stk. 5, 2. pkt., §§ 13-17, § 18, stk. 1 og 2, § 19, stk. 1 og 2, §§ 20-22, 25, 27, 28, 30-32, 34 og 35, § 36, stk. 2 og 3, § 47 og §§ 49-52 finder tilsvarende

anvendelse på de kataloger, tabeller, databaser m.v., der er nævnt i stk. 1.

Henvisningen til § 17 medfører, at bestemmelserne om eksemplarfremsstilling m.v. til fordel for syns- og hørehandicappede også finder anvendelse på kataloger, databaser m.v.

Ophavsretslovens § 72 medfører, at pressemeddelelser, som efter aftale leveres fra udenlandske nyhedsbureauer eller fra korrespondenter i udlandet, ikke uden modtagerens samtykke må gøres tilgængelige for almenheden gennem presse, radio eller på anden lignende måde før 12 timer efter, at de er blevet offentliggjort i Danmark.

Bestemmelsen henviser ikke til § 17.

Ophavsretslovens §§ 75 b – 75 e vedrører tekniske foranstaltninger m.v.

Det følger af § 75 c, stk. 1, at det ikke er tilladt uden samtykke fra rettighedshaveren at foretage omgåelse af effektive tekniske foranstaltninger. En teknisk foranstaltning kan fx være en kopispærring.

Det følger af ophavsretslovens § 75 d, stk. 1, at Ophavsretslicensnævnet, jf. § 47, stk. 1, på begæring kan pålægge en rettighedshaver, som har gjort brug af de i § 75 c, stk. 1, nævnte effektive tekniske foranstaltninger, at stille sådanne midler til rådighed for en bruger, som er nødvendige for, at denne kan drage fordel af bl.a. § 17. Imødekommer rettighedshaveren ikke pålægget inden 4 uger fra nævnets afgørelse, kan brugeren uanset bestemmelsen i § 75 c, stk. 1, foretage omgåelse af den tekniske foranstaltning. Bestemmelserne i 1. og 2. pkt. finder kun anvendelse i forhold til brugere, som har lovlig adgang til værket eller frembringelsen m.v.

Det følger af § 75 d, stk. 2, at stk. 1 kun finder anvendelse, i det omfang rettighedshaveren ikke ved frivillige foranstaltninger, herunder aftaler med andre involverede parter, har sikret, at brugeren uanset anvendelsen af effektive tekniske foranstaltninger kan drage fordel af de i stk. 1 nævnte bestemmelser.

Hvis fx Nota pga. en effektiv teknisk foranstaltning ikke kan drage fordel af indskrænkningen til ophavsretten i § 17, så kan Nota anvende den procedure, der er foreskrevet i stk. 1 og 2.

I medfør af stk. 3, gælder ovennævnte dog ikke, hvis det pågældende værk eller frembringelse m.v. på kontraktmæssige vilkår er stillet til rådighed for almenheden på en sådan måde, at almenheden har adgang til dem på et individuelt valgt sted og tidspunkt, jf. § 2, stk. 4, nr. 1, 2. led (on demand).

2.2.2 Direktivets regler

Det følger af artikel 3, stk. 1, at medlemsstaterne skal fastsætte en undtagelse, at tilladelse fra rettighedshaveren af enhver ophavsrettighed eller beslægtet rettighed til et værk eller en anden frembringelse ikke kræves i henhold til artikel

5 og 7 i direktiv 96/9/EF (databasedirektivet), artikel 2, 3 og 4 i direktiv 2001/29/EF (Insofoc-direktivet) artikel 1, stk. 1, artikel 8, stk. 2 og 3, og artikel 9 i direktiv 2006/115/EF (leje- og lånedirektivet) samt artikel 4 i direktiv 2009/24/EF (edb-direktivet), for nogen handling, der er nødvendig for, at:

a) en målgruppeperson eller en person, der handler på dennes vegne, kan fremstille et tilgængeligt format af et værk eller en anden frembringelse, som målgruppepersonen har lovlig adgang til, til målgruppepersonens eksklusive brug, og

b) en bemyndiget enhed kan fremstille et tilgængeligt format af et værk eller en anden frembringelse, som den har lovlig adgang til, eller overføre et tilgængeligt format, stille det til rådighed, sprede det eller udlåne det til en målgruppeperson eller en anden bemyndiget enhed på ikkekommerciel basis til en målgruppepersons eksklusive brug.

Det følger af artikel 3, stk. 2, at medlemsstaterne skal sikre, at ethvert tilgængeligt format respekterer værket eller frembringelsens integritet med behørigt hensyn til de ændringer, der er nødvendige for at gøre værket eller frembringelsen tilgængeligt i det alternative format.

Det fremgår af artikel 3, stk. 3, at artikel 3, stk. 1, kun må anvendes i visse specielle tilfælde, der ikke strider mod den normale udnyttelse af værket eller den anden frembringelse og ikke indebærer urimelig skade for rettighedshaverens legitime interesser.

Af artikel 3, stk. 4, fremgår det, at artikel 6, stk. 4, første, tredje og femte afsnit, i direktiv 2001/29/EF finder anvendelse på undtagelsen i artikel 3, stk. 1, i Marrakeshdirektivet.

Artikel 6, stk. 4, i Infosoc-direktivet indeholder regler om "forpligtelser vedrørende tekniske foranstaltninger". Bestemmelsen forpligter bl.a. medlemsstaterne til at træffe passende foranstaltninger til at sikre, at rettighedshaverne giver den, der nyder godt af en undtagelse m.v., midler til at drage fordel af undtagelsen m.v. Disse regler er gennemført i dansk lovgivning i ophavsretslovens §§ 75 b-75 e.

Den manglende henvisning til artikel 6, stk. 4, fjerde afsnit, medfører, at reglerne også finder anvendelse på værker m.v., der stilles til rådighed for almenheden på kontraktmæssige vilkår på en sådan måde, at almenheden har adgang til dem på et individuelt valgt sted og tidspunkt (on demand).

I Marrakesh-direktivets artikel 3, stk. 5, fastslås det, at medlemsstaterne skal sikre, at de undtagelser, der er fastsat i stk. 1, ikke kan tilsidesættes ved aftale.

Artikel 3 ledsages bl.a. af betragtningerne 6, 8, 9 og 14, 1. pkt. Det følger bl.a. art. 14, stk. 1, at "i betragtning af den særlige karakter og det særlige anvendelsesområde for den undtagelse, der indføres med dette direktiv, samt behovet for retssikkerhed for målgruppen, bør det ikke være muligt for

medlemsstaterne at stille yderligere krav for anvendelsen af undtagelsen, såsom forudgående verificering af, hvorvidt værkerne stilles kommercielt til rådighed i tilgængelige formater, end dem, der er fastlagt i dette direktiv".

Artikel 4-5 indeholder regler om tilgængelige formater på det indre marked.

Det følger af direktivets artikel 4, at:

"Medlemsstaterne sikrer, at en bemyndiget enhed, der er etableret på deres område, kan udføre handlingerne i artikel 3, stk. 1, litra b), til gavn for en målgruppeperson eller en anden bemyndiget enhed, som er etableret i en hvilken som helst medlemsstat. Medlemsstaterne sikrer ligeledes, at en målgruppeperson eller en bemyndiget enhed, der er etableret på deres område, kan tilegne sig eller få adgang til et tilgængeligt format fra en bemyndiget enhed etableret i en hvilken som helst medlemsstat. "

Artiklen ledsages særligt af betragtning 10 og 11.

Artikel 5 indeholder forpligtelser for bemyndigede enheder, der udveksler tilgængelige formater med bemyndigede enheder i andre af EU's medlemsstater:

"1. Medlemsstaterne sikrer, at en bemyndiget enhed, der er etableret på deres område, og som udfører de handlinger, der er omhandlet i artikel 4, indfører og følger sine egne praksisser for at sikre, at den:

a) kun spreder og overfører tilgængelige formater til og stiller tilgængelige formater til rådighed for målgruppepersoner eller andre bemyndigede enheder

b) tager passende skridt for at modvirke, at tilgængelige formater bliver reproduceret, spredt, overført til almenheden eller stillet til rådighed for almenheden på uautoriseret vis

c) udviser den fornødne omhu ved og fører registre over sin behandling af værker eller andre frembringelser og tilgængelige formater deraf og

d) på sit websted, hvis dette er passende, eller gennem andre online- eller offlinekanaler offentliggør og opdaterer oplysninger om, hvordan den overholder forpligtelserne i litra a)-c).

Medlemsstaterne sikrer, at de praksisser, der er omhandlet i første afsnit, indføres og følges under fuldstændig overholdelse af de i artikel 7 omhandlede regler for behandling af målgruppepersoners personoplysninger.

2. Medlemsstaterne sikrer, at en bemyndiget enhed, der er etableret på deres område, og som udfører de handlinger, der er omhandlet i artikel 4, efter anmodning forsyner målgruppepersoner, andre bemyndigede enheder eller rettighedshavere med følgende oplysninger på en tilgængelig måde:

a) listen over værker eller andre frembringelser, for hvilke den er i besiddelse af tilgængelige formater, og hvilke formater det drejer sig om, og

b) navn og kontaktoplysninger på de bemyndigede enheder, den har samarbejdet med i forbindelse med udvekslingen af tilgængelige formater i henhold til jf. artikel 4”.

2.2.3 Kulturministeriets overvejelser og forslag

Kulturministeriet finder, at det er vigtigt at give personer med syns- eller læsehåndicap bred adgang til litteratur i form af bøger, lydbøger m.v. En sådan adgang er vigtig for at sikre, at disse personer kan tage del i samfundet på samme måde som personer uden sådanne handicap, herunder i uddannelsessammenhæng. Dette formål sikres i dag gennem bl.a. Nota, institutioner med ansvar for uddannelse og undervisning, private nonprofitorganisationer m.v., hvor udgangspunktet er, at personen med syns- eller læsehåndicap ikke skal betale for adgang til materialet. Herudover udgiver forlagene bøger i tilgængelige formater, som enten efter aftale kan købes af fx Nota og derefter distribueres til personer med syns- eller læsehåndicap eller købes selv af personen med syns- eller læsehåndicap.

Personer med syns- eller læsehåndicap oplever ofte, at værker ikke findes i et format, der gør det muligt for disse personer at tilgå værkerne. WIPO estimerede i 2016, at 285 millioner personer på verdensplan er blinde eller synshæmmede, og at kun mellem 1-7 % af verdens bøger er i et format, der er tilgængelige for dem. I Danmark har Nota de seneste år oplevet en stor stigning i brugerskaren, således at Nota i dag har ca. 135.000 brugere.

Marrakeshtraktaten – og dermed Marrakeshdirektivet og Marrakeshforordningen – er vigtige elementer i indsatsen for at øge udbuddet af værker i tilgængelige formater. Direktivet sikrer en større forsyningssikkerhed for personer med syns- eller læsehåndicap i forhold til at få adgang til bøger m.v., og samtidig skabes et solidt grundlag for samarbejde om udveksling af tilgængelige formater over grænserne, hvilket kan gøre det nemmere for fx danskere med syns- eller læsehåndicap at få adgang til udenlandsk litteratur i tilgængelige formater.

Direktivets regler er i stort omfang afspejlet i lovforslaget, dog således at det har været nødvendigt at tilpasse de nye regler til ophavsretslovens struktur. Forslaget til §§ 17 a-17 e henviser således alene til ”værker” som omfattet af ophavsretslovens § 1. Disse regler finder imidlertid også tilsvarende anvendelse på flere af de nærtstående rettigheder, som fx udøvende kunstnere, fremstillere af lydoptagelser m.v., da det foreslås at henvise fra de relevante regler i ophavsretslovens kapitel 5, fx §§ 65 og 66, til de nye regler.

Da direktivet på visse punkter er uklart, har Kulturministeriet været nødt til at foretage en række fortolkningsmæssige vurderinger i forbindelse med gennemførelsen. Det drejer sig bl.a. om forståelsen af definitionen af ”et tilgængeligt format”, hvor den danske version af direktivet adskiller sig

fra andre sprogversioner i forhold til betingelsen om, at værker skal ”præsenteres på en alternativ måde eller i en form der giver en person med syns- eller læsehåndicap ligeså let og behagelig adgang til værket, som en person uden funktionsnedsættelser eller handicap”. Kulturministeriet er af den opfattelse, at ”alternativ” henviser til både ”måde” og ”form” og ikke kun til ”måde”, som den danske version indikerer. Denne fortolkning er afspejlet i forslagets § 17 a, nr. 2.

Kulturministeriet finder endvidere, at en person med syns- eller læsehåndicap eller en bemyndiget enhed, som modtager et tilgængeligt format fra en anden bemyndiget enhed, skal kunne tilegne sig eller få adgang til dette format, uanset om det tilgængelige format sendes fysiske eller elektronisk. Dette er i forhold til grænseoverskridende udveksling udtrykkeligt nævnt i direktivets artikel 4, ligesom formålet med direktivet tilsiger, at en person med syns- eller læsehåndicap også skal kunne tilgå det tilgængelige format, uanset den måde som det distribueres på. Denne fortolkning er afspejlet i forslagets § 17 c, stk. 3.

Direktivet indeholder i betragtning 14 en række begrænsninger i forhold til medlemsstaternes muligheder for at fastsætte kompensation, herunder at der ikke bør gives kompensation, når skaden for en rettighedshaver er minimal. Kulturministeriet finder, at der er behov for at præcisere, hvilke elementer der bl.a. kan lægges vægt på i forhold til fastsættelsen af kompensationen. Der henvises til afsnit 2.3.3 samt til de specielle bemærkninger til § 17 d for uddybning heraf.

Ophavsretslovens § 72, der medfører en beskyttelse for pressemeddelelser, er ikke baseret på EU-regler, hvorfor der ikke i direktivet henvises til, at medlemsstaterne skal foretage en indskrænkning af denne bestemmelse. Det bemærkes ovenfor, at der ikke i dag henvises til § 17 fra § 72. Kulturministeriet finder, at forslaget til §§ 17 a-17 e også bør finde anvendelse på § 72, da Nota m.v. i modsat fald ikke ville kunne stille tilgængelige formater af pressemeddelelser til rådighed for organisationens brugere uden aftale med rettighedshaverne. En sådan begrænsning ville efter Kulturministeriets opfattelse stride mod hensigten i direktivet.

Lovforslaget indeholder ikke yderligere betingelser for anvendelse af undtagelsen i den foreslåede § 17 c end dem, som er krævet efter direktivet. Dette betyder bl.a., at personer med syns- eller læsehåndicap og bemyndigede enheder således ikke vil være forhindrede i at anvende undtagelsen, selv om det pågældende værk er udgivet kommercielt i et egnet format. Ministeriet finder ikke, at der er hjemmel til at indføre en sådan begrænsning henset til formålet med direktivet samt betragtning 14, der indeholder et udtrykkeligt forbud mod at fastsætte andre krav end dem, som gælder efter direktivet.

Direktivet – og derved lovforslaget – indeholder en række bestemmelser, der tager højde for hensynet til rettighedshaverne. Direktivet er fx begrænset til handlinger til gavn for en nøje afgrænset brugergruppe – personer med syns- eller

læsehandicap – og det er en betingelse for de bemyndigede enheder, at disse handler på ikke-kommerciel basis. Samtidig må reglerne kun anvendes, når den, der ønsker at anvende undtagelsen, har lovlig adgang til det pågældende værk, hvilket svarer til betingelsen om lovligt forlæg efter den gældende ophavsretslovs § 11, stk. 3.

Direktivets artikel 3, stk. 3, indebærer, at undtagelsen i direktivets art. 3, stk. 1, kun må anvendes i visse specielle tilfælde, der ikke strider mod den normale udnyttelse af værket m.v. og ikke indebærer urimelig skade for rettighedshavernes legitime interesser. Bestemmelsen – der almindeligvis betegnes ”tretrinstesten” – fastsætter grænserne for medlemsstaternes indførsel af indskrænkninger eller undtagelser til de ophavsretlige enerettigheder og kan genfindes i andre internationale retsakter på ophavsretsområdet, herunder i Infosoc-direktivet der er det centrale direktiv på ophavsretsområdet. Kulturministeriet finder, at forslaget til §§ 17 a-17 e opfylder betingelserne i tretrinstesten, bl.a. som følge af at forslaget ikke giver de bemyndigede enheder m.v. en bredere ret til at udnytte værker m.v. end dem, der følger af direktivet, ligesom det foreslås at give kompensation til rettighedshaverne.

Marrakeshdirektivet indeholder en række regler, der skal sikre mod misbrug, når en bemyndiget enhed udbreder tilgængelige formater på det indre marked. Disse regler foreslås indsat i forslaget til § 17 e.

Efter Kulturministeriets vurdering er medlemsstaterne ikke forpligtet til at indføre lignende regler for bemyndigede enheder, der alene agerer nationalt. Såfremt man går videre end minimumskravene i direktivet på dette punkt, så vil de nævnte forpligtelser omfatte både store og små bemyndigede enheder, og et sådan forslag vil dermed medføre administrative konsekvenser for alle, der servicerer personer med syns- eller læsehandicap. Kulturministeriet forventer dog, at bemyndigede enheder, der anvender de nye regler, på frivillig basis indfører foranstaltninger, der kan være med til at forhindre misbrug af det materiale, der stilles til rådighed i medfør af reglerne, herunder for at sikre at der ikke fremstilles tilgængelige formater på baggrund af ulovlige kopier, at de tilgængelige formater kun bruges af personer med syns- eller læsehandicap m.v.

Denne løsning vil efter ministeriets vurdering give en mere fleksibel ordning, der sikrer, at de administrative konsekvenser for de bemyndigede enheder begrænses.

Marrakeshdirektivet har kun virkning for EUs medlemsstater. Direktivet er dog pt. under behandling i forhold til om det skal udvides til EØS-landene, dvs. Norge, Island og Liechtenstein.

Forslaget tager højde for denne mulige udvidelse af direktivets territoriale anvendelsesområde ved som udgangspunkt kun at henvise til Den Europæiske Union, men samtidig ved at give mulighed for, at reglerne kan udvides til at gælde

EØS-landene, hvis Kulturministeren fastsætter regler herom i medfør af forslaget til nyt stk. 3 i § 88.

2.3 Kompensation

2.3.1 Gældende ret

Det følger af ophavsretslovens § 17, stk. 3, at ophavsmanden har krav på vederlag, når lydoptagelser af udgivne litterære værker gengives og spredes til brug for personer med syns- og læsehandicap, når det ikke sker i erhvervsøjemed. Det følger af bemærkningerne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 2004-05, tillæg A, spalte 2266, at størrelsen af det vederlag, der skal erlægges til ophavsmændene, beror på en aftale mellem parterne. Kan der ikke opnås enighed om størrelsen af vederlaget, kan hver af parterne forelægge spørgsmålet for Ophavsretslicensnævnet, jf. § 47.

Det følger af ophavsretslovens § 47, stk. 2, at Ophavsretslicensnævnet kan træffe afgørelse i henhold bl.a. § 17, stk. 3. Nævnets afgørelser kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

På områder, der ikke er omfattet af ophavsretslovens § 17, kan der indgås aftaler mellem de bemyndigede enheder og rettighedshaverne om brug af tilgængelige formater.

2.3.2 Direktivets regler

Medlemsstaternes mulighed for at fastsætte kompensation er fastlagt i direktivets artikel 3, stk. 6:

”Medlemsstaterne kan fastsætte, at anvendelser tilladt i medfør af dette direktiv, der foretages af bemyndigede enheder, der er etableret på deres område, gøres til genstand for kompensationsordninger inden for de begrænsninger, der er fastlagt i dette direktiv.”

Disse begrænsninger er særligt beskrevet i direktivets betragtning 14:

(14) I betragtning af den særlige karakter og det særlige anvendelsesområde for den undtagelse, der indføres med dette direktiv, samt behovet for retssikkerhed for målgruppen, bør det ikke være muligt for medlemsstaterne at stille yderligere krav for anvendelsen af undtagelsen, såsom forudgående verificering af, hvorvidt værkerne stilles kommercielt til rådighed i tilgængelige formater, end dem, der er fastlagt i dette direktiv. Medlemsstaterne bør kun kunne indføre kompensationsordninger vedrørende bemyndigede enheders tilladte anvendelser af værker eller andre frembringelser. For at undgå byrder for målgruppepersoner og forhindre barrierer for den grænseoverskridende spredning af tilgængelige formater og urimelige krav til bemyndigede enheder er det vigtigt, at medlemsstaternes mulighed for at indføre sådanne kompensationsordninger er begrænset. Kompensationsordninger bør derfor ikke kræve betaling fra målgruppepersoner. De bør kun finde anvendelse på anvendelser, der foretages af bemyndigede enheder etableret på den medlemsstats område, der indfører en sådan ordning, og de bør ikke kræve

betaling fra bemyndigede enheder, der er etableret i andre medlemsstater eller tredjelande, som er parter i Marrakesh-traktaten. Medlemsstaterne bør sikre, at der ikke er mere byrdefulde krav til den grænseoverskridende udveksling af tilgængelige formater under sådanne kompensationsordninger end for ikkegrænseoverskridende udveksling, herunder med hensyn til kompensationens form og mulige niveau. Ved fastlæggelse af kompensationsniveauet bør der tages behørigt hensyn til nonprofit-karakteren af bemyndigede enheders aktiviteter, til de almene mål, der forfølges i dette direktiv, målgruppepersonernes interesser, rettighedshaveres mulige skade og nødvendigheden af at sikre grænseoverskridende spredning af tilgængelige formater. Der bør også tages hensyn til hvert enkelt tilfældes konkrete omstændigheder, der hidrører fra fremstillingen af et bestemt tilgængeligt format. Hvis en rettighedshavers skade er minimal, bør der ikke opstå nogen pligt til at betale kompensation”.

2.3.3 Kulturministeriets overvejelser og forslag

Under forhandlingerne af direktivet var det vigtigt for Danmark, at der også blev taget hensyn til rettighedshaverne (forfattere og deres forlag m.v.), da reglerne – afhængigt af den endelige udformning – kunne medføre ikke uvæsentlig skade for disse. Danmark lagde således under forhandlingerne bl.a. afgørende vægt på en løsning, hvor medlemsstaterne kan beslutte, at der kan produceres og stilles materiale til rådighed for personer med syns- eller læsehandicap under forudsætning af, at rettighedshaverne modtager kompensation. Ved fastlæggelsen af niveauet for kompensationen lagde Danmark endvidere afgørende vægt på, at der ikke kun skal tages behørigt hensyn til, at der er tale om ikke-kommercielle aktiviteter til fordel for personer med syns- eller læsehandicap, men at der ligeledes skal tages hensyn til den mulige skade for rettighedshaverne. Disse synspunkt blev afspejlet i det endelige direktivs artikel 3, stk. 6, og betragtning 14, der er gengivet ovenfor.

Kulturministeriet finder i lyset af Danmarks holdning til kompensationsspørgsmålet, jf. ovenfor, at direktivets muligheder for at fastsætte kompensation bør udnyttes. Dette gøres konkret i forslaget til § 17 d. Udover Danmarks holdning under forhandlingerne af direktivet, lægger Kulturministeriet vægt på, at Nota har oplevet en stor stigning i antallet af brugere – fra ca. fra ca. 10.000 brugere i 2004 til ca. 135.000 brugere i 2018. Dette skyldes særligt en stor stigning i antallet af ordblinde, mens antallet af andre personer med syns- eller læsehandicap, herunder blindhed, er nogenlunde stabil. Ca. 54 % af de indmeldte brugere benytter aktivt Nota. 69 % af brugerne under 18 år er aktive (2016-tal). Stigningen i antallet af ordblinde hænger sammen med, at der er kommet større fokus på at diagnosticere personer med ordblindhed bl.a. i landets grundskoler. Dette medfører også, at langt størstedelen af Notas brugere er i alderen 10-29 år. Kulturministeriet lægger også vægt på, at selvom Nota m.v. også fremover vil indkøbe e-bøger og lydbøger direkte fra det kommercielle marked, da dette kan være billigere end at fremstille det pågældende format selv, så kan det ikke udelukkes, at organisationerne i fremtiden i højere grad vil

vælge selv at fremstille de tilgængelige formater. Endelig lægger Kulturministeriet vægt på, at rettighedshaverne også i dag modtager betaling fra bl.a. Nota.

Med henblik på at sikre at kompensationen ikke bliver urimelig høj for de bemyndigede enheder, hvilket kan medføre en væsentlig begrænsning af udbuddet af titler til enhedernes brugere, indeholder forslaget en undtagelse fra kompensationspligten i de tilfælde, hvor skaden for en rettighedshaver er minimal, hvilket også kræves efter direktivets betragtning 14.

Herudover foreslås det i § 17 d, stk. 2, at der ikke skal betales kompensation for fremstilling af tilgængelige formater i hverken punktskrift eller andre formater, som normalt kun kan anvendes af personer med syns- eller læsehandicap. Der er tale om formattyper, der kun anvendes i begrænset omfang i dag, men som ikke desto mindre er uundværlige for visse persontyper, fx personer der er døvblinde. Samtidig er der tale om formater, der efter Kulturministeriets opfattelse almindeligvis falder under fribrugsreglen i ophavsretslovens § 17, stk. 1, hvorfor der ikke i dag betales til rettighedshaverne på dette område. Forslaget omfatter både formater til personer med synshandicap og personer med læsehandicap, men det må forventes, at bestemmelsen hovedsageligt vil være relevant i forhold til blinde eller personer med andet synshandicap.

Forslaget indeholder i lighed med den nuværende § 17, stk. 3, ikke detaljerede regler om hverken opgørelsen af eller kompensationens eksakte størrelse. Udgangspunktet er derfor, at de bemyndigede enheder og rettighedshaverne indgår aftale om udformningen af kompensationsordningen og kompensationens størrelse inden for direktivets og lovforslagets rammer. Det foreslås endvidere at udvide Ophavsretslicensnævnets kompetence til at afgøre tvister mellem parterne om kompensationen, således at parterne – ud over almindelig domstolsprøvelse – har mulighed for hurtig og sagkyn-dig behandling af sådanne tvister.

Kulturministeriet finder, at kompensationsreglerne ikke kun skal gælde for anvendelser i medfør af forslagens § 17 c, stk. 2, men også for eksport i medfør af Marrakeshforordningen. Dette er afspejlet i forslaget til § 17 d, stk. 4.

Der henvises endvidere til de specielle bemærkninger til forslaget til § 17 d.

2.4 Andre regler om personer med handicap

2.4.1 Gældende ret

Ophavsretslovens § 17 indeholder ikke kun regler om de personer, som reguleres i direktivet.

Det følger af § 17, stk. 1, at der kan gengives og spredes værker til brug for blinde, svagtseende, døve og talemiddellidende samt personer i øvrigt, der på grund af handicap er ude af stand til at læse trykt tekst.

Der henvises til afsnit 2.2.1 for uddybning af denne bestemmelse.

Det følger af § 17, stk. 4, at statslige eller kommunale institutioner og andre sociale eller almennyttige institutioner til brug for syns- og hørehandicappede ved lyd eller -billedoptagelse kan fremstille eksemplarer af værker, der udsendes i radio eller fjernsyn, såfremt betingelser for aftalelicens efter § 50 er opfyldt.

Der henvises til afsnit 2.2.1 for uddybning af denne bestemmelse.

2.4.2 Direktivets regler

Artikel 3, stk. 5, fastslår, at medlemsstaterne skal sikre, at de undtagelser, der er fastsat i stk. 1, ikke kan tilsidesættes ved aftale.

Direktivets artikel 9 indeholder en forpligtelse for Kommissionen til at fremlægge en rapport for Europa-Parlamentet, Rådet og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg om adgangen til andre værker end dem, som er omhandlet i artikel 2, nr. 1, for personer med syns- eller læsehandicap, samt om adgangen af værker m.v. til personer med andre handicap end syns- eller læsehandicap.

Rapporten skal afleveres senest d. 11. oktober 2020 og skal tage hensyn til udviklingen inden for relevant teknologi og indeholde en vurdering af hensigtsmæssigheden af at udvide direktivets anvendelsesområde for at forbedre adgangen til andre typer værker og frembringelser og for at forbedre adgangen til samme værker for personer med andre handicap end dem, der er omfattet af direktivet.

Artikel 9 ledsages af præambelbetragtning 19 og 20.

2.4.3 Kulturministeriets overvejelser og forslag

Formålet med lovændringen er at gennemføre Marrakeshdirektivets regler for personer med syns- eller læsehandicap, hvilket nødvendiggør en indskrænkning af ophavsretslovens § 17.

Derimod tiltænkes der ikke nogen ændringer i retstilstanden i forhold til døve og talelidende, som også er omfattet af den nuværende § 17, stk. 1, hvorfor reglerne for disse personer foreslås videreført uændret i forslaget. Ligeledes videreføres ophavsretslovens § 17, stk. 4, der med forslaget bliver § 17, stk. 3. Det præciseres dog, at bestemmelserne ikke finder anvendelse på de områder, som reguleres af forslaget til §§ 17 a-17 e.

3. De økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Forslaget vurderes ikke at have væsentlige økonomiske konsekvenser for det offentlige.

Betalingen til rettighedshaverne kan i dag ske som følge af aftaler mellem rettighedshaverne og de bemyndigede enhe-

der eller som følge af den compensation, som ophavsmanden modtager i medfør af ophavsretslovens § 17, stk. 3.

Nota betalte i 2017 samlet set ca. 4,3 mio. kr. til rettighedshaverne. Denne betaling dækker Notas almindelig område, men ikke Studieserviceordning (se nedenfor).

En aftale om vederlag til rettighedshaverne for, at Nota på vegne af Styrelsen for Undervisning og Kvalitet tilgængeliggør materiale til studerende med læsehandicap til brug for uddannelse (Studieserviceordningen), har gennem en længere periode været under forhandling mellem parterne. Forhandlingerne har på det seneste været i bero med henblik på afklaring af retstilstanden efter gennemførelsen af dette lovforslag. Forhandlingerne forventes genoptaget, når der er klarhed over, hvordan det fremadrettede regelsæt bliver.

Med de nye regler vil der under visse betingelser skulle betales compensation til rettighedshaverne i medfør af forslaget til § 17 d. Herudover vil der skulle betales for erhvervelse af bøger m.v., som ikke falder ind under anvendelsesområdet for de nye regler. Dette vil fx være tilfældet, hvis Nota ønsker at købe en lydbog, som rettighedshaverne har udgivet i et tilgængeligt format, i stedet for selv at fremstille lydbogen. Dermed vil Nota imidlertid spare egne produktionsomkostninger.

Det er ikke muligt at fastslå de præcise økonomiske konsekvenser for det offentlige ved implementering af direktivet med compensation, da det nøjagtige kompensationsniveau ikke vil være fastsat i loven men derimod i aftaler mellem bemyndigede enheder og rettighedshaverne eller i kendelser fra Ophavsretslicensnævnet m.v.

Selvom lovgrundlaget ændrer sig, er det dog den overordnede vurdering, at betalingen til rettighedshaverne ikke vil blive påvirket væsentligt, såfremt det nuværende aktivitetsniveau fastholdes. Dog kan det ikke afvises, at betalingen vil blive lidt mindre end i dag, da Kulturministeriet læser betragtning 14 således, at medlemsstaterne skal sikre, at kompensationsniveauet ikke bliver for højt:

”Ved fastlæggelse af kompensationsniveauet bør der tages behørigt hensyn til nonprofit-karakteren af bemyndigede enheders aktiviteter, til de almene mål, der forfølges i dette direktiv, målgruppepersonernes interesser, rettighedshaveres mulige skade og nødvendigheden af at sikre grænseoverskridende spredning af tilgængelige formater. Der bør også tages hensyn til hvert enkelt tilfældes konkrete omstændigheder, der hidrører fra fremstillingen af et bestemt tilgængeligt format. Hvis en rettighedshavers skade er minimal, bør der ikke opstå nogen pligt til at betale compensation.”

Hvis Nota m.v. i fremtiden oplever en stigning i fremstillingen og distributionen af tilgængelige formater, vil betalingen til rettighedshaverne samlet set dog kunne overstige betalingen i dag.

Forslaget vurderes samlet set at kunne have positive administrative konsekvenser for det offentlige. Med forslaget vil

rettighedshaverne ikke længere kunne nedlægge forbud mod offentlige myndigheders produktion og distribution af værker m.v. i tilgængelige formater, så længe denne udnyttelse sker inden for rammerne af de nye regler. Offentlige myndigheder m.v. vil heller ikke være forpligtet til at foretage en afsøgning af, om et værk foreligger kommercielt i et tilgængeligt format.

Lovforslaget indeholder i § 17 e en række forpligtelser for offentlige myndigheder, som importerer eller eksporterer værker m.v. i tilgængelige formater fra og til andre medlemslande. Disse forpligtelser vurderes dog at være af mindre karakter, ligesom det vurderes, at Nota – der må forventes at anvende reglerne om import og eksport mest - i et stort omfang allerede opfylder kravene, hvorfor der ikke vil være væsentlige konsekvenser forbundet med de nye regler for Nota.

ge konsekvenser forbundet med de nye regler for Nota.

4. De økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Af samme grunde, som er anført ovenfor i afsnittet om de økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige, vurderes forslaget ikke at have væsentlige økonomiske konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Forslaget indeholder ikke administrative forpligtelser for erhvervslivet m.v.

5. De administrative konsekvenser for borgerne

Forslaget forventes at have positive, administrative konsekvenser for personer med syns- og læsehandicap, der overordnet set forventes at få større adgang til tilgængelige formater, herunder udenlandsk litteratur. Da forslaget ikke indeholder en betingelse om, at bemyndigede enheder først skal foretage en afsøgning af det kommercielle marked, før enheden fremstiller et tilgængeligt format, må det også forventes, at personer med syns- og læsehandicap vil kunne få hurtigere adgang til litteratur. Endelig vil en administrativ eller økonomiske besparelse for de bemyndigede enheder kunne bidrage til, at flere titler end i dag vil blive stillet til rådighed for personer med syns- eller læsehandicap.

6. De miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

7. Forholdet til EU-retten

Forslaget har til formål at gennemføre Marrakeshdirektivet samt foretage ændringer, der vurderes hensigtsmæssige som følge af Marrakeshforordningen.

Marrakeshdirektivet foreslås gennemført på en måde, der på den ene side ikke går videre end minimumskravene i direktivet, men som samtidig sker i respekt for ophavsretslovens struktur og terminologi. Direktivet overlader det til medlemsstaterne at vælge, om rettighedshaverne skal modtage

komensation, når undtagelsen i direktivet anvendes. Forslaget til § 17 d lægger op til, at rettighedshaverne modtager denne komensation inden for de rammer, der tillades i direktivet.

Medlemsstaterne kan fastsætte en undtagelse eller begrænsning til gavn for personer med handicap i tilfælde, der ikke er omfattet af Marrakeshdirektivet, navnlig vedrørende værker og andre frembringelser samt andre handicap end dem, der er omfattet af dette direktiv, jf. artikel 5, stk. 3, litra b), i Infosoc-direktivet. Ophavsretslovens § 17 er i overensstemmelse med denne artikelbestemmelse.

8. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Lovforslaget har i perioden 9. februar 2018 til 13. marts 2018 været sendt i høring til følgende myndigheder og organisationer m.v.:

ACE Denmark Akkrediteringsinstitutionen, Advokat Christine Ulrich Andersen, Advokat Hanne Bender, Advokat Hanne Kirk, Advokat Martin Von Haller Grønbæk, Advokat Mette Lindskoug, Advokat Nina Henningsen, Advokat Peter Schønning, Advokat Sture Rygård, Advokatrådet, Akademiet for de Skønne Kunster, Akademiet for de Tekniske Videnskaber, Akademisk Arkitektforening, Arbejdermuseet og Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv, Arkitektforbundet, Basepoint Media, Bibliotekarforbundet, Bibliotekschefforeningen, Billedkunstnernes Forbund, Bird & Bird, Boxer TV ApS, Brancheforeningen for Undervisningsmidler, Branchen ForbrugerElektronik, Business Software Alliance, CAB, Canal Digital, Copydan Tekst og Node, Copydan Verdens TV, Create Denmark, Creative Commons Danmark, Danmarks Biblioteksforening, Danmarks Biblioteksskole, Danmarks Forskningsbiblioteksforening, Danmarks Idræts-Forbund, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Artist Forbund, Dansk BiblioteksCenter, Dansk Blindesamfund, Dansk Energi, Dansk Erhverv, Dansk Filmfotograf Forbund, Dansk Firmaidrætsforbund, Dansk Folkemindesamling, Danske Folkeoplysnings Samråd, Dansk Forening til Bekæmpelse af Produktpirateri, Dansk Forfatterforening, Dansk Fotografisk Forening, Dansk Galleri Sammenslutning, Dansk ICOM, Dansk Industri, Dansk IT, Dansk Journalistforbund, Dansk Kapelmesterforening, Dansk Komponistforening, Dansk Korforbund, Dansk Kunstnerråd, Dansk Magasinpresses Udgiverforening, Dansk Metalarbejderforbund, Dansk Musikbiblioteksforening, Dansk Musiker Forbund, Dansk Skuespillerforbund, Dansk Solistforbud, Dansk Standard, Danske Advokater, Danske Arkitektvirksomheder, Danske Bedemænd, Danske Billedautorer, Danske Billedkunstneres Fagforening, Danske Dramatikeres, Danske Døves Landsforbund, Danske Filminstruktører, Danske Forlag, Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger, Danske Handicaporganisationer, Danske Jazz-, Beat- og Folkemusikautorer, Danske Kunsthåndværkere, Danske Maritime, Danske Medier, Danske Mediers Forum, Danske Populærautorer, Danske Regioner, Danske Reklamebureauers Brancheforening, Danske Skønlitterære Forfattere, Danske Specialmedier, Danske Teatres Fællesorganisation, Danske Tegnese-

rieskabere, Danske Uafhængige Pladeselskaber, Danske Universiteter, Datatilsynet, DBU, DDJO, Den Danske Boghandlerforening, Den Kristne Producent Komite, Det Centrale Handicapråd, Det Danske Akademi, Det Danske Film-institut, Det Kgl. Bibliotek, Det Kgl. Teater, DIFO, DIGI-TV, DILEM, Discovery SBS, DK 4, DK Hostmaster, DOKS, DR, Døvefilm Video, Egmont Int., Erhvervs-postdoc Sebastian Felix Schwemer, Film- og TV-arbejderforeningen, Filmex, Filmkopi, Finansrådet, Folketingets Administration, Bibliotek og Oplysning, Fonden for Aktive Blinde – Blindefonden, Foreningen Danske Døvblinde, FORA, Forbrugerombudsmanden, Forbrugerrådet, Forenede Danske Antenneanlæg, Forening af professionelle forfattere og tegnere af tegneserier, Foreningen af Arbejderbevægelsens Medievirksomheder, Foreningen af Auktionsledere i Danmark, Foreningen af Billedmedieoversættere, Foreningen af Danske Interaktive Medier, Foreningen af Danske Kulturtidskrifter, Foreningen af Danske Sceneinstruktører, Foreningen af Danske Videodistributører, Foreningen af Filmudlejere i Danmark, Foreningen af Kommercielle Lokalradio- og TV-stationer, Foreningen af Specialmuseer i Danmark, Foreningen af Videogramdistributører i Danmark, Foreningen Danske Designere, Foreningen for Dansk Internet Handel, Foreningen for Platformsøkonomi i Danmark, Forfatternes Forvaltningsselskab, Forskningsbibliotekernes Chefkollegium, FTVS, Fællesrådet for Aurore, Fællesrådet for Udøvende Kunstnere, Færøernes Hjemmestyre, Gold FM, Google Denmark A/S, Gorrissen Federspiel, Grafisk Arbejdsgiverforening, Gramex, Grønlands Hjemmestyre, Grønlands Landsstyre, HBO, Henrik I. Ahlers, Hi3G, HK, Horesta, HTS, Håndværksrådet, IBOS, IFPI Danmark, IT-Brancheorganisationen, IT-Politisk Forening, Juridisk konsulent Morten Madsen, KL, KODA, Kommunernes Skolebiblioteksforening, Konkurrence og Forbrugerstyrelsen, Kreativi-

tet og Kommunikation, Kristeligt Lydbibliotek, Kræftens Bekæmpelse, KUR, Kunsthandlerforeningen, Landsforeningen til bevaring af fotografier og film, Landsorganisationen i Danmark, Lars Kragh, Lægemedel Industri Foreningen, MPLC Danmark A/S, MTG A/S, Multimedieforeningen, MPO, Nationalmuseet, Netflix, Nordisk Copyright Bureau, Nordisk Film, Nota, Ophavsretligt Forum, Ophavsretslicensnævnet, Ordblinde/Dysleksiforeningen i DK, Organisationen Danske Museer, Performex, Piratgruppen, Producentforeningen, Producentrettigheder Danmark, Professor Henrik Udsen, Professor Jens Schovsbo, Professor Mads Bryde Andersen, Professor Morten Rosenmeier, Professor Palle Bo Madsen, Professor Peter Blume, Professor Thomas Riis, PROSA, Radio- og TV-nævnet, Rektorkollegiet for de Kunstneriske og Kulturelle Uddannelser (RKU), Rettighedsalliancen, Rigsarkivet, Rigsrevisionen, Roskilde Festival, RUC, Rådet for Større IT-sikkerhed, Samarbejdsforum for Danske Lytter- og Seerorganisationer, Sammenslutningen af Danske Scenografer, Sammenslutningen af Lokalarkiver, Sammenligningen af Lokale Radio- og TV-stationer, Sammenslutningen af Medieforskere i Danmark, Sammenslutningen af Museumsforeninger, Samrådet for Ophavsret, Solistforeningen af 1921, Speaker- og Indlæserforeningen, Spotify, Statens Arkiver, Statens Museum for Kunst, STOFA A/S, STOP – Nordic Content Protection, Synscenter Refnæs, TDC, Teater teknikerforbundet, Teatrenes Interesseorganisation, Tegnerne/Tegnerforbundet af 1919, Teknologirådet, Telekommunikationsindustrien, Telenor, Telia, The Software Alliance, TV2/Danmark A/S, TV2/Bornholm, TV2/FYN, TV2/Lorry, TV2/Midtvest, TV2/NORD, TV2/Syd, TV2/ØST, TV2/Østjylland, TVDanmark/UBOD, UBVA, Viasat A/S, Wimp/Tidal, Yousee, Visda og DPA.

9. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter	Negative konsekvenser/merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ja, som følge af administrative besparelser samt eventuelt begrænsning af betaling af kompensation.	Ingen
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ja, som følge af forbud mod krav om, at fx Nota skal afsøge markedet for, om der foreligger tilgængelige formater, hvilket ofte vil være situationen i dag.	Ja. Disse konsekvenser forventes dog at være af mindre karakter
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Det forventes ikke, at lovforslaget vil have væsentlige omkostninger for erhvervslivet.
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ja, forslaget forventes at medføre et øget udbud af tilgængelige formater for personer med syns- eller læsehandicap.	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Forslaget har til formål at gennemføre Marrakeshdirektivet samt foretage ændringer, der vurderes hensigtsmæssige som følge af Marrakeshforordningen. Samtidig foretages der ændringer i Ophavsretslovens § 17, der er fastsat i overensstemmelse med Infosoc-direktivet, artikel 5, stk. 3, litra b.	

Er i strid med de fem principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering Går videre end minimumskrav i EU-regulering	Ja	Nej X
---	----	----------

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Den eksisterende fodnote i ophavsretsloven indeholder en opsamling af titelnoterne fra ophavsretsloven fra 1995 samt de efterfølgende ændringslove, som har implementeret EU-direktiver i ophavsretsloven.

Med den foreslåede fodnote vil gennemførelsen af Marrakeshdirektivet blive tilføjet til listen over disse EU-direktiver.

Til nr. 2

Den nuværende overskrift til § 17 er ”syns- og hørehandicappede”.

Det følger af forslaget, at denne overskrift ændres til ”personer med syns-, læse- og hørehandicap m.v.”. Denne overskrift vil herefter være fælles overskrift for de foreslåede §§ 17-17 e.

Overskriften har ingen betydning for indholdet af disse bestemmelser.

Til nr. 3

Ophavsretslovens § 17, stk. 1, giver mulighed for at gengive og sprede eksemplarer af udgivne værker, når gengivelsen og de spredte eksemplarer er særligt bestemt til brug for blinde, svagtseende, døve og talelidende samt personer i øvrigt, der på grund af handicap er ude af stand til at læse trykt tekst. Bestemmelsen i 1. pkt. finder ikke anvendelse på gengivelse eller eksemplarspredning, der sker i erhvervsøjemed. Der henvises til afsnit 2.2.1 for uddybning af omfanget af denne bestemmelse.

Forslaget til ændring i § 17, stk. 1, 1. pkt., medfører, at blinde, svagtseende og personer i øvrigt, der på grund af handicap er ude af stand til at læse trykt tekst, udgår af bestemmelsen. Det anføres også, at forslaget kun finder anvendelse i det omfang, at §§ 17 a-17 e ikke finder anvendelse.

Forslaget vil have den konsekvens, at når der gengives eller spredes eksemplarer af udgivne værker til brug for blinde, svagtseende samt personer, der på grund af handicap er ude af stand til at læse trykt tekst, skal det ske i henhold til forslaget til §§ 17 a-17 e, og ikke i medfør af § 17, stk. 1.

Bestemmelsen finder fortsat anvendelse på personer, der er døve og talelidende i det omfang, at §§ 17 b-17 e ikke finder anvendelse. En person, der er døvblind, vil således kunne være omfattet af både forslaget til § 17 og de foreslåede regler i §§ 17 a- 17 e.

Til nr. 4

Den eksisterende § 17, stk. 3, fastslår, at lydoptagelser af udgivne litterære værker må gengives og spredes til brug for syns- og læsehandicappede, når det ikke sker i erhvervsøjemed. Ophavsmanden har krav på vederlag. Kan der ikke opnås enighed om størrelsen af vederlaget, kan hver af parterne forelægge spørgsmålet for Ophavsretslicensnævnet, jf. § 47. Der henvises til afsnit 2.2.1 for uddybning af omfanget af denne bestemmelse.

Det foreslås at ophæve § 17, stk. 3. Den eksisterende 17, stk. 4, bliver herefter til stk. 3.

Forslaget vil have den konsekvens, at der ikke længere vil kunne gengives eller spredes eksemplarer af lydoptagelser af udgivne litterære værker til brug for personer med syns- eller læsehandicap i medfør af § 17. Disse personer vil i stedet være omfattet af forslaget til §§ 17 a-17 e.

Til nr. 5

Forslaget til ændring af 17, stk. 4, medfører, at bestemmelsens 1. og 2. pkt. ikke længere gælder for områder, der er omfattet af forslaget til §§ 17 a-17 e. Disse vil dog i stedet kunne fremstilles i medfør af forslaget til §§ 17 a-17 e. Dette betyder fx, at sociale eller almennyttige institutioner, der i forbindelse med fremstillingen af et tilgængeligt format til brug for en person med syns- eller læsehandicap, foretager en eksemplar fremstilling af fx en radioudsendelse, ikke vil kunne anvende § 17, stk. 4, der bliver til stk. 3, men derimod den foreslåede § 17 c.

Ophavsretslovens § 17, stk. 4, kan stadig anvendes på de områder, hvor forslaget til §§ 17 a-17 e ikke finder anvendelse, bl.a. i forhold til eksemplar fremstilling af fjernsyns-udsendelser.

Til nr. 6

Ophavsretslovens § 17, stk. 1, giver mulighed for at gengive og sprede eksemplarer af udgivne værker, når gengivelsen af de spredte eksemplarer er særligt bestemt til brug for blinde, svagtseende, døve og talelidende samt personer i øvrigt, der på grund af handicap er ude af stand til at læse trykt tekst. Bestemmelsen i 1. pkt. finder ikke anvendelse på gengivelse eller eksemplarspredning, der sker i erhvervsøjemed.

Det følger af ophavsretslovens § 17, stk. 2, at stk. 1 finder ikke anvendelse på lydoptagelser af litterære værker eller på gengivelser, der udelukkende består af lydoptagelser af musikkværker.

Det følger af ophavsretslovens § 17, stk. 3, at lydoptagelser af udgivne litterære værker må gengives og spredes til brug for syns- og læsehandicappede, når det ikke sker i erhvervsøjemed. Ophavsmanden har krav på vederlag. Kan der ikke opnås enighed om størrelsen af vederlaget, kan hver af parterne forelægge spørgsmålet for Ophavsretslicensnævnet, jf. § 47.

Der henvises til afsnit 2.2.1 ovenfor for uddybning af omfanget af ophavsretslovens § 17, stk. 1-3.

Det følger af forslaget til § 17 a, nr. 1, at der ved en "person med syns- eller læsehandicap" i forslagets §§ 17 b-17 e forstås "en person, der uanset eventuelle andre handicap

- a) er blind,
- b) har en synsnedsettelse, som ikke kan afhjælpes, så vedkommende får en synsfunktion, der tilnærmelsesvis svarer til synet hos en person uden en sådan funktionsnedsettelse, og som derfor er ude af stand til at læse trykte værker i tilnærmelsesvis samme grad som en person uden en sådan funktionsnedsettelse,
- c) har et perceptions- eller læsehandicap, og som derfor er ude af stand til at læse trykte værker i tilnærmelsesvis samme grad som en person uden et sådant handicap, eller
- d) på anden måde grundet et fysisk handicap er ude af stand til at holde eller håndtere en bog eller fokusere eller bevæge øjnene i et omfang, der normalt muliggør læsning.

Forslaget gennemfører Marrakeshdirektivets artikel 2, nr. 2.

Definitionen af en "person med syns- eller læsehandicap" indeholder en udtømmende liste over de personer, der er omfattet af begrebet "personer med syns- eller læsehandicap", når dette begreb anvendes i de foreslåede §§ 17 a-17 e. Vurderingen af, hvorvidt en person er omfattet eller ikke er omfattet af definitionen, skal altid ske på individuel basis. Såfremt dette gøres ved fx lægeerklæring eller ved visitation af en offentlig myndighed, må der være en formodning for, at den pågældende person opfylder betingelserne.

Særligt i forhold til litra b bemærkes, at det ikke er en betingelse for anvendelsen, at den pågældende person først underkastes en omfattende række behandlingsmetoder, før det konstateres, at personen er omfattet af definitionen. Såfremt synsnedsettelsen kan afhjælpes ved hjælp af fx briller eller kontaktlinser, vil personen dog omvendt falde uden for definitionen.

Særligt i forhold til litra c bemærkes, at begrebet "perceptions- eller læsehandicap" omfatter dysleksi og enhver anden form for indlæringsvanskelighed.

Det følger af forslaget til § 17 a, nr. 2, at der i §§ 17 b-17 e ved et "tilgængeligt format" forstås værker, der præsenteres på en alternativ måde eller alternativ form, der giver en person med syns- eller læsehandicap ligeså let og behagelig adgang til værket, som en person uden funktionsnedsettelse eller handicap.

Forslaget gennemfører Marrakeshdirektivets artikel 2, nr. 3.

Tilgængelige formater kan fx have form af punktskrift, stor skrift, tilgængelige e-bøger, lydbøger og radioudsendelser. Definitionen skal ses i sammenhæng med den foreslåede § 17 c, hvorfor der henvises til bemærkningerne hertil.

Det følger af forslaget til § 17 a, nr. 3, at der i §§ 17 b-17 e ved en "bemyndiget enhed" forstås en enhed, der er godkendt eller anerkendt af en medlemsstat inden for den Europæiske Union til at forestå uddannelse, undervisning, tilpasset læsning eller adgang til information for personer med syns- eller læsehandicap på ikke-kommerciel basis. Det omfatter også offentlige institutioner eller nonprofitorganisationer, der leverer de samme ydelser til personer med syns- eller læsehandicap som en af deres primære aktiviteter, institutionelle forpligtelser eller som en del af deres almenyttige opgaver.

Forslaget gennemfører Marrakeshdirektivets artikel 2, nr. 3.

Definitionen omfatter for det første en enhed, der er godkendt eller anerkendt af en medlemsstat inden for den Europæiske Union til at forestå uddannelse, undervisning, tilpasset læsning eller adgang til information for personer med syns- eller læsehandicap. Dette kan fx være Nota eller en tilsvarende organisation i et andet land. Det er ikke en betingelse for at blive omfattet af definitionen, at der er tale om en myndighed, men den pågældende enhed skal være godkendt eller anerkendt, fx ved lov, til at forestå en eller flere af de oplyste opgaver i forhold til personer med syns- eller læsehandicap. Definitionen forudsætter ikke, at der sker specifik godkendelse af hver enkelt bemyndiget enhed. Herudover er det et krav, at udøvelse af disse opgaver sker på ikke-kommerciel basis.

For det andet omfatter definitionen enheder, som ikke nødvendigvis er blevet godkendt eller anerkendt til at udføre ovennævnte opgaver, men som leverer de samme ydelser til personer med syns- eller læsehandicap som en af deres primære aktiviteter, institutionelle forpligtelser eller som en del af deres almenyttige opgaver. Dette kan fx være landets uddannelses- og undervisningsinstitutioner – i det omfang, at de ikke allerede er omfattet af den første del af definitionen – eller private nonprofitorganisationer.

Forslaget til § 17 b medfører, at §§ 17 c-17 e, finder anvendelse på offentliggjorte værker i form af bøger, tidsskrifter, aviser, blade eller anden type skriftligt materiale, notation samt tilhørende illustrationer på ethvert medie.

Bestemmelsen gennemfører Marrakeshdirektivets artikel 2, nr. 1.

Bestemmelserne danner rammen for de typer værker, som er omfattet af forslaget til §§ 17 c-17 e, hvilket betyder, at fx filmværker eller selvstændige illustrationer ikke er omfattet af undtagelsen. Da definitionen omfatter de oplyste værker på "ethvert medie", omfatter definitionen bl.a. værker på både analoge og digitale medier, herunder værker i form af e-bøger og i lydform såsom lydbøger samt pressemeddelelser.

Bestemmelsen gælder – i modsætning til den nuværende § 17 – ikke kun udgivne værker, men offentliggjorte værker. Et værk anses efter ophavsretslovens § 8 for offentliggjort, når det lovligt er gjort tilgængeligt for almenheden. Ikke-offentliggjorte værker og værker, der ikke er gjort lovligt tilgængeligt for almenheden, er således ikke omfattet af forslaget til §§ 17 a-17 e.

Det følger af forslaget til § 17 c, stk. 1, at en person med syns- eller læsehåndicap eller en person, der handler på dennes vegne, må fremstille et tilgængeligt format. Et tilgængeligt format må kun anvendes af en person med syns- eller læsehåndicap.

Bestemmelsen gennemfører Marrakeshdirektivets artikel 3, stk. 1, litra a.

Forslaget giver for mulighed for, at en person med syns- eller læsehåndicap kan fremstille et tilgængeligt format af de værker, som er nævnt i § 17 b, til dennes brug. I forbindelse hermed kan personen med syns- eller læsehåndicap – eller den person, der handler på dennes vegne – foretage enhver handling, der er nødvendig for at ændre, konvertere eller tilpasse værket på en sådan måde, at der kan frembringes et tilgængeligt format. Sådanne ændringer kan bl.a. bestå i at skabe muligheder for, at en person med syns- eller læsehåndicap kan navigere i tilgængelige formater. Det kan også bestå i omdannelse og strukturering af matematiske formler, oversigter, tabeller og diagrammer, således at indholdet bliver meningsfuldt for personer med syns- eller læsehåndicap.

Det er en betingelse for anvendelsen af undtagelsen, at der fremstilles et "tilgængeligt format". Det pågældende værk skal således gøres tilgængeligt for en person med syns- eller læsehåndicap, dvs. at det pågældende ikke-tilgængelige værk skal præsenteres på en alternativ måde eller i en alternativ form, som giver personen med syns- eller læsehåndicap ligeså let og behagelig adgang til værket, som en person uden funktionsnedsættelser eller handicap. Dette betyder, at der ikke med de nye regler kan fremstilles et tilgængeligt format på baggrund af fx en e-bog, der allerede er tilgængelig den pågældende person med syns- eller læsehåndicap, dvs. som er "født tilgængelig".

En person med én type syns- eller læsehåndicap vil ikke være forhindret i at fremstille et tilgængeligt format, selvom det pågældende værk er tilgængeligt for personer med andre typer syns- eller læsehåndicap. En person, som fx er blind, vil således godt kunne anvende bestemmelsen, uanset at den bog, der ønskes lavet et tilgængeligt format på baggrund af, allerede er tilgængelig for en person, der fx er ordblind.

En person med syns- eller læsehåndicap er endvidere ikke forhindret i at fremstille et tilgængeligt format af en for vedkommende ikke-tilgængelig bog, selvom den pågældende bog også kan findes i et tilgængeligt format på markedet. Personen behøver ikke foretage en afsøgning af markedet, før personen anvender forslaget til § 17 c, stk. 1.

Fremstilling af tilgængelige formater skal ske i overensstemmelse med ophavsretslovens § 3, dvs. ophavsmandens respekt- og navngivningsret. Dette dog med behørig hensyntagen til de ændringer, der er nødvendige for at gøre værket m.v. tilgængeligt i det tilgængelige format. Ophavsretslovens § 11 skal endvidere iagttages. Heraf følger bl.a., at når et værk anvendes i henhold til de nye regler, må værket ikke ændres i videre udstrækning, end den tilladte brug kræver, samt at fremstillingen af tilgængelige formater ikke må ske på grundlag af en gengivelse af værket i strid med § 2. Det betyder, at bestemmelsen ikke giver hjemmel til at fremstille tilgængelige formater, hvis dette sker på baggrund af et ulovligt eksemplar.

Det tilgængelige format må kun anvendes af personen med syns- eller læsehåndicap. Bestemmelsen giver ikke hjemmel til, at personen med syns- eller læsehåndicap, eller en person, der handler på dennes vegne, kan foretage tilgængeliggørelse for almenheden, jf. ophavsretslovens § 2. Bestemmelsen kan endvidere ikke anvendes til at fremstille tilgængelige formater til denne persons familie, studiekreds eller den person, der handler på vegne af personen med syns- eller læsehåndicap. Ligeledes må andre personer end den syns- eller læsehåndicappede generelt ikke få adgang til fx Notas lydbogssamling.

De personer, der kan fremstille et tilgængeligt format til personen med syns- eller læsehåndicap, er begrænset til personer med syns- eller læsehåndicap, samt en person, der handler på dennes vegne. Hermed forstås fx familie, venner eller plejepersonale, som således også kan anvende reglerne til at fremstille et tilgængeligt format. Bemyndigede enheder kan fremstille eksemplarer til personen med syns- eller læsehåndicap på baggrund af forslaget til § 17 c, stk. 2.

Forslaget indebærer en væsentlig ændring af den nuværende retstilstand, bl.a. ved at indskrænkningen er teknologineutral. Den omfatter således tilgængelige formater i fx punkt-skrift, e-bogsform eller lydbogsform. Herudover gælder undtagelsen også for offentliggjorte – og ikke kun udgivne værker – hvilket udvider kredsen af værker, der kan laves et tilgængeligt format på baggrund af.

Det følger af forslaget til § 17 c, stk. 2, at en bemyndiget enhed må fremstille, overføre, stille til rådighed, sprede eller udlåne et tilgængeligt format til en person med syns- eller læsehåndicap eller en anden bemyndiget enhed inden for Den Europæiske Union. Handlinger efter 1. pkt., må kun ske på ikke-kommerciel basis til brug for personer med syns- eller læsehåndicap.

Bestemmelsen gennemfører Marrakeshdirektivets artikel 3, nr. 1, litra b, samt dele af artikel 4.

Bestemmelsen giver for det første ret til fremstilling af tilgængelige formater til brug for personer med syns- eller læsehåndicap. Der gælder de samme betingelser for fremstillingen af værker som, hvis personen med syns- og læsehåndicap selv havde fremstillet det tilgængelige format i medfør af forslaget til § 17 c, stk. 1. Der henvises derfor til bemærkninger hertil.

For det andet giver bestemmelsen mulighed for, at bemyndigede enheder kan overføre, stille til rådighed, sprede eller udlåne de tilgængelige formater til en anden bemyndiget enhed eller en person med syns- eller læsehåndicap inden for Den Europæiske Union. Begreberne ”overføre”, ”stille til rådighed”, ”sprede” og ”udlåne” skal forstås som i ophavsretslovens § 2. Andre former for tilgængeliggørelse for almenheden, som ikke er nævnt, fx udlejning eller direkte offentlig fremførelse, er derimod ikke omfattet af forslaget til § 17 c, stk. 2.

Det er en betingelse for anvendelse af bestemmelsen, at de handlinger, som tillades i forslaget efter § 17 c, stk. 2, sker på ikke-kommerciel basis. Det er således ikke tilstrækkeligt, at den pågældende bemyndigede enhed normalt agerer på ikke-kommerciel basis, hvis fremstillingen og distributionen af tilgængelige formater sker på kommerciel basis. Det vil altid afhænge af en konkret vurdering, hvorvidt den pågældende handling sker på kommerciel eller ikke-kommerciel basis, herunder om anvendelsen sker for at generere et overskud.

Det følger af forslaget til § 17 c, stk. 3, at en person med syns- eller læsehåndicap eller en bemyndiget enhed må tilægge sig eller få adgang til et tilgængeligt format, der overføres, stilles til rådighed, spredes eller udlånes af en bemyndiget enhed, der er etableret inden for Den Europæiske Union.

Bestemmelsen gennemfører dele af Marrakeshdirektivets artikel 4.

Bestemmelsen medfører, at når en bemyndiget enhed inden for Den Europæiske Union distribuerer et tilgængeligt format i overensstemmelse med den nationale gennemførelse af Marrakeshdirektivet, så må modtageren også tilegne sig og få adgang til dette tilgængelige format, hvilket efter omstændighederne kan kræve en eksemplarfremstilling og andre udnyttelser af det pågældende tilgængelige format.

Forslaget til § 17 c, stk. 4, medfører, at forslaget til § 17, stk. 1-3, ikke kan tilsidesættes ved aftale. Aftalebemmelser, der søger at forhindre eller begrænse anvendelsen af disse regler, har således ingen retsvirkning. Forslaget er derimod ikke til hinder for, at bemyndigede enheder og rettighedshaverne samarbejder med henblik på at opnå direktivets formål, herunder ved at indgå aftaler om fx størrelsen på kompensation for anvendelse af undtagelsen, anvendelse af tek-

niske foranstaltninger, køb af værker på det kommercielle marked, overdragelse af masterfiler m.v.

Bestemmelsen gennemfører dele af Marrakeshdirektivets artikel 3, stk. 5.

Det følger af forslaget til § 17 d, stk. 1, at anvender en bemyndiget enhed, der er etableret i Danmark, § 17 c, stk. 2, har ophavsmanden krav på kompensation, jf. dog stk. 2. 1. pkt. finder ikke anvendelse, hvis skaden for en ophavsmand er minimal.

Bestemmelsen gennemfører dele af Marrakeshdirektivets artikel 3, stk. 6.

Kompensationskravet gælder kun for bemyndigede enheder, der er etableret i Danmark. Bemyndigede enheder, som ikke er etableret i Danmark, er følgelig ikke omfattet af kompensationskravet, uanset at de overfører, stiller til rådighed, spreder eller udlåner tilgængelige formater til bemyndigede enheder eller personer med syns- eller læsehåndicap i Danmark.

Forslaget skal ses i lyset af Marrakeshdirektivets betragtning 14, hvoraf det bl.a. følger, at der kun må kræves kompensation fra de bemyndigede enheder og ikke fra personer med syns- eller læsehåndicap. Der kan endvidere kun kræves kompensation fra bemyndigede enheder, der er etableret på den pågældende medlemsstats område, hvorfor der ikke kan kræves betaling fra bemyndigede enheder, der er etableret i andre medlemsstater eller tredjelande, som er parter i Marrakeshtraktaten. Det følger ligeledes af betragtning 14, at medlemsstaterne bør sikre, at der ikke er mere byrdefulde krav til den grænseoverskridende udveksling af tilgængelige formater under sådanne kompensationsordninger end for ikke-grænseoverskridende udveksling, herunder med hensyn til kompensationens form og mulige niveau.

I forhold til fastsættelsen af kompensationsniveauet følger det af betragtning 14, at der bør tages behørigt hensyn til nonprofit-karakteren af bemyndigede enheders aktiviteter, til de almene mål, der forfølges med Marrakeshdirektivet, til hensynet til personer med syns- eller læsehåndicap, til rettighedshavernes mulige skade og nødvendigheden af at sikre grænseoverskridende spredning af tilgængelige formater. Der bør også tages hensyn til hvert enkelt tilfældes konkrete omstændigheder, der hidrører fra fremstillingen af et bestemt tilgængeligt format. Endelig følger det, at hvis en rettighedshavers skade er minimal, bør der ikke opstå nogen pligt til at betale kompensation, hvilket er afspejlet i sidste led af bestemmelsen.

Disse hensyn skal inddrages i forbindelse med fastlæggelsen af kompensationsniveauet for de bemyndigede enheders udnyttelser i henhold til § 17 c, stk. 2. I forhold til den konkrete fastlæggelse af kompensationsniveauet kan der bl.a. tages højde for omfanget af udnyttelsen, om rettighedshaverne selv har udgivet et tilgængeligt format på det kommercielle marked, og om rettighedshaverne på anden måde har fået betaling. Hvis det tilgængelige format f.eks. laves på bag-

grund af en bog i et ikke-tilgængeligt format, som en skole har indkøbt fra rettighedshaverne, med det formål at give en elev med et syns- eller læsehandicap adgang til bogen i et tilgængeligt format, vil dette kunne tale for, at der vil være skade af minimal karakter, da rettighedshaverne må antages at have modtaget betaling på anden vis – nemlig ved skolens indkøb.

Det vil som udgangspunkt være op til parterne selv at udforme kompensationsordningen, herunder fastlægge kompensationsens størrelse i overensstemmelse med principperne ovenfor. Sådanne aftaler kan ske på individuelt grundlag, fx mellem en bemyndiget enhed og et forlag, men forslaget til § 17 d forhindrer ikke indgåelse af kollektive aftaler om kompensations størrelse.

Såfremt parterne ikke kan blive enige herom, kan hver af parterne forelægge sagen for Ophavsretslicensnævnet, jf. forslaget til § 17 d, stk. 3, eller domstolene.

Kompensationskravet gælder både for fremstillingen af tilgængelige formater samt for overføring, tilrådighedsstillelse, spredning eller udlån af disse. Det står dog parterne frit at aftale, at betalingen knyttes op på fx fremstillingen eller overføringen, tilrådighedsstillelsen, spredningen eller udlånet af de tilgængelige formater, således at det samlede kompensationsniveau er i overensstemmelse med ovennævnte principper, herunder at der ikke skal svares kompensation, hvis en rettighedshavers skade er minimal.

Det følger af forslaget, at ”ophavsmanden” har krav på kompensation, hvilket fx kan være en forfatter til den bog, som der fremstilles tilgængelige kopier af. Såfremt ophavsmanden har overdraget sine rettigheder til fx et forlag, og det derfor er forlaget, som lider skade ved anvendelsen af undtagelsen, vil forlaget dog kunne være berettiget til kompensation på samme måde som ophavsmanden.

Kulturministeriet forventer, at parterne indgår i forhandlingerne i god tro, og at de giver hinanden alle rimelige og nødvendige oplysninger - fx til brug for fastlæggelse af kompensationsniveauet, herunder om det foreligger minimal skade.

Forslaget vil – sammenholdt med forslaget til § 17 c – udvide det område, som er dækket af kompensation. Dette skyldes, at den eksisterende lovgivning kun giver mulighed for kompensation i medfør af ophavsretslovens § 17, stk. 3, der vedrører lydbøger, mens forslaget til § 17 d giver mulighed for kompensation for alle typer af tilgængelige formater, herunder e-bøger.

Det følger af forslaget til § 17 d, stk. 2, at der ikke skal betales kompensation, når en bemyndiget enhed, der er etableret i Danmark, fremstiller, overfører, stiller til rådighed, spreder eller udlåner et tilgængeligt format i punktskrift eller andre formater, der normalt kun anvendes af personer med syns- eller læsehandicap.

Bestemmelsen finder for det første anvendelse på tilgængelige formater i form af punktskrift – også kaldet brailleskrift.

Andre formater, der er sammenlignelige med formater i punktskrift, vil tillige være omfattet af forslaget til § 17, c, stk. 2. Dette kan fx være omdannelse af grafiske symboler, formler eller tabeller, der teknisk set ikke fremstilles i punktskrift, men som er bearbejdet på anden måde, som gør det muligt for personer med bl.a. synshandicap at tilgå dem. Før disse formater omfattes af bestemmelsen, er det en betingelse, at har en sådan karakter, at de normalt kun vil kunne anvendes af personer med syns- eller læsehandicap, fx hvis tilegnelse af formater – på linje med braille – kræver forudgående indlæring af et særligt sprog eller særlig teknik, således at personer uden syns- eller læsehandicap normalt ville tilegne sig det pågældende værk på en anden måde. Modsat vil formater, der uden større vanskeligheder kan tilgås af alle og enhver, herunder personer med syns- eller læsehandicap, ikke være omfattet af bestemmelsen. Det forventes, at bestemmelsen som udgangspunkt kun vil være relevant for personer med synshandicap.

Bestemmelsen gælder både fysiske bøger samt e-bøger, der fx gør det muligt at læse punktskrift via et punktdisplay eller lignende.

Det følger af forslaget til § 17 d, stk. 3, at opnås der ikke enighed om kompensation efter stk. 1, kan hver af parterne forelægge spørgsmålet for Ophavsretslicensnævnet, jf. § 47.

Bestemmelsen modsvarer af den foreslåede ændring af ophavsretslovens § 47, stk. 2, hvor der lægges op til, at § 17 c, stk. 3, tilføjes til listen over de bestemmelser, hvor Ophavsretslicensnævnet har kompetence.

Forslaget medfører, at Ophavsretslicensnævnet vil kunne træffe afgørelse om udformningen af kompensationsordningen og kompensationens størrelse, herunder beslutte at der ikke skal betales kompensation, fordi skaden for en rettighedshaver er minimal.

Det følger af forslaget til § 17 d, stk. 4, at § 17 d, stk. 1-3, finder tilsvarende anvendelse, når en bemyndiget enhed, der er etableret i Danmark, foretager handlinger i medfør af artikel 3 i Europa-Parlamentets og Rådets Forordning om grænseoverskridende udveksling mellem Unionen og tredjelande af visse værker og andre frembringelser, der er beskyttet af ophavsret og beslægtede rettigheder, i tilgængeligt format til gavn for personer, der er blinde eller synshæmmede eller på anden måde har et læsehandicap, dvs. Marrakeshforordningen.

Forslaget medfører, at der også ville skulle svares kompensation efter reglerne i forslaget til § 17 d, stk. 1-3, når en bemyndiget enhed foretager handlinger i medfør af Marrakeshforordningens artikel 3, dvs. spreder, overfører eller tilrådighedsstiller et tilgængeligt format for en person med syns- eller læsehandicap eller en bemyndiget enhed, der er etableret, i et tredjeland, der er part i Marrakeshtraktaten.

Dette betyder bl.a. at en ophavsmand har krav på kompensation, medmindre skaden for ophavsmanden er minimal eller hvis § 17 d, stk. 2, finder anvendelse. Opnås der ikke enighed om kompensation efter stk. 1, kan hver af parterne forelægge spørgsmålet for Ophavsretslicensnævnet.

Det bemærkes i den forbindelse, at det følger af direktivets betragtning 14, at medlemsstaterne bør sikre, at der ikke er mere byrdefulde krav til den grænseoverskridende udveksling af tilgængelige formater end for ikkegrænseoverskridende udveksling, herunder med hensyn til kompensations form og mulige niveau.

Det følger af forslaget til § 17 e, stk. 1, at en bemyndiget enhed, der er etableret i Danmark, og som overfører, stiller til rådighed, spreder eller udlåner tilgængelige formater til personer med syns- eller læsehandicap eller bemyndigede enheder i andre lande inden for Den Europæiske Union, eller som importerer tilgængelige formater fra en bemyndiget enhed, der er etableret i disse lande, skal indføre en praksis for at sikre, at enheden:

- 1) kun spreder, overfører tilgængelige formater til og stiller tilgængelige formater til rådighed for personer med syns- eller læsehandicap eller andre bemyndigede enheder,
- 2) tager passende skridt for at modvirke, at tilgængelige formater bliver fremstillet, spredt, overført eller stillet til rådighed på uautoriseret vis,
- 3) udviser den fornødne omhu ved og fører registre over sin behandling af værker, og tilgængelige formater deraf, og
- 4) på sin hjemmeside, hvis dette er passende, eller gennem andre digitale eller fysiske kanaler offentliggør og opdaterer oplysninger om, hvordan den overholder forpligtelserne i nr. 1-3.

Bestemmelsen gennemfører Marrakeshdirektivets artikel 5, stk. 1.

Forslaget gælder kun for bemyndigede enheder, der er etableret i Danmark. Bemyndigede enheder, der er etableret i andre EU-lande, og som overfører, stiller til rådighed, spreder eller udlåner tilgængelige formater til danskere med syns- eller læsehandicap eller danske bemyndigede enheder, vil dog qua direktivets regler have lignende forpligtelser i deres hjemland.

Bestemmelsen finder kun anvendelse, hvis en bemyndiget enhed foretager de handlinger, som er oplyst i bestemmelsen, dvs. enten overføring, tilrådighedsstillelse, spredning eller udlån af tilgængelige formater over grænserne eller import af tilgængelige formater fra bemyndigede enheder i andre EU-lande. Dette betyder, at bemyndigede enheder, som kun agerer nationalt, ikke er omfattet af reglerne.

Som nævnt i afsnit 2.2.3 forventer Kulturministeriet, at bemyndigede enheder, der anvender de nye regler, på frivillig basis indfører foranstaltninger, der kan være med til at forhindre misbrug af reglerne, herunder ved at sikre at der ikke

fremstilles tilgængelige formater på baggrund af ulovlige eksemplarer, at de tilgængelige formater kun bruges af personer med syns- eller læsehandicap m.v. Sådanne tiltag kan fx fastsættes i en samarbejdsaftale mellem de bemyndigede enheder og rettighedshaverne, som det fx er tilfældet i forhold til Nota i dag.

En bemyndiget enhed, som er omfattet af bestemmelsen, vil skulle indføre og følge en praksis, der som minimum skal indeholde de i stk. 1, nr. 1-4, nævnte tiltag. Det vil være op til den pågældende enhed selv at udforme denne praksis, men enheden kan – som det ofte er tilfældet i dag – indgå aftaler med rettighedshaverne om fastsættelse af de tiltag, som nævnes i bestemmelsen.

Det følger af *stk. 1, nr. 1*, at den bemyndigede enheds praksis skal sikre, at den pågældende bemyndigede enhed kun spreder, overfører tilgængelige formater til og stiller tilgængelige formater til rådighed for personer med syns- eller læsehandicap eller andre bemyndigede enheder. Dette kan fx bestå ved at indføre passende kontrolmekanismer med henblik på at visitere personer med syns- eller læsehandicap.

Det følger af *stk. 1, nr. 2*, at de bemyndigede enheder skal tage passende skridt for at modvirke, at tilgængelige formater bliver fremstillet, spredt, overført eller stillet til rådighed på uautoriseret vis. Dette kan fx bestå i tiltag, der kan medvirke til at forhindre, at fx familiemedlemmer eller venner kan få adgang til de tilgængelige formater.

Det følger af *stk. 1, nr. 3*, at den bemyndigede enhed skal udvise den fornødne omhu ved og føre registre over sin behandling af værker, og tilgængelige formater deraf. Kravet om at udvise den fornødne omhu skal bl.a. ses i sammenhæng med ovennævnte krav om, at fremstilling af tilgængelige formater skal ske i overensstemmelse med ophavsretslovens §§ 3 og 11. Se ovenfor for de specielle bemærkninger til § 17 c, stk. 1.

Forslaget medfører endvidere et registerkrav, hvilket skal ses i sammenhæng med forslaget til § 17 e, stk. 2, der indeholder et krav om, at de nævnte bemyndigede enheder efter anmodning skal give personer med syns- eller læsehandicap, andre bemyndigede enheder eller ophavsmænd m.v. en liste over de tilgængelige formater, som den har til rådighed, samt navn og kontaktoplysninger på de bemyndigede enheder, den har samarbejdet med i forbindelse med udvekslingen af tilgængelige formater

Det følger af *stk. 1, nr. 4*, at en pågældende bemyndigede enhed på sin hjemmeside, hvis dette er passende, eller gennem andre digitale eller fysiske kanaler skal offentliggøre og opdatere oplysninger om, hvordan den overholder forpligtelserne i forslaget til § 17 e, stk. 1, nr. 1-3. Såfremt den pågældende enhed har en hjemmeside, der almindeligvis benyttes af den pågældende enhed, skal den pågældende praksis offentliggøres på denne side. Hvis dette ikke er muligt, kan den bemyndigede enhed vælge at offentliggøre oplysningerne på en anden, passende måde, enten via fysiske eller digi-

tale kanaler. Begrebet ”digitale eller fysiske kanaler” er ensbetydende med begrebet ”online- eller offlinekanaler” i den danske version af direktivet.

Hvis de nævnte tiltag kræver behandling af personoplysninger, skal denne behandling ske i overensstemmelse med forordning 2016/679 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger og om ophævelse af direktiv 95/46/EF (datatrykforordningen).

Det følger af forslaget til § 17 e, stk. 2, at de bemyndigede enheder, der er nævnt i stk. 1, efter anmodning skal give personer med syns- eller læsehåndicap, andre bemyndigede enheder eller ophavsmand en liste over de tilgængelige formater, som enheden har til rådighed, samt navn og kontaktoplysninger på de bemyndigede enheder, enheden har samarbejdet med i forbindelse med udvekslingen af tilgængelige formater. Gives den information, der er nævnt i 1. pkt. til en person med syns- eller læsehåndicap, skal den gives i et format, der kan tilgås af personen med syns- eller læsehåndicap.

Bestemmelsen gennemfører Marrakeshdirektivets artikel 5, stk. 2.

Forslaget medfører en informationsforpligtelse for de bemyndigede enheder, som er omfattet af forslaget til § 17 e, stk. 1, dvs. bemyndigede enheder, der er etableret i Danmark, og som overfører, stiller til rådighed, spreder eller udlåner tilgængelige formater til personer med syns- eller læsehåndicap eller bemyndigede enheder i andre lande inden for Den Europæiske Union, eller som importerer tilgængelige formater fra en bemyndiget enhed, der er etableret i disse lande. Forpligtelsen gælder således ikke for bemyndigede enheder, der kun agerer nationalt.

Den information, der skal gives i medfør af forslaget, vedrører for det første en liste over de tilgængelige formater, som den bemyndigede enhed har til rådighed, herunder en beskrivelse af hvilke formater, disse titler foreligger i. For det andet skal den bemyndigede enhed give navn og kontaktoplysninger på de bemyndigede enheder, den har samarbejdet med i forbindelse med udvekslingen af tilgængelige formater. Den information, der skal gives i medfør af forslaget, skal modsvare anmodningen, dvs. at de bemyndigede enheder ikke behøver at give alle de oplysninger, som er nævnt i bestemmelsen, hvis der fx kun spørges til én titel.

Hvis oplysningerne gives til en person med syns- eller læsehåndicap, skal den gives på en måde, så personen kan tilgå dem. Dette kan kræve, at listerne laves i et tilgængeligt format, men kan efter omstændighederne også ske telefonisk. Bestemmelsen forpligter derimod ikke organisationen til at oversætte oplysningerne til andre sprog.

De bemyndigede enheder, som er omfattet af bestemmelsen, er udelukkende forpligtet til at give den ønskede information efter den har modtaget en anmodning fra en person med syns- eller læsehåndicap, andre bemyndigede enheder eller –

qua henvisningerne fra §§ 65, 66 og 69-72 – fra en ophavsmand eller anden rettighedshaver. Det vil sige, at den pågældende enhed ikke efter forslaget er forpligtet til af egen drift at give information til disse.

Til nr. 7

Det følger af den eksisterende § 47, stk. 2, at Ophavsretslicensnævnet kan træffe afgørelse i henhold til §§ 13 og 14, § 16 b, § 17, stk. 3, § 18, stk. 1, § 24 a, § 30, § 35, stk. 7, § 48, stk. 1 og 2, § 51, stk. 2, § 68, § 75 a, stk. 3, og § 75 d. Nævnets afgørelser kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

Forslaget medfører, at der i § 47, stk. 2, ændres ”§ 17, stk. 3” til § 17 d, stk. 3”.

Dette har den konsekvens, at Ophavsretslicensnævnet fremover ikke vil kunne tage stilling til kompensation efter den nuværende § 17, stk. 3, som foreslås ophævet. Ophavsretslicensnævnet vil derimod kunne træffe afgørelse om betaling af kompensation i medfør af forslaget til § 17 d. Der henvises til de specielle bemærkninger til § 17 d for uddybning af Ophavsretslicensnævnets kompetence.

Til nr. 8

Det følger af ophavsretslovens § 48, stk. 2, at nægter et radio- eller fjernsynsforetagende efter § 69 at give samtykke til, at foretagendets radio- eller fjernsynsudsendelser optages på en måde, som er omhandlet i § 13, stk. 1, 1. pkt., 2. led, eller § 17, stk. 4, eller kan der ikke opnås enighed om vilkårene for en sådan optagelse, kan Ophavsretslicensnævnet på begæring af hver af parterne meddele den fornødne tilladelse og fastsætte nærmere vilkår herfor.

Det følger af ophavsretslovens § 48, stk. 3, at bestemmelsen i stk. 2, kun finder anvendelse, hvis en organisation af ophavsmand har indgået en aftale, som omfattes af § 50, jf. § 13, stk. 1, 1. pkt., 2. led, eller § 17, stk. 4, jf. § 48. Det følger også, at bestemmelsen i § 49 finder tilsvarende anvendelse.

Forslaget medfører, at der i § 48, stk. 2 og 3, ændres ”§ 17, stk. 4” til § 17, stk. 3”.

Bestemmelsen medfører ingen materielle forskelle, men er en nødvendig konsekvensændring, da den nuværende § 17, stk. 3, foreslås ophævet, hvorfor bestemmelsens stk. 4 i stedet bliver til stk. 3.

Til nr. 9

Det følger af ophavsretslovens § 49, stk. 1, at vederlagskrav i henhold til § 17, stk. 3, § 18, stk. 1, og § 68 forældes efter 3 år fra udgangen af det år, i hvilket værksudnyttelsen fandt sted. Det følger af ophavsretslovens § 49, stk. 2, at såfremt vederlagskravet gøres gældende af en organisation, gælder bestemmelsen i stk. 1 også for ophavsmandens krav mod organisationen. Endelig følger det af § 49, stk. 3, at forældelsen afbrydes ved skriftligt påkrav.

Forslaget medfører, at der i ophavsretslovens § 49, stk. 1, henvises til § 17 d, stk. 1, i stedet for til § 17, stk. 3. Ændringen er en konsekvens af, at den nuværende § 17, stk. 3, foreslås ophævet, og at der samtidig foreslås indsat en ny § 17 d.

Forslaget vil medføre, at de kompensationskrav, som måtte opstå efter forslaget til § 17 d, vil forældes efter reglerne i ophavsretslovens § 49.

Til nr. 10

Det følger af den eksisterende § 50 i ophavsretsloven, at aftalelicens efter §§ 13, 14 og 16 b, § 17, stk. 4, og §§ 24 a, 30, 30 a og 35 kan påberåbes af brugere, der har indgået en aftale om den pågældende værksudnyttelse med en organisation, som omfatter en væsentlig del af ophavsmændene til en bestemt art af værker, der anvendes i Danmark.

Forslaget medfører, at der i ophavsretslovens § 50, stk. 1, henvises til ophavsretslovens § 17, stk. 3, i stedet for til stk. 4.

Forslaget medfører ingen materielle forskelle, men er en nødvendig konsekvensændring, da den nuværende § 17, stk. 3, foreslås ophævet, hvorfor bestemmelsens stk. 4 i stedet bliver til stk. 3.

Til nr. 11

Det følger af forslaget til § 52, stk. 1, at hvis forhandlinger om indgåelse af aftaler som nævnt i § 13, stk. 1, § 14, § 16 b, § 17, stk. 4, § 24 a og § 30 a ikke fører til noget resultat, kan hver af parterne kræve mægling.

Forslaget medfører, at der i ophavsretslovens § 52, stk. 1, henvises til ophavsretslovens § 17, stk. 3, i stedet for til stk. 4. Forslaget medfører ingen materielle forskelle, men er en nødvendig konsekvensændring, da den nuværende § 17, stk. 3, foreslås ophævet, hvorfor bestemmelsens stk. 4 i stedet bliver til stk. 3.

Til nr. 12

Det følger af ophavsretslovens § 65, stk. 1, at en udøvende kunstners fremførelse af et litterært eller kunstnerisk værk ikke uden kunstnerens samtykke må:

- 1) optages på bånd, film eller anden indretning, der kan gengive den, eller
- 2) gøres tilgængelig for almenheden.

Ophavsretslovens § 65, stk. 2-5, indeholder bl.a. regler om beskyttelsestiden for den beskyttelse, der nævnes i stk. 1, samt om overdragelse af rettigheder mellem en udøvende kunstner og en filmproducent.

I ophavsretslovens § 65, stk. 6, fastslås det, at bestemmelserne i § 2, stk. 2-4, §§ 3, 7, 11 og 11 a, § 12, stk. 1, stk. 2, nr. 5, stk. 3, stk. 4, nr. 1, og stk. 5, 1. pkt., §§ 13, 15, 16 og 16 a, § 17, stk. 1, 2 og 4, § 18, stk. 1 og 2, § 19, stk. 1 og 2,

og §§ 21, 22, 25, 25 a, 27, 28, 30 a, 31, 34, 35, 39-47, 49-57, 58 a, 61 og 62 finder tilsvarende anvendelse på udøvende kunstners fremførelser og optagelser heraf.

Det følger af forslaget til ændring af § 65, stk. 6, at ”og § 16 a, § 17, stk. 1, 2 og 4” ændres til: ”16 a og 17-17 e”.

Henvisningen til § 17 er en konsekvens af, at den nuværende § 17, stk. 3, foreslås ophævet, hvorfor bestemmelsens stk. 4 i stedet bliver til stk. 3. Hermed vil der i § 65 blive henvist til hele § 17.

Henvisningen til §§ 17 a-17 e medfører, at de nye regler vil finde tilsvarende anvendelse på udøvende kunstnere. Det vil fx kunne få betydning for bemyndigede enheders fremstilling af lydbøger.

Udøvende kunstnere, herunder indlæsere, vil med de nye regler derfor ikke kunne modsætte sig fremstillingen, overføringen, tilrådighedsstillelsen, spredningen eller udlånet af tilgængelige formater, så længe disse handlinger foretages indenfor rammerne af forslaget til § 17 c. Dette vil indebære en ændring af retstilstanden i dag, hvor kun § 17, stk. 1, 2 og 4, finder anvendelse på de udøvende kunstners rettigheder i medfør af § 65.

Der henvises til de specielle bemærkninger til § 17 c for uddybning af omfanget af dette forslag.

Forslaget vil også medføre, at udøvende kunstnere vil kunne have krav på kompensation inden for rammerne af § 17 d, når der fremstilles et tilgængeligt format af fx en lydbog. Dette betyder, at når en bemyndiget enhed, der er etableret i Danmark, anvender reglerne i § 17 c, stk. 2, så har den udøvende kunstner krav på kompensation indenfor rammerne af § 17 d. Dette gælder dog ikke, hvis skaden for en udøvende kunstner er minimal. Der skal heller ikke betales kompensation, når en bemyndiget enhed, der er etableret i Danmark, fremstiller, overfører, stiller til rådighed, spreder eller udlåner et tilgængeligt format i punktskrift eller andre formater, der normalt kun anvendes af personer med syns- eller læsehåndicap. Opnås der ikke enighed om kompensation efter stk. 1, kan hver af parterne forelægge spørgsmålet for Ophavsretslicensnævnet, jf. § 47. Endelig finder kompensationsreglerne også anvendelse, når en bemyndiget enhed, der er etableret i Danmark, foretager handlinger i medfør af artikel 3 i Marrakeshforordningen.

Der henvises til de specielle bemærkninger til § 17 d for uddybning af kompensationsreglerne.

Henvisningen til § 17 e medfører, at bemyndigede enheder, der er etableret i Danmark, og som overfører, stiller til rådighed, spreder eller udlåner tilgængelige formater til personer med syns- eller læsehåndicap eller bemyndigede enheder i andre lande inden for Den Europæiske Union, eller som importerer tilgængelige formater fra en bemyndiget enhed, der er etableret i et af disse lande, også skal tage højde for udøvende kunstnere i den praksis, som skal indføres i henhold til forslaget til § 17 e, stk. 1.

De bemyndige enheder, der er nævnt i forslaget til § 17 e, stk. 1, skal efter anmodning give en udøvende kunster en liste over de tilgængelige formater, som enheden har til rådighed, samt navn og kontaktoplysninger på de bemyndigede enheder, enheden har samarbejdet med i forbindelse med udvekslingen af tilgængelige formater.

Der henvises til de specielle bemærkninger til § 17 e for uddybning af denne forpligtelse.

Til nr. 13

Det følger af ophavsretslovens § 66, stk. 1, at lydoptagelser ikke uden fremstillernes samtykke må eftergøres eller gøres tilgængelige for almenheden, før 50 år er forløbet efter udgangen af det år, da optagelsen fandt sted. Hvis en lydoptagelse udgives inden for dette tidsrum, varer beskyttelsen dog, indtil 70 år er forløbet efter udgangen af det år, hvor den første udgivelse fandt sted. Hvis en lydoptagelse ikke udgives, men på anden måde offentliggøres inden for den i 1. pkt. nævnte periode, varer beskyttelsen dog, indtil 70 år er forløbet efter udgangen af det år, hvor offentliggørelsen fandt sted.

Det følger af ophavsretslovens § 66, stk. 2, at bestemmelserne i § 2, stk. 2-4, § 7, stk. 1, § 11, stk. 2 og 3, § 11 a, § 12, stk. 1, stk. 2, nr. 5, stk. 3, stk. 4, nr. 1, og stk. 5, 1. pkt., §§ 13, 15, 16 og 16 a, § 17, stk. 1, 2 og 4, § 18, stk. 1 og 2, § 19, stk. 1 og 2, og §§ 21, 22, 25, 25 a, 27, 28, 30 a, 31 og 34, § 35, stk. 4 og 5, §§ 39-47 og 49-52 finder tilsvarende anvendelse på lydoptagelser.

Der henvises til afsnit 2.2.1 for uddybning af disse bestemmelser.

Det følger af forslaget til ændring af § 66, stk. 2, at ”og 16 a, § 17, stk. 1, 2 og 4” ændres til ”, 16 a og 17-17 e”.

Henvisningen til § 17 er en konsekvens af, at den nuværende § 17, stk. 3, foreslås ophævet, hvorfor bestemmelsens stk. 4 i stedet bliver til stk. 3. Hermed vil der i § 66 blive henvist til hele § 17.

Henvisningen til §§ 17 a-17 e medfører, at de nye regler vil finde tilsvarende anvendelse på fremstillere af lydoptagelser. Det vil fx kunne få betydning for bemyndigede enheders fremstilling af tilgængelige formater på baggrund af lyd-bøger.

Forslaget vil have den konsekvens, at fremstillere af lydoptagelser med de nye regler ikke kan modsætte sig fremstillingen, overføringen, tilrådighedsstillelsen, spredningen eller udlånet af tilgængelige formater i medfør af forslaget til § 17 c. Dette vil indebære en ændring af retstilstanden i dag, hvor kun § 17, stk. 1, 2 og 4, finder anvendelse på fremstillere af lydoptagelser rettigheder i medfør af § 66.

Der henvises til de specielle bemærkninger til § 17 c for uddybning af omfanget af dette forslag.

Forslaget vil også medføre, at en fremstiller af lydoptagelser vil kunne have krav på kompensation inden for rammerne af § 17 d, når der fremstilles et tilgængeligt format af fx en lydbog. Dette betyder, at når en bemyndiget enhed, der er etableret i Danmark, anvender reglerne i § 17 c, stk. 2, så har fremstilleren af en lydoptagelse krav på kompensation. Dette gælder dog ikke, hvis skaden for en fremstiller af en lydoptagelse er minimal. Der skal heller ikke betales kompensation, når en bemyndiget enhed, der er etableret i Danmark, fremstiller, overfører, stiller til rådighed, spreder eller udlåner et tilgængeligt format i punktskrift eller andre formater, der normalt kun anvendes af personer med syns- eller læsehandicap. Opnås der ikke enighed om kompensation efter stk. 1, kan hver af parterne forelægge spørgsmålet for Ophavsretslicensnævnet, jf. § 47. Endelig finder kompensationsreglerne også anvendelse, når en bemyndiget enhed, der er etableret i Danmark, foretager handlinger i medfør af artikel 3 i Marrakeshforordningen.

Der henvises til de specielle bemærkninger til § 17 d for uddybning af kompensationsreglerne.

Henvisningen til § 17 e medfører, at bemyndigede enheder, der er etableret i Danmark, og som overfører, stiller til rådighed, spreder eller udlåner tilgængelige formater til personer med syns- eller læsehandicap eller bemyndigede enheder i andre lande inden for Det Europæiske Union, eller som importerer tilgængelige formater fra en bemyndiget enhed, der er etableret i et af disse lande, også skal tage højde for fremstillere af lydoptagelser i den praksis, som skal indføres iht. forslaget til § 17 e, stk. 1.

De bemyndige enheder, der er nævnt i forslaget til § 17 e, stk. 1, skal også efter anmodning give en fremstiller af lydoptagelser en liste over de tilgængelige formater, som enheden har til rådighed, samt navn og kontaktoplysninger på de bemyndigede enheder, enheden har samarbejdet med i forbindelse med udvekslingen af tilgængelige formater.

Der henvises til de specielle bemærkninger til § 17 e for uddybning af denne forpligtelse.

Til nr. 14

Ophavsretslovens § 67, stk. 1, medfører, at billedoptagelser ikke uden fremstillernes samtykke må eftergøres eller gøres tilgængelige for almenheden. I ophavsretslovens § 67, stk. 2, henvises der bl.a. til § 17, stk. 1 og 4.

Forslaget medfører, at der i ophavsretslovens § 67, stk. 1, henvises til ophavsretslovens § 17, stk. 3, i stedet for til stk. 4. Ændringen er en konsekvens af, at den nuværende § 17, stk. 3, foreslås ophævet, hvorfor bestemmelsens stk. 4 i stedet bliver til stk. 3.

Der henvises ikke i § 67 til forslaget til §§ 17 a-17 e. Dette hænger sammen med, at disse bestemmelser kun finder anvendelse på offentliggjorte værker i form af bøger, tidsskrifter, aviser, blade eller anden type skriftligt materiale, notation samt tilhørende illustrationer på ethvert medie.

Til nr. 15

Det følger af ophavsretslovens § 69, stk. 1, at en radio- eller fjernsynsudsending ikke uden radio- eller fjernsynsforetagendets samtykke må udsendes af andre eller på anden måde fremføres offentligt. Udsendingen må heller ikke uden samtykke affotografes eller optages på bånd, film eller anden indretning, der kan gengive den.

Det følger af ophavsretslovens § 69, stk. 3, at bestemmelserne i § 2, stk. 2-4, § 7, stk. 1, § 11, stk. 2 og 3, § 11 a, § 12, stk. 1, stk. 2, nr. 5, stk. 3, stk. 4, nr. 2, og stk. 5, 1. pkt., §§ 15-16 a, § 17, stk. 1 og 2, § 19, stk. 1 og 2, §§ 21, 22, 25 og 25 a, § 27, stk. 1 og 3, og §§ 28, 31, 32 og 39-46 a finder tilsvarende anvendelse på radio- og fjernsynsudsendinger.

Der henvises til afsnit 2.2.1 for uddybning af omfanget af disse bestemmelser.

Forslaget medfører, at der i ophavsretslovens § 69, stk. 3, henvises til de nye regler, der foreslås indsat i §§ 17 a-17 e. Dette vil fx kunne være relevant i forhold til en bemyndiget enheds fremstilling af et tilgængeligt format på baggrund af et radioprogram.

Henvisningen til §§ 17 a-17 e medfører, at fx et radioforetagende med de nye regler ikke vil kunne modsætte sig fremstillingen, overføringen, tilrådighedsstillelsen, spredningen eller udlånet af tilgængelige formater i medfør af forslaget til § 17 c.

Der henvises til de specielle bemærkninger til § 17 c for uddybning af omfanget af denne indskrænkning.

Forslaget vil også medføre, at et radioforetagende m.v. vil kunne have krav på kompensation inden for rammerne af § 17 d. Dette betyder, at når en bemyndiget enhed, der er etableret i Danmark, anvender reglerne i § 17 c, stk. 2, så har radioforetagendet m.v. krav på kompensation. Dette gælder dog ikke, hvis skaden for et radioforetagende m.v. er minimal. Der skal heller ikke betales kompensation, når en bemyndiget enhed, der er etableret i Danmark, fremstiller, overfører, stiller til rådighed, spreder eller udlåner et tilgængeligt format i punktskrift eller andre formater, der normalt kun anvendes af personer med syns- eller læsehandicap. Opnås der ikke enighed om kompensation efter stk. 1, kan hver af parterne forelægge spørgsmålet for Ophavsretslicensnævnet, jf. § 47. Endelig finder kompensationsreglerne også anvendelse, når en bemyndiget enhed, der er etableret i Danmark, foretager handlinger i medfør af artikel 3 i Marrakesh-forordningen.

Der henvises til de specielle bemærkninger til § 17 d for uddybning af kompensationsreglerne.

Henvisningen til § 17 e medfører, at bemyndigede enheder, der er etableret i Danmark, og som overfører, stiller til rådighed, spreder eller udlåner tilgængelige formater til personer med syns- eller læsehandicap eller bemyndigede enheder i andre lande inden for Det Europæiske Union, eller som

importerer tilgængelige formater fra en bemyndiget enhed, der er etableret i et af disse lande, også skal tage højde for fremstillere af radioforetagender i den praksis, som skal indføres iht. forslaget til § 17 e, stk. 1.

De bemyndigede enheder, der er nævnt i forslaget til § 17 e, stk. 1, skal også efter anmodning give et radioforetagende m.v. en liste over de tilgængelige formater, som enheden har til rådighed, samt navn og kontaktoplysninger på de bemyndigede enheder, enheden har samarbejdet med i forbindelse med udvekslingen af tilgængelige formater.

Der henvises til de specielle bemærkninger til § 17 e for uddybning af denne forpligtelse.

Til nr. 16

Ophavsretslovens § 70, stk. 1, medfører, at den, som fremstiller et fotografisk billede (fotografen), har eneret til at råde over billedet ved at fremstille eksemplarer af det og ved at gøre det tilgængeligt for almenheden

Ophavsretslovens § 70, stk. 3, medfører, at bestemmelserne i § 2, stk. 2-4, §§ 3, 7, 9, 11 og 11 a, § 12, stk. 1, stk. 2, nr. 5, og stk. 3, §§ 13-16 b, § 17, stk. 1 og 4, § 18, stk. 1 og 2, § 19, stk. 1 og 2, §§ 20, 21 og 23, § 24, stk. 1 og 2, og §§ 24 a, 25, 25 a, 27, 28, 30-31, 34, 35, 39-47, 49-58 og 60-62 finder tilsvarende anvendelse på fotografiske billeder. Er et fotografisk billede genstand for ophavsret efter § 1, kan denne også gøres gældende.

Der henvises til afsnit 2.2.1 for uddybning af omfanget af denne bestemmelse.

Forslaget medfører, at i § 70, stk. 3, ændres ”17, stk. 1 og 4” til ”§ 17, stk. 1 og 3, §§ 17 a-17 e”.

Henvisningen til § 17, stk. 1 og 3, er en konsekvens af, at den nuværende § 17, stk. 3, foreslås ophævet, hvorfor bestemmelsens stk. 4 i stedet bliver til stk. 3.

Henvisningen til §§ 17 a-17 e medfører, at de nye regler vil finde tilsvarende anvendelse på fremstillere af fotografiske billeder. Dette kan være relevant i det omfang, at disse personer måtte have rettigheder til fx en tilhørende ”illustration”.

Forslaget vil have den konsekvens, at fremstillere af fotografiske billeder med de nye regler ikke kan modsætte sig fremstillingen, overføringen, tilrådighedsstillelsen, spredningen eller udlånet af tilgængelige formater i medfør af forslaget til § 17 c. Dette vil indebære en ændring af retstilstanden i dag, hvor kun § 17, stk. 1 og 4, finder anvendelse på fremstillere af fotografiske billeders rettigheder i medfør af § 70.

Der henvises til de specielle bemærkninger til § 17 c for uddybning af omfanget af dette forslag.

Forslaget vil også medføre, at en fremstiller af fotografiske billeder vil kunne have krav på kompensation inden for rammerne af § 17 d, når der fremstilles et tilgængeligt format af

et fotografisk billede. Dette betyder, at når en bemyndiget enhed, der er etableret i Danmark, anvender reglerne i § 17 c, stk. 2, så har fremstilleren af et fotografisk billede krav på kompensation. Dette gælder dog ikke, hvis skaden for en fremstiller af et fotografisk billede er minimal. Der skal heller ikke betales kompensation, når en bemyndiget enhed, der er etableret i Danmark, fremstiller, overfører, stiller til rådighed, spreder eller udlåner et tilgængeligt format i punktskrift eller andre formater, der normalt kun anvendes af personer med syns- eller læsehandicap. Opnås der ikke enighed om kompensation efter stk. 1, kan hver af parterne forelægge spørgsmålet for Ophavsretslicensnævnet, jf. § 47. Endelig finder kompensationsreglerne også anvendelse, når en bemyndiget enhed, der er etableret i Danmark, foretager handlinger i medfør af artikel 3 i Marrakeshforordningen.

Der henvises til de specielle bemærkninger til § 17 d for udbygning af kompensationsreglerne.

Henvisningen til § 17 e medfører, at bemyndigede enheder, der er etableret i Danmark, og som overfører, stiller til rådighed, spreder eller udlåner tilgængelige formater til personer med syns- eller læsehandicap eller bemyndigede enheder i andre lande inden for Det Europæiske Union, eller som importerer tilgængelige formater fra en bemyndiget enhed, der er etableret i et disse lande, også skal tage højde for fremstillere af fotografiske billeder i den praksis, som skal indføres iht. forslaget til § 17 e, stk. 1.

De bemyndigede enheder, der er nævnt i forslaget til § 17 e, stk. 1, skal også efter anmodning give en fremstiller af fotografiske billeder en liste over de tilgængelige formater, som enheden har til rådighed, samt navn og kontaktoplysninger på de bemyndigede enheder, enheden har samarbejdet med i forbindelse med udvekslingen af tilgængelige formater.

Der henvises til de specielle bemærkninger til § 17 e for udbygning af denne forpligtelse.

Til nr. 17

Ophavsretslovens § 71, stk. 1, medfører, at den, som fremstiller et katalog, en tabel, en database eller lignende, hvori et større antal oplysninger er sammenstillet, eller som er resultatet af en væsentlig investering, har eneret til at råde over det pågældende arbejde som helhed eller en væsentlig del deraf ved at fremstille eksemplarer af det og ved at gøre det tilgængeligt for almenheden.

Det følger af ophavsretslovens § 71, stk. 2, at bestemmelsen i stk. 1, finder tilsvarende anvendelse på en eksemplarfremsstilling eller tilgængeliggørelse for almenheden af uvæsentlige dele af indholdet af et katalog, en tabel, en database eller lignende, som foretages gentagne gange og systematisk, såfremt de nævnte handlinger kan sidestilles med handlinger, der strider mod en normal udnyttelse af de pågældende arbejder, eller som skader fremstillers legitime interesser urimeligt.

Af ophavsretslovens § 71, stk. 5 følger det, at bestemmelserne i § 2, stk. 2-4, §§ 6-9, § 11, stk. 2 og 3, § 12, stk. 1, stk. 2, nr. 4, stk. 4, nr. 3, og stk. 5, 2. pkt., §§ 13-17, § 18, stk. 1 og 2, § 19, stk. 1 og 2, §§ 20-22, 25, 27, 28, 30-32, 34 og 35, § 36, stk. 2 og 3, § 47 og §§ 49-52 finder tilsvarende anvendelse på de kataloger, tabeller, databaser m.v., der er nævnt i stk. 1.

Det følger af forslaget til ændring af § 71, stk. 5, at henvisningen til §§ 13-17 ændres til §§ 13-17 e, dvs. at de foreslåede regler i §§ 17 a-17 e også vil finde tilsvarende anvendelse på de kataloger, tabeller, databaser m.v., der er nævnt i ophavsretslovens § 71, stk. 1. Dette kan fx være relevant, hvis en bemyndiget enhed i forbindelse med fremstillingen af et tilgængeligt værk vil være nødt til at foretage en af de handlinger, som er oplyst i § 71, stk. 1 eller 2.

Forslaget vil have den konsekvens, at fremstillere af kataloger m.v. med de nye regler ikke kan modsætte sig fremstillingen, overføringen, tilrådighedsstillelsen, spredningen eller udlånet af tilgængelige formater i medfør af forslaget til § 17 c. Dette vil indebære en ændring af retstilstanden i dag, hvor kun § 17 finder anvendelse på fremstillere af kataloger m.v.'s rettigheder i medfør af § 71.

Der henvises til de specielle bemærkninger til § 17 c for udbygning af omfanget af dette forslag.

Forslaget vil også medføre, at en fremstiller af kataloger m.v. vil kunne have krav på kompensation inden for rammerne af § 17 d. Dette betyder, at når en bemyndiget enhed, der er etableret i Danmark, anvender reglerne i § 17 c, stk. 2, så har fremstilleren af det pågældende katalog m.v. krav på kompensation. Dette gælder dog ikke, hvis skaden for en fremstiller af kataloger m.v. er minimal. Der skal heller ikke betales kompensation, når en bemyndiget enhed, der er etableret i Danmark, fremstiller, overfører, stiller til rådighed, spreder eller udlåner et tilgængeligt format i punktskrift eller andre formater, der normalt kun anvendes af personer med syns- eller læsehandicap. Opnås der ikke enighed om kompensation efter stk. 1, kan hver af parterne forelægge spørgsmålet for Ophavsretslicensnævnet, jf. § 47. Endelig finder kompensationsreglerne også anvendelse, når en bemyndiget enhed, der er etableret i Danmark, foretager handlinger i medfør af artikel 3 i Marrakeshforordningen.

Der henvises til de specielle bemærkninger til § 17 d for udbygning af kompensationsreglerne.

Henvisningen til § 17 e medfører, at bemyndigede enheder, der er etableret i Danmark, og som overfører, stiller til rådighed, spreder eller udlåner tilgængelige formater til personer med syns- eller læsehandicap eller bemyndigede enheder i andre lande inden for Det Europæiske Union, eller som importerer tilgængelige formater fra en bemyndiget enhed, der er etableret i et af disse lande, også skal tage højde for fremstillere af kataloger m.v. i den praksis, som skal indføres iht. forslaget til § 17 e, stk. 1. Forslaget indebærer ikke,

at den pågældende bemyndigede enhed fx vil skulle føre separate registre for fremstillere af kataloger m.v.

De bemyndige enheder, der er nævnt i forslaget til § 17 e, stk. 1, skal også efter anmodning give en fremstillere af kataloger m.v. en liste over de tilgængelige formater, som enheden har til rådighed, samt navn og kontaktoplysninger på de bemyndigede enheder, enheden har samarbejdet med i forbindelse med udvekslingen af tilgængelige formater.

Der henvises til de specielle bemærkninger til § 17 e for udbygning af denne forpligtelse.

Til nr. 18

Ophavsretslovens § 72 medfører, at pressemeddelelser, som efter aftale leveres fra udenlandske nyhedsbureauer eller fra korrespondenter i udlandet, ikke uden modtagerens samtykke må gøres tilgængelige for almenheden gennem presse, radio eller på anden lignende måde før 12 timer efter, at de er blevet offentliggjort i Danmark.

Bestemmelsen henviser ikke til § 17.

Forslaget medfører, at der i ophavsretslovens § 72 efter "Danmark" indsættes ", jf. dog §§ 17 a-17 e".

Forslaget vil have den konsekvens, at en modtager af en pressemeddelelse med de nye regler ikke kan modsætte sig overføringen, tilrådighedsstillingen, spredningen eller udlånet af tilgængelige formater i medfør af forslaget til § 17 c. Dette kan være relevant, hvis fx Nota ønsker at stille nyheder i tilgængelige formater til rådighed for en person med syns- eller læsehandicap.

Der henvises til de specielle bemærkninger til § 17 c for udbygning af omfanget af dette forslag.

Forslaget vil også medføre, at en modtager af pressemeddelelser vil kunne have krav på compensation inden for rammerne af § 17 d. Dette betyder, at når en bemyndiget enhed, der er etableret i Danmark, anvender reglerne i § 17 c, stk. 2, så har modtageren af en pressemeddelelse krav på compensation. Dette gælder dog ikke, hvis skaden for en modtager af en pressemeddelelse er minimal. Der skal heller ikke betales compensation, når en bemyndiget enhed, der er etableret i Danmark, fremstiller, overfører, stiller til rådighed, spreder eller udlåner et tilgængeligt format i punktskrift eller andre formater, der normalt kun anvendes af personer med syns- eller læsehandicap. Opnås der ikke enighed om compensation efter stk. 1, kan hver af parterne forelægge spørgsmålet for Ophavsretslicensnævnet, jf. § 47. Endelig finder kompensationsreglerne også anvendelse, når en bemyndiget enhed, der er etableret i Danmark, foretager handlinger i medfør af artikel 3 i Marrakeshforordningen.

Der henvises til de specielle bemærkninger til § 17 d for udbygning af kompensationsreglerne.

Henvisningen til § 17 e medfører, at bemyndigede enheder, der er etableret i Danmark, og som overfører, stiller til rå-

dighed, spreder eller udlåner tilgængelige formater til personer med syns- eller læsehandicap eller bemyndigede enheder i andre lande inden for Det Europæiske Union, eller som importerer tilgængelige formater fra en bemyndiget enhed, der er etableret i et af disse lande, også skal tage højde for modtagere af pressemeddelelser i den praksis, som skal indføres iht. forslaget til § 17 e, stk. 1. Forslaget indebærer ikke, at den pågældende bemyndigede enhed fx vil skulle føre separate registre for fremstillere af kataloger m.v.

De bemyndige enheder, der er nævnt i forslaget til § 17 e, stk. 1, skal også efter anmodning give en modtager af en pressemeddelelse en liste over de tilgængelige formater, som enheden har til rådighed, samt navn og kontaktoplysninger på de bemyndigede enheder, enheden har samarbejdet med i forbindelse med udvekslingen af tilgængelige formater.

Der henvises til de specielle bemærkninger til § 17 e for udbygning af denne forpligtelse.

Til nr. 19

Ophavsretslovens §§ 75 b – 75 e vedrører tekniske foranstaltninger m.v.

Det følger bl.a. af § 75 c, stk. 1, at det ikke er tilladt uden samtykke fra rettighedshaveren at foretage omgåelse af effektive tekniske foranstaltninger.

Det følger af ophavsretslovens § 75 d, stk. 1, at Ophavsretslicensnævnet, jf. § 47, stk. 1, på begæring kan pålægge en rettighedshaver, som har gjort brug af de i § 75 c, stk. 1, nævnte effektive tekniske foranstaltninger, at stille sådanne midler til rådighed for en bruger, som er nødvendige for, at denne kan drage fordel af bl.a. § 17. Imødekommer rettighedshaveren ikke pålægget inden 4 uger fra nævnets afgørelse, kan brugeren uanset bestemmelsen i § 75 c, stk. 1, foretage omgåelse af den tekniske foranstaltning. Bestemmelserne i 1. og 2. pkt. finder kun anvendelse i forhold til brugere, som har lovlig adgang til værket eller frembringelsen m.v.

Det følger af stk. 2, at stk. 1, kun finder anvendelse, i det omfang rettighedshaveren ikke ved frivillige foranstaltninger, herunder aftaler med andre involverede parter, har sikret, at brugeren uanset anvendelsen af effektive tekniske foranstaltninger kan drage fordel af de i stk. 1 nævnte bestemmelser.

Forslaget medfører, at der i ophavsretslovens § 75 d, stk. 1, ændres "17, stk. 1-3" til "§ 17, stk. 1, § 17 c".

Bestemmelsen har til formål at gennemføre dele af Marrakeshdirektivets artikel 3, stk. 4.

Forslaget vil have den konsekvens, at personer med syns- eller læsehandicap, bemyndigede enheder m.v. vil kunne anvende den procedure, der er beskrevet i ophavsretslovens § 75 d, hvis den pågældende person eller enhed ikke drage

fordel af forslaget til § 75 c pga. effektive tekniske foranstaltninger.

Dette gælder også, selvom det pågældende værk eller frembringelse m.v. på kontraktmæssige vilkår er stillet til rådighed for almenheden på en sådan måde, at almenheden har adgang til dem på et individuelt valgt sted og tidspunkt, jf. § 2, stk. 4, nr. 1, 2. led (on demand), hvilket ikke er tilfældet for de andre indskrænkninger, som er nævnt i ophavsretslovens § 75 d.

Til nr. 20

Ophavsretslovens § 75 d, stk. 3, fastslår, at § 75, stk. 1, ikke gælder, hvis det pågældende værk eller frembringelse m.v. på kontraktmæssige vilkår er stillet til rådighed for almenheden på en sådan måde, at almenheden har adgang til dem på et individuelt valgt sted og tidspunkt, jf. § 2, stk. 4, nr. 1, 2. led (on demand).

Forslaget til ændring af § 75 d, stk. 3, medfører, at der som 2. pkt. indsættes ”Dette gælder dog ikke for gengivelse i medfør af § 17 c”. Det har til formål at gennemføre dele af Marrakeshdirektivets artikel 3, stk. 4.

Forslaget har den konsekvens, at Ophavsretslicensnævnet kan pålægge en rettighedshaver, som har gjort brug af de i § 75 c, stk. 1, nævnte effektive tekniske foranstaltninger, at stille sådanne midler til rådighed for en bruger, som er nødvendige for, at denne kan drage fordel af § 17 c, uanset at værket på kontraktmæssige vilkår er stillet til rådighed on demand.

Til nr. 21

Det følger af ophavsretslovens § 88, stk. 1, at kulturministeren kan fastsætte nærmere regler, hvorefter anvendelsen af lovens bestemmelser under forudsætning af gensidighed udvides i forhold til andre lande. Det følger af ophavsretslovens § 88, stk. 2, at kulturministeren endvidere kan fastsætte nærmere regler, hvorefter loven gøres anvendelig på værker, som først er udgivet af mellemfolkelige organisationer, samt på ikke-udgivne værker, som sådanne organisationer har ret til at udgive.

Forslaget medfører, at der i § 88 indsættes et nyt stk. 3, hvoraf følger, at ”kulturministeren kan fastsætte regler om, at §§ 17 a-17 e finder tilsvarende anvendelse på import og eksport af tilgængelige formater fra og til lande, som er en del af det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde”.

Hvis Kulturministeren anvender denne bemyndigelsesbestemmelse, vil de foreslåede §§ 17 a-17 e også finde anvendelse på import og eksport af tilgængelige formater fra og til de lande, som er med i EØS-samarbejdet, dvs. Island, Liechtenstein og Norge, på samme måde som det er tilfældet med import og eksport af tilgængelige formater inden for EU. Dette gælder både for værker efter ophavsretslovens § 1, samt de nærtstående rettigheder, som er behandlet i ophavsretslovens kapitel 5.

Dette betyder bl.a., at en bemyndiget enhed må fremstille, overføre, stille til rådighed, sprede eller udlåne et tilgængeligt format til en person med syns- eller læsehandicap eller en anden bemyndiget enhed inden for EØS, jf. forslaget til § 17 c, stk. 2.

Det betyder også, at en person med syns- eller læsehandicap eller en bemyndiget enhed må tilegne sig eller få adgang til et tilgængeligt format, der overføres, stilles til rådighed, spredes eller udlånes af en bemyndiget enhed, der er etableret inden for EØS, jf. forslaget til § 17 c, stk. 3.

Kompensationsreglerne i § 17 d vil også finde tilsvarende anvendelse, når en bemyndiget enhed, der er etableret i Danmark, overfører, stiller til rådighed, spreder eller udlåner et tilgængeligt format til en person med syns- eller læsehandicap eller en anden bemyndiget enhed i EØS-landene.

Forpligtelserne i § 17 e for bemyndigede enheder vil også finde tilsvarende anvendelse, når en bemyndiget enhed, der er etableret i Danmark overfører, stiller til rådighed, spreder eller udlåner tilgængelige formater til personer med syns- eller læsehandicap eller bemyndigede enheder i EØS-landene, eller som importerer tilgængelige formater fra en bemyndiget enhed, der er etableret i disse lande.

§ 2

Det følger af forslagens stk. 1, at loven træder i kraft den 11. oktober 2018, hvilket er den sidste dato for gennemførelse af direktivet, jf. direktivets artikel 11, stk. 1.

Det følger af 1995-lovens § 90, stk. 2, 1. pkt., at loven ikke gælder for udnyttelseshandlinger, der er afsluttet, eller rettigheder, der er erhvervet, før lovens ikrafttræden.

Det følger af dette lovforslags § 2, stk. 2, at loven finder anvendelse på tilgængelige formater, der er fremstillet før lovens ikrafttrædelse.

Dette betyder fx, at hvis Nota allerede har fremstillet et tilgængeligt format inden reglerne i dette lovforslag træder i kraft, så vil Nota ikke være nødt til at fremstille formatet igen efter de nye regler er trådt i kraft, selvom Nota ønsker at distribuere det tilgængelige format i overensstemmelse med forslaget til § 17 c.

§ 3

Det følger af ophavsretslovens § 93, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland, men ved kgl. anordning kan sættes helt eller delvis i kraft for Færøerne og Grønland med de afvigelser, som de særlige færøske eller grønlandske forhold tilsiger.

Færøerne har hjemtaget ophavsretsområdet.

Det foreslås, at på den baggrund, at loven ikke skal gælde for Færøerne eller Grønland, men kan ved kongelige anord-

ning sættes helt eller delvist i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.

Dette betyder, at Nota m.v. som udgangspunkt ikke vil kunne fremstille, overføre, stille til rådighed, sprede eller udlåne

tilgængelige formater til gavn for personer med syns- eller læsehandicap i Færøerne og Grønland, medmindre dette er tilladt efter lovgivningen i disse lande eller Notas har ret til dette på baggrund af aftaler med rettighedshaverne.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 17. Det er tilladt at gengive og sprede eksemplarer af udgivne værker, når gengivelsen og de spredte eksemplarer er særligt bestemt til brug for blinde, svagtseende, døve og talelidende samt personer i øvrigt, der på grund af handicap er ude af stand til at læse trykt tekst. Bestemmelsen i 1. pkt. finder ikke anvendelse på gengivelse eller eksemplarspredning, der sker i erhvervsøjemed.

Stk. 3. Lydoptagelser af udgivne litterære værker må gengives og spredes til brug for syns- og læsehandicappede, når det ikke sker i erhvervsøjemed. Ophavsmanden har krav på vederlag. Kan der ikke opnås enighed om størrelsen af vederlaget, kan hver af parterne forelægge spørgsmålet for Ophavsretslicensnævnet, jf. § 47.

Stk. 4. Statslige eller kommunale institutioner og andre sociale eller almennyttige institutioner kan til brug for syns- og hørehandicappede ved lyd- eller billedoptagelse fremstille eksemplarer af værker, der udsendes i radio eller fjernsyn, såfremt betingelserne for aftalelicens efter § 50 er opfyldt. Sådanne optagelser må kun udnyttes inden for virksomhed, som omfattes af den i § 50 forudsatte aftale.

1. I *fodnoten* til lovens titel ændres ”og dele af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/26/EU af 26. februar 2014, EU-Tidende 2014, nr. L 84, side 72.” til: ”dele af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/26/EU af 26. februar 2014, EU-Tidende 2014, nr. L 84, side 72, og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2017/1564/EU af 13. september 2017, EU-tidende 2017, nr. L 242, side 6”.

2. *Overskriften* før § 17 affattes således: ”Personer med syns-, læse- eller hørehandicap m.v.”

3. I § 17, *stk. 1, 1. pkt.*, udgår ”blinde, svagtseende,” og ”samt personer i øvrigt, der på grund af handicap er ude af stand til at læse trykt tekst” ændres til: ”i det omfang, §§ 17 a-17 e ikke finder anvendelse”. § 17, *stk. 3*, ophæves.

Stk. 4 bliver herefter til stk. 3.

5. I § 17, *stk. 4*, der bliver stk. 3, indsættes *som 3. pkt.*:

”1. og 2. pkt. gælder ikke for områder, der er omfattet af §§ 17 a-17-e.”

6. Efter § 17 indsættes før overskriften før § 18:

”**17 a.** I §§ 17 b-17 e forstås ved:

1) person med syns- eller læsehandicap: en person, der uanset eventuelle andre handicap

a) er blind,

b) har en synsnedsettelse, som ikke kan afhjælpes, så vedkommende får en synsfunktion, der tilnærmelsesvis svarer til synet hos en person uden en sådan funktionsnedsettelse, og som derfor er ude af stand til at læse trykte værker i tilnærmelsesvis samme grad som en person uden en sådan funktionsnedsettelse,

c) har et perceptions- eller læsehandicap, og som derfor er ude af stand til at læse trykte værker i tilnærmelsesvis samme grad som en person uden et sådant handicap, eller

d) på anden måde grundet et fysisk handicap er ude af stand til at holde eller håndtere en bog eller fokusere eller bevæge øjnene i et omfang, der normalt muliggør læsning.

2) tilgængeligt format: værker, der præsenteres på en alternativ måde eller alternativ form, der giver en person med syns- eller læsehandicap ligeså let og behagelig adgang til værket, som en person uden de funktionsnedsættelser eller handicap, som er nævnt i § 17 a, stk. 1, nr. 1.

3) bemyndiget enhed: en enhed, der er godkendt eller anerkendt i en medlemsstat inden for den Europæiske Union til at forestå uddannelse, undervisning, tilpasset læsning eller adgang til information for personer med syns- eller læsehandicap på ikke-kommerciel basis. Det omfatter også offentlige institutioner eller nonprofitorganisationer, der leverer de samme ydelser til personer med syns- eller læsehandicap som en af deres primære aktiviteter, institutionelle forpligtelser eller som en del af deres almennyttige opgaver.

§ 17 b. §§ 17 c-17 e finder anvendelse på offentliggjorte værker i form af bøger, tidsskrifter, aviser, blade eller anden type skriftligt materiale, notation samt tilhørende illustrationer på ethvert medie.

§ 17 c. En person med syns- eller læsehandicap eller en person, der handler på dennes vegne, må fremstille et tilgængeligt format. Et tilgængeligt format må kun bruges af en person med syns- eller læsehandicap.

Stk. 2. En bemyndiget enhed må fremstille, overføre, stille til rådighed, sprede eller udlåne et tilgængeligt format til en person med syns- eller læsehandicap eller en anden bemyndiget enhed inden for den Europæiske Union. Handlinger efter 1. pkt., må kun ske på ikke-kommerciel basis til brug for personer med syns- eller læsehandicap.

Stk. 3. En person med syns- eller læsehandicap eller en bemyndiget enhed må tilegne sig eller få adgang til et tilgængeligt format, der overføres, stilles til rådighed, spredes eller udlånes af en bemyndiget enhed, der er etableret inden for den Europæiske Union.

Stk. 4. Stk. 1-3 kan ikke tilsidesættes ved aftale.

§ 17 d. Anvender en bemyndiget enhed, der er etableret i Danmark, § 17 c, stk. 2, har ophavsmanden krav på kompensation, jf. dog stk. 2. 1. pkt. finder ikke anvendelse, hvis skaden for en ophavsmand er minimal.

Stk. 2. Der skal ikke betales kompensation, når en bemyndiget enhed, der er etableret i Danmark, fremstiller, overfører, stiller til rådighed, spreder eller udlåner et tilgængeligt for-

mat i punktskrift eller andre formater, der normalt kun anvendes af personer med syns- eller læsehåndicap

Stk. 3. Opnås der ikke enighed om kompensation efter stk. 1, kan hver af parterne forelægge spørgsmålet for Ophavsretslicensnævnet, jf. § 47.

Stk. 4. Stk. 1-3 finder tilsvarende anvendelse, når en bemyndiget enhed, der er etableret i Danmark, foretager handlinger i medfør af artikel 3 i Europa-Parlamentets og Rådets Forordning om grænseoverskridende udveksling mellem Unionen og tredjelande af visse værker og andre frembringelser, der er beskyttet af ophavsret og beslægtede rettigheder, i tilgængeligt format til gavn for personer, der er blinde eller synshæmmede eller på anden måde har et læsehåndicap.

§ 17 e. En bemyndiget enhed, der er etableret i Danmark, og som overfører, stiller til rådighed, spreder eller udlåner tilgængelige formater til personer med syns- eller læsehåndicap eller bemyndigede enheder i andre lande inden for Den Europæiske Union, eller som importerer tilgængelige formater fra en bemyndiget enhed, der er etableret et af i disse lande, skal indføre en praksis for at sikre, at enheden:

- 1) kun spreder, overfører tilgængelige formater til og stiller tilgængelige formater til rådighed for personer med syns- eller læsehåndicap eller andre bemyndigede enheder,
- 2) tager passende skridt for at modvirke, at tilgængelige formater bliver fremstillet, spredt, overført eller stillet til rådighed på uautoriseret vis,
- 3) udviser den fornødne omhu ved og fører registre over sin behandling af værker, og tilgængelige formater deraf, og
- 4) på sin hjemmeside, hvis dette er passende, eller gennem andre digitale eller fysiske kanaler offentliggør og opdaterer oplysninger om, hvordan den overholder forpligtelserne i nr. 1-3.

Stk. 2. De bemyndigede enheder, der er nævnt i stk. 1, skal efter anmodning give personer med syns- eller læsehåndicap, andre bemyndigede enheder eller ophavsmænd en liste over de tilgængelige formater, som enheden har til rådighed, samt navn og kontaktoplysninger på de bemyndigede enheder, enheden har samarbejdet med i forbindelse med udvekslingen af tilgængelige formater. Gives den information, der er nævnt i 1. pkt. til en person med syns- eller læsehåndicap, skal den gives i et format, der kan tilgås af personen med syns- eller læsehåndicap”.

§ 47. *Stk. 2.* Ophavsretslicensnævnet kan træffe afgørelse i henhold til §§ 13 og 14, § 16 b, § 17, stk. 3, § 18, stk. 1, § 24 a, § 30, § 35, stk. 7, § 48, stk. 1 og 2, § 51, stk. 2, § 68, § 75 a, stk. 3, og § 75 d. Nævnets afgørelser kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

7. I § 47, stk. 2, ændres ”§ 17, stk. 3” til: ”§ 17 d, stk. 3”.

§ 48. Stk. 2. Nægter et radio- eller fjernsynsforetagende efter § 69 at give samtykke til, at foretagendets radio- eller fjernsynsudsendelser optages på en måde, som er omhandlet i § 13, stk. 1, 1. pkt., 2. led, eller § 17, stk. 4, eller kan der ikke opnås enighed om vilkårene for en sådan optagelse, kan Ophavsretslicensnævnet på begæring af hver af parterne meddele den fornødne tilladelse og fastsætte nærmere vilkår herfor.

Stk. 3. Bestemmelsen i stk. 2 finder kun anvendelse, hvis en organisation af ophavsmænd har indgået en aftale, som omfattes af § 50, jf. § 13, stk. 1, 1. pkt., 2. led, eller § 17, stk. 4. Bestemmelsen i § 49 finder tilsvarende anvendelse.

§ 49. Vederlagskrav i henhold til § 17, stk. 3, § 18, stk. 1, og § 68 forældes efter 3 år fra udgangen af det år, i hvilket værksudnyttelsen fandt sted.

§ 50. Aftalelicens efter §§ 13, 14 og § 16 b, § 17, stk. 4, og §§ 24 a, 30, 30 a og 35 kan påberåbes af brugere, der har indgået en aftale om den pågældende værksudnyttelse med en organisation, som omfatter en væsentlig del af ophavsmændene til en bestemt art af værker, der anvendes i Danmark.

§ 52. Hvis forhandlinger om indgåelse af aftaler som nævnt i § 13, stk. 1, § 14, § 16 b, § 17, stk. 4, § 24 a og § 30 a ikke fører til noget resultat, kan hver af parterne kræve mægling.

§ 65. Stk. 6. Bestemmelserne i § 2, stk. 2-4, §§ 3, 7, 11 og 11 a, § 12, stk. 1, stk. 2, nr. 5, stk. 3, stk. 4, nr. 1, og stk. 5, 1. pkt., §§ 13, 15, 16 og 16 a, § 17, stk. 1, 2 og 4, § 18, stk. 1 og 2, § 19, stk. 1 og 2, og §§ 21, 22, 25, 25 a, 27, 28, 30 a, 31, 34, 35, 39-47, 49-57, 58 a, 61 og 62 finder tilsvarende anvendelse på udøvende kunstners fremførelser og optagelser heraf.

§ 66. Stk. 6. Bestemmelserne i § 2, stk. 2-4, §§ 3, 7, 11 og 11 a, § 12, stk. 1, stk. 2, nr. 5, stk. 3, stk. 4, nr. 1, og stk. 5, 1. pkt., §§ 13, 15, 16 og 16 a, § 17, stk. 1, 2 og 4, § 18, stk. 1 og 2, § 19, stk. 1 og 2, og §§ 21, 22, 25, 25 a, 27, 28, 30 a, 31, 34, 35, 39-47, 49-57, 58 a, 61 og 62 finder tilsvarende anvendelse på udøvende kunstners fremførelser og optagelser heraf.

§ 67. Stk. 2. Bestemmelserne i § 2, stk. 2-4, § 7, stk. 1, § 11, stk. 2 og 3, § 11 a, § 12, stk. 1, stk. 2, nr. 5, stk. 3, stk. 4, nr. 2, og stk. 5, 1. pkt., §§ 13, 15, 16 og 16 a, § 17, stk. 1 og 4, § 18, stk. 1 og 2, § 19, stk. 1 og 2, og §§ 22, 25, 25 a, 27, 28, 30 a, 31, 32 og 34, § 35, stk. 4 og 5, §§ 39-47 og 49-52 finder tilsvarende anvendelse på billedoptagelser.

§ 69. Stk. 3. Bestemmelserne i § 2, stk. 2-4, § 7, stk. 1, § 11, stk. 2 og 3, § 11 a, § 12, stk. 1, stk. 2, nr. 5, stk. 3, stk. 4, nr. 2, og stk. 5, 1. pkt., §§ 15-16 a, § 17, stk. 1 og 2, § 19, stk. 1 og 2, §§ 21, 22, 25 og 25 a, § 27, stk. 1 og 3, og §§ 28, 31,

8. I § 48, stk. 2 og 3, ændres ”§ 17, stk. 4” til: ”§ 17, stk. 3”.

9. I § 49, stk. 1, ændres ”§ 17, stk. 3” til: ”17 d, stk. 1”.

”17 c, stk. 1”.

10. I § 50, stk. 1, ændres ”§ 17, stk. 4” til: ”§ 17, stk. 3”.

11. I § 52, stk. 1, ændres ”§ 17, stk. 4” til: ”§ 17, stk. 3”.

12. I § 65, stk. 6, ændres ”og § 16 a, § 17, stk. 1, 2 og 4” til: ”16 a og 17-17 e”.

13. I § 66, stk. 2, ændres ”§ 17, stk. 1, 2 og 4” til: ”§§ 17-17 d”.

14. I § 67, stk. 2, ændres ”§ 17, stk. 1 og 4” til: ”§ 17, stk. 1 og 3”.

15. I § 69, stk. 3, indsættes efter ”§ 17, stk. 1 og 2, ”: ”§§ 17 a-17 e”.

32 og 39-46 a finder tilsvarende anvendelse på radio- og fjernsynsudsendelser.

§ 70. Stk. 3. Bestemmelserne i § 2, stk. 2-4, §§ 3, 7, 9, 11 og 11 a, § 12, stk. 1, stk. 2, nr. 5, og stk. 3, §§ 13-16 b, § 17, stk. 1 og 4, § 18, stk. 1 og 2, § 19, stk. 1 og 2, §§ 20, 21 og 23, § 24, stk. 1 og 2, og §§ 24 a, 25, 25 a, 27, 28, 30-31, 34, 35, 39-47, 49-58 og 60-62 finder tilsvarende anvendelse på fotografiske billeder. Er et fotografisk billede genstand for ophavsret efter § 1, kan denne også gøres gældende.

§ 71. Stk. 5. Bestemmelserne i § 2, stk. 2-4, §§ 6-9, § 11, stk. 2 og 3, § 12, stk. 1, stk. 2, nr. 4, stk. 4, nr. 3, og stk. 5, 2. pkt., §§ 13-17, § 18, stk. 1 og 2, § 19, stk. 1 og 2, §§ 20-22, 25, 27, 28, 30-32, 34 og 35, § 36, stk. 2 og 3, § 47 og §§ 49-52 finder tilsvarende anvendelse på de kataloger, tabeller, databaser m.v., der er nævnt i stk. 1.

§ 72. Pressemeddelelser, som efter aftale leveres fra udenlandske nyhedsbureauer eller fra korrespondenter i udlandet, må ikke uden modtagerens samtykke gøres tilgængelige for almenheden gennem presse, radio eller på anden lignende måde før 12 timer efter, at de er blevet offentliggjort i Danmark.

§ 75 d. Ophavsretslicensnævnet, jf. § 47, stk. 1, kan på begæring pålægge en rettighedshaver, som har gjort brug af de i § 75 c, stk. 1, nævnte effektive tekniske foranstaltninger, at stille sådanne midler til rådighed for en bruger, som er nødvendige for, at denne kan drage fordel af bestemmelserne i §§ 15 og 16, § 17, stk. 1-3, § 18, stk. 1 og 2, § 21, stk. 1, nr. 2, § 23, stk. 1, og §§ 26-28, 31 og 68. Imødekommer rettighedshaveren ikke pålægget inden 4 uger fra nævnets afgørelse, kan brugeren uanset bestemmelsen i § 75 c, stk. 1, foretage omgåelse af den tekniske foranstaltning. Bestemmelserne i 1. og 2. pkt. finder kun anvendelse i forhold til brugere, som har lovlig adgang til værket eller frembringelsen m.v.

Stk. 3. Bestemmelsen i stk. 1 finder ikke anvendelse på værker og andre frembringelser m.v., der på kontraktmæssige vilkår stilles til rådighed for almenheden på en sådan måde, at almenheden har adgang til dem på et individuelt valgt sted og tidspunkt, jf. § 2, stk. 4, nr. 1, 2. led.

§ 88. Kulturministeren kan fastsætte nærmere regler, hvorefter anvendelsen af lovens bestemmelser under forudsætning af gensidighed udvides i forhold til andre lande.

Stk. 2. Endvidere kan kulturministeren fastsætte nærmere regler, hvorefter loven gøres anvendelig på værker, som først er udgivet af mellemfolkelige organisationer, samt på ikke-udgivne værker, som sådanne organisationer har ret til at udgive.

16. I § 70, stk. 3, ændres ”17, stk. 1 og 4” til: ”§ 17, stk. 1 og 3, §§ 17 a-17 e”.

17. I § 71, stk. 5, ændres ”13-17” til: ”13-17 e”.

18. I § 72 indsættes efter ”Danmark”: ”, jf. dog §§ 17 a-17 e”.

19. I § 75 d, stk. 1, ændres ”17, stk. 1-3” til: ”§ 17, stk. 1, § 17 c”.

20. I § 75 d, stk. 3, indsættes som 2. pkt.:

”Dette gælder dog ikke for gengivelse i medfør af § 17 c”.

21. I § 88 indsættes som *stk. 3*:

”*Stk. 3.* Kulturministeren kan fastsætte regler om, at §§ 17 a-17 e finder tilsvarende anvendelse på import og eksport af tilgængelige formater fra og til lande, som er en del af det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde”.

Marrakeshdirektivet

EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS DIREKTIV (EU) 2017/1564

af 13. september 2017

om visse tilladte former for anvendelse af visse værker og andre frembringelser, der er beskyttet af ophavsret og beslægtede rettigheder, til gavn for personer, der er blinde eller synshæmmede eller på anden måde har et læsehandicap, og om ændring af direktiv 2001/29/EF om harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i informationssamfundet

EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION HAR —

under henvisning til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, særlig artikel 114,

under henvisning til forslag fra Europa-Kommissionen,

efter fremsendelse af udkast til lovgivningsmæssig retsakt til de nationale parlamenter,

under henvisning til udtalelse fra Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (1),

efter den almindelige lovgivningsprocedure (2), og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) Unionens retsakter om ophavsret og beslægtede rettigheder giver retssikkerhed og et højt beskyttelsesniveau for rettighedshavere og udgør en harmoniseret retlig ramme. Denne ramme bidrager til, at det indre marked fungerer ordentligt, og stimulerer innovation, nyskabelse, investeringer og produktion af nyt indhold, herunder i det digitale miljø. Den har ligeledes til formål at øge adgangen til viden og kultur ved at beskytte værker og andre frembringelser og ved at tillade undtagelser eller begrænsninger, som er i offentlighedens interesse. En rimelig balance mellem rettighedshavernes og brugernes rettigheder og interesser bør opretholdes.
- (2) Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 96/9/EF (3), 2001/29/EF (4), 2006/115/EF (5) og 2009/24/EF (6) harmoniserer rettighedshavernes rettigheder for så vidt angår ophavsret og beslægtede rettigheder. Disse direktiver indeholder sammen med Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2012/28/EU (7) en udtømmende liste over undtagelser fra og indskrænkninger af disse rettigheder, som gør det muligt på visse betingelser at anvende indhold uden rettighedshavernes tilladelse for at nå visse politiske målsætninger.
- (3) Personer, der er blinde eller synshæmmede eller på anden måde har et læsehandicap, står fortsat over for adskillige forhindringer for adgang til bøger og andet trykt materiale, der er beskyttet af ophavsret og beslægtede rettigheder. Under hensyntagen til de rettigheder, der er anerkendt i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder («chartret») og FN's konvention om rettigheder for personer med handicap («UNCRPD») for personer, der er blinde eller synshæmmede eller på anden måde har et læsehandicap, bør der iværksættes foranstaltninger med henblik på at øge rådigheden af bøger og andet trykt materiale i tilgængelige formater og forbedre deres cirkulation på det indre marked.
- (4) Marrakeshtraktaten om fremme af adgang til offentliggjorte værker for personer, der er blinde eller synshæmmede eller på anden måde har et læsehandicap, («Marrakeshtraktaten») blev undertegnet på Unionens vegne den 30. april 2014 (8). Traktatens formål er at øge rådigheden og den grænseoverskridende udveksling af visse værker og andre beskyttede frembringelser i tilgængelige formater for personer, der er blinde eller synshæmmede eller på anden måde har et

læsehandicap. Marrakeshtraktaten kræver, at de kontraherende parter fastsætter undtagelser fra og indskrænkninger af ophavsret og beslægtede rettigheder i forbindelse med fremstilling og spredning samt for grænseoverskridende udveksling af visse værker og andre beskyttede frembringelser i tilgængelige formater. Unionens indgåelse af Marrakeshtraktaten gør det nødvendigt at tilpasse EU-retten ved at fastsætte en obligatorisk og harmoniseret undtagelse for de anvendelser, værker og målgruppepersoner, som er omfattet af nævnte traktat.

- (5) Ifølge Den Europæiske Unions Domstols udtalelse 3/15 (9) skal de undtagelser fra eller indskrænkninger i ophavsret og beslægtede rettigheder, der er mulige i henhold til Marrakeshtraktaten med hensyn til fremstilling og spredning af tilgængelige formater af visse værker og andre frembringelser, gennemføres inden for rammerne af det område, der er harmoniseret ved direktiv 2001/29/EF.
- (6) Dette direktiv gennemfører de forpligtelser, som Unionen skal efterleve i medfør af Marrakeshtraktaten, på en harmoniseret måde med henblik på at sikre, at de tilsvarende foranstaltninger bliver anvendt konsekvent i hele det indre marked. Dette direktiv bør derfor fastsætte en obligatorisk undtagelse fra de rettigheder, der harmoniseres ved hjælp af EU-retten, og som er relevante for de anvendelser og værker, som er omfattet af Marrakeshtraktaten. Disse rettigheder omfatter navnlig retten til at reproducere, overføre til almenheden, stille til rådighed for almenheden, sprede og udlåne som fastsat i direktiv 2001/29/EF, 2006/115/EF og 2009/24/EF samt de tilsvarende rettigheder fastsat i direktiv 96/9/EF. Eftersom de undtagelser eller begrænsninger, der kræves efter Marrakeshtraktaten, også omfatter værker i lydform såsom lydbøger, bør den obligatoriske undtagelse, der indføres med nærværende direktiv, også gælde for beslægtede rettigheder.
- (7) Dette direktiv vedrører personer, der er blinde, personer, der har en synsnedsettelse, der ikke kan afhjælpes, så de får en synsfunktion, der i al væsentlighed svarer til synet hos en person uden en sådan funktionsnedsettelse, personer, der har et perceptions- eller læsehandicap, herunder dysleksi eller enhver anden form for indlæringsvanskelighed, der forhindrer dem i at læse trykte værker i tilnærmelsesvis samme grad som personer uden et sådant handicap, og personer, der grundet et fysisk handicap er ude af stand til at holde eller håndtere en bog eller fokusere eller bevæge øjnene i et omfang, der normalt muliggør læsning, for så vidt som sådanne personer som følge af en sådan funktionsnedsettelse eller et sådant handicap er ude af stand til at læse trykte værker i tilnærmelsesvis samme grad som personer uden en sådan funktionsnedsettelse eller et sådant handicap. Formålet med dette direktiv er derfor at forbedre rådigheden af bøger, herunder e-bøger, tidsskrifter, aviser, blade og andre typer skriftligt materiale, notation, herunder noder, og andet trykt materiale, herunder i digitalt eller analogt lydformat, online eller offline, i formater, som vil gøre disse værker og andre frembringelser tilgængelige for disse personer i tilnærmelsesvis samme omfang som for personer uden en sådan funktionsnedsettelse eller et sådant handicap. Tilgængelige formater dækker for eksempel punktskrift, stor skrift, tilpassede e-bøger, lydbøger og radioudsendelser.
- (8) Den obligatoriske undtagelse, der indføres med dette direktiv, bør indskrænke retten til at reproducere med henblik på at tillade enhver handling, der er nødvendig for at ændre, konvertere eller tilpasse et værk eller en anden frembringelse på en sådan måde, at der kan frembringes et tilgængeligt format, der gør det muligt for målgruppepersonerne at tilgå det pågældende værk eller den pågældende anden frembringelse. Dette omfatter at skabe de nødvendige muligheder for at navigere oplysninger i et tilgængeligt format. Det indebærer også ændringer, der måtte være nødvendige i tilfælde, hvor et værks eller en anden frembringelses format allerede er tilgængeligt for visse målgruppepersoner, men ikke er det for andre målgruppepersoner på grund af forskellige funktionsnedsettelser eller handicap eller forskellige grader af sådanne funktionsnedsettelser eller handicap.

-
- (9) De tilladte anvendelser, der fastsættes i dette direktiv, bør omfatte fremstilling af tilgængelige formater enten af målgruppepersoner eller af bemyndigede enheder, der tjener deres behov, hvad enten disse bemyndigede enheder er offentlige eller private organisationer, navnlig biblioteker, uddannelsessteder og andre nonprofitororganisationer, der tjener personer med læsehændericap som en af deres primære aktiviteter, institutionelle forpligtelser eller som en del af deres almennyttige opgaver. Anvendelserne fastsat i dette direktiv bør også omfatte en fysisk persons fremstilling af tilgængelige formater udelukkende med henblik på målgruppepersoners anvendelse, for så vidt den fysisk person handler på vegne af en målgruppeperson eller hjælper en målgruppeperson med at fremstille disse formater. Tilgængelige formater bør kun fremstilles af værker eller andre frembringelser, som målgruppepersoner eller bemyndigede enheder har lovlig adgang til. Medlemsstaterne bør sikre, at enhver aftalebestemmelse, som søger på en hvilken som helst måde at forhindre eller begrænse anvendelsen af undtagelsen, ikke har nogen retsvirkning.
- (10) Undtagelsen, som indføres med dette direktiv, bør gøre det muligt for bemyndigede enheder at fremstille og sprede tilgængelige formater af værker eller andre frembringelser, der er omfattet af dette direktiv, både online og offline i Unionen. Dette direktiv bør ikke pålægge nogen forpligtelse for bemyndigede enheder til at fremstille og sprede sådanne formater.
- (11) Det bør være muligt at stille tilgængelige formater, der er fremstillet i en medlemsstat, til rådighed i alle medlemsstater med henblik på at sikre, at de i højere grad er til rådighed på hele det indre marked. Dette ville mindske behovet for dobbeltarbejde i forbindelse med fremstilling af tilgængelige formater af det samme værk eller den samme anden frembringelse i hele Unionen, hvilket ville skabe besparelser og øge effektivitet. Dette direktiv bør derfor sikre, at tilgængelige formater fremstillet af bemyndigede enheder i en hvilken som helst medlemsstat kan spredes til og tilgås af målgruppepersoner og bemyndigede enheder overalt i Unionen. For at fremme en sådan grænseoverskridende udveksling og for at gøre gensidig identifikation og samarbejde nemmere for bemyndigede enheder bør der tilskyndes til frivillig deling af oplysninger vedrørende navne og kontaktoplysninger, herunder eventuelle tilgængelige websteder, for bemyndigede enheder, der er etableret i Unionen. Medlemsstaterne bør derfor fremsende oplysninger, som de har modtaget fra bemyndigede enheder, til Kommissionen. Dette bør ikke indebære en forpligtelse for medlemsstater til at tjekke, om sådanne oplysninger er fuldstændige og præcise, eller om de er i overensstemmelse med de nationale love, der gennemfører dette direktiv. Sådanne oplysninger bør gøres tilgængelige online af Kommissionen på et centralt informationssted på EU-plan. Dette vil også være en hjælp for bemyndigede enheder såvel som målgruppepersoner og rettighedshavere til at kontakte bemyndigede enheder for at få yderligere oplysninger, jf. bestemmelserne i dette direktiv og i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2017/1563 (10). Det førnævnte centrale informationssted bør supplere den indgangsportal, der som foreskrevet i Marrakeshtraktaten, skal oprettes af Det Internationale Bureau under Verdensorganisationen for Intellektuel Ejendomsret (WIPO) med det formål at lette identificering af og samarbejde blandt bemyndigede enheder på internationalt plan.
- (12) Med henblik på at øge rådigheden af tilgængelige formater og forhindre uautoriseret spredning af værker eller andre frembringelser, bør bemyndigede enheder, der beskæftiger sig med at sprede tilgængelige formater, overføre dem til almenheden eller stille dem til rådighed for almenheden, overholde visse forpligtelser.
- (13) De krav i forbindelse med bemyndigelse eller anerkendelse, som medlemsstaterne kan stille til bemyndigede enheder, såsom krav vedrørende levering af tjenesteydelser af generel art til målgruppepersoner, bør ikke have til følge, at enheder, som er omfattet af definitionen på en

bemyndiget enhed som fastlagt i dette direktiv, forhindres i at foretage de anvendelser, der er tilladt i henhold til dette direktiv.

- (14) I betragtning af den særlige karakter og det særlige anvendelsesområde for den undtagelse, der indføres med dette direktiv, samt behovet for retssikkerhed for målgruppen, bør det ikke være muligt for medlemsstaterne at stille yderligere krav for anvendelsen af undtagelsen, såsom forudgående verificering af, hvorvidt værkerne stilles kommercielt til rådighed i tilgængelige formater, end dem, der er fastlagt i dette direktiv. Medlemsstaterne bør kun kunne indføre kompensationsordninger vedrørende bemyndigede enheders tilladte anvendelser af værker eller andre frembringelser. For at undgå byrder for målgruppepersoner og forhindre barrierer for den grænseoverskridende spredning af tilgængelige formater og urimelige krav til bemyndigede enheder er det vigtigt, at medlemsstaternes mulighed for at indføre sådanne kompensationsordninger er begrænset. Kompensationsordninger bør derfor ikke kræve betaling fra målgruppepersoner. De bør kun finde anvendelse på anvendelser, der foretages af bemyndigede enheder etableret på den medlemsstats område, der indfører en sådan ordning, og de bør ikke kræve betaling fra bemyndigede enheder, der er etableret i andre medlemsstater eller tredjelande, som er parter i Marrakeshtraktaten. Medlemsstaterne bør sikre, at der ikke er mere byrdefulde krav til den grænseoverskridende udveksling af tilgængelige formater under sådanne kompensationsordninger end for ikkegrænseoverskridende udveksling, herunder med hensyn til kompensationens form og mulige niveau. Ved fastlæggelse af kompensationsniveauet bør der tages behørigt hensyn til nonprofitkarakteren af bemyndigede enheders aktiviteter, til de almene mål, der forfølges i dette direktiv, målgruppepersonernes interesser, rettighedshaveres mulige skade og nødvendigheden af at sikre grænseoverskridende spredning af tilgængelige formater. Der bør også tages hensyn til hvert enkelt tilfældes konkrete omstændigheder, der hidrører fra fremstillingen af et bestemt tilgængeligt format. Hvis en rettighedshavers skade er minimal, bør der ikke opstå nogen pligt til at betale kompensation.
- (15) Det er væsentligt, at enhver behandling af personoplysninger i medfør af dette direktiv respekterer grundlæggende rettigheder, herunder retten til respekt for privatliv og familieliv og retten til beskyttelse af personoplysninger i henhold til chartrets artikel 7 og 8, og det er afgørende, at enhver sådan behandling også er i overensstemmelse med Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 95/46/EF (11) og 2002/58/EF (12), som regulerer den behandling af personoplysninger, der måtte blive foretaget af bemyndigede enheder inden for rammerne af dette direktiv og under tilsyn af medlemsstaternes kompetente myndigheder, navnlig de offentlige uafhængige myndigheder udpeget af medlemsstaterne.
- (16) UNCRPD, som Unionen er part i, garanterer personer med handicap retten til information og uddannelse og retten til at deltage i det kulturelle, økonomiske og sociale liv, alt på lige fod med andre. UNCRPD kræver, at parterne i overensstemmelse med international ret tager alle egnede skridt for at sikre, at lovgivning til beskyttelse af intellektuelle ejendomsrettigheder ikke udgør en urimelig eller diskriminerende barriere for adgangen til kulturstof for personer med handicap.
- (17) I henhold til chartret er enhver form for forskelsbehandling, herunder på grund af handicap, forbudt, og retten for personer med handicap til at nyde godt af foranstaltninger, der skal sikre deres autonomi, sociale og erhvervsmæssige integration og deltagelse i samfundslivet, anerkendes og respekteres af Unionen.
- (18) Med vedtagelsen af dette direktiv sigter Unionen på at sikre, at målgruppepersonerne har adgang til bøger og andet trykt materiale i tilgængelige formater i hele det indre marked. I overensstemmelse hermed er dette direktiv et vigtigt første skridt hen mod at forbedre adgangen til værker for personer med handicap.

- (19) Kommissionen bør vurdere situationen for så vidt angår andre til rådighed værende værker og andre frembringelser i tilgængelige formater end dem, der er omfattet af dette direktiv, samt værker og andre frembringelser i tilgængelige formater, der er til rådighed for personer med andre handicap. Det er vigtigt, at Kommissionen i denne henseende evaluerer situationen nøje. Ændringer til dette direktivs anvendelsesområde kunne overvejes, om nødvendigt, på grundlag af en rapport fra Kommissionen.
- (20) Medlemsstaterne bør fortsat kunne fastsætte en undtagelse eller begrænsning til gavn for personer med handicap i tilfælde, der ikke er omfattet af dette direktiv, navnlig vedrørende værker og andre frembringelser samt andre handicap end dem, der er omfattet af dette direktiv, jf. artikel 5, stk. 3, litra b), i direktiv 2001/29/EF. Nærværende direktiv er ikke til hinder for, at medlemsstaterne kan indføre undtagelser fra eller begrænsninger af rettigheder, som ikke er harmoniseret under Unionens ramme for ophavsret.
- (21) Dette direktiv respekterer de grundlæggende rettigheder og overholder de principper, som er anerkendt ved navnlig chartret og UNCRPD. Dette direktiv bør fortolkes og anvendes i overensstemmelse med disse rettigheder og principper.
- (22) Marrakeshtraktaten pålægger visse forpligtelser vedrørende udveksling af tilgængelige formater mellem Unionen og tredjelande, der er parter i nævnte traktat. De foranstaltninger, som Unionen har truffet for at opfylde disse forpligtelser, er indeholdt i forordning (EU) 2017/1563, der bør læses i sammenhæng med dette direktiv.
- (23) Målet for dette direktiv, nemlig at forbedre adgangen i Unionen til værker og andre frembringelser, der er beskyttet af ophavsret og beslægtede rettigheder, for personer, der er blinde eller synshæmmede eller på anden måde har et læsehandicap, kan ikke i tilstrækkelig grad opfyldes af medlemsstaterne, men kan på grund af dets omfang og virkninger bedre nås på EU-plan; Unionen kan derfor vedtage foranstaltninger i overensstemmelse med nærhedsprincippet, jf. artikel 5 i traktaten om Den Europæiske Union. I overensstemmelse med proportionalitetsprincippet, jf. nævnte artikel, går dette direktiv ikke videre, end hvad der er nødvendigt for at nå dette mål.
- (24) I overensstemmelse med den fælles politiske erklæring af 28. september 2011 fra medlemsstaterne og Kommissionen om forklarende dokumenter (13) har medlemsstaterne påtaget sig i tilfælde, hvor det er berettiget, at lade meddelelsen af gennemførelsesforanstaltninger ledsage af et eller flere dokumenter, der forklarer forholdet mellem et direktivs bestanddele og de tilsvarende dele i de nationale gennemførelsesinstrumenter. I forbindelse med dette direktiv finder lovgiver, at fremsendelse af sådanne dokumenter er berettiget —

VEDTAGET DETTE DIREKTIV:

Artikel 1

Genstand og anvendelsesområde

Dette direktiv tager sigte på yderligere at harmonisere EU-ret vedrørende ophavsret og beslægtede rettigheder inden for rammerne af det indre marked ved at fastlægge regler for anvendelse af visse værker og andre frembringelser uden rettighedshaverens tilladelse til gavn for personer, der er blinde eller synshæmmede eller på anden måde har et læsehandicap.

Artikel 2

Definitioner

I dette direktiv forstås ved:

- 1) »værk eller anden frembringelse«: et værk i form af en bog, et tidsskrift, en avis, et blad eller anden type skriftligt materiale, notation, herunder noder, samt tilhørende illustrationer på ethvert medie, herunder i lydform såsom lydbøger og i digitale formater, som er beskyttet af ophavsret og beslægtede rettigheder, og som er offentliggjort eller på anden lovlig vis stillet til rådighed for almenheden
- 2) »målgruppeperson«: en person, der uanset eventuelle andre handicap:
 - a) er blind
 - b) har en synsnedsættelse, som ikke kan afhjælpes, så vedkommende får en synsfunktion, der tilnærmelsesvis svarer til synet hos en person uden en sådan funktionsnedsættelse, og som derfor er ude af stand til at læse trykte værker i tilnærmelsesvis samme grad som en person uden en sådan funktionsnedsættelse
 - c) har et perceptions- eller læsehandicap, og som derfor er ude af stand til at læse trykte værker i tilnærmelsesvis samme grad som en person uden et sådant handicap, eller
 - d) på anden måde grundet et fysisk handicap er ude af stand til at holde eller håndtere en bog eller fokusere eller bevæge øjnene i et omfang, der normalt muliggør læsning
- 3) »tilgængeligt format«: et værk eller en anden frembringelse, der præsenteres på en alternativ måde eller i en form, der giver en målgruppeperson adgang til værket eller frembringelsen, således at en sådan person får ligeså let og behagelig adgang som en person uden de i nr. 2) nævnte funktionsnedsættelser eller handicap
- 4) »bemyndiget enhed«: en enhed, der er godkendt eller anerkendt af en medlemsstat til at forestå uddannelse, undervisning af lærere, tilpasset læsning eller adgang til information for målgruppepersoner på ikkekommerciel basis. Det omfatter også offentlige institutioner eller nonprofitorganisationer, der leverer de samme ydelser til målgruppepersoner som en af deres primære aktiviteter, institutionelle forpligtelser eller som en del af deres almennyttige opgaver.

Artikel 3

Tilladte anvendelser

1. Medlemsstaterne skal fastsætte en undtagelse, således at tilladelse fra rettighedshaveren af enhver ophavsrettighed eller beslægtet rettighed til et værk eller en anden frembringelse ikke kræves i henhold til artikel 5 og 7 i direktiv 96/9/EF, artikel 2, 3 og 4 i direktiv 2001/29/EF, artikel 1, stk. 1, artikel 8, stk. 2 og 3, og artikel 9 i direktiv 2006/115/EF samt artikel 4 i direktiv 2009/24/EF, for nogen handling, der er nødvendig for, at:
 - a) en målgruppeperson eller en person, der handler på dennes vegne, kan fremstille et tilgængeligt format af et værk eller en anden frembringelse, som målgruppepersonen har lovlig adgang til, til målgruppepersonens eksklusive brug, og
 - b) en bemyndiget enhed kan fremstille et tilgængeligt format af et værk eller en anden frembringelse, som den har lovlig adgang til, eller overføre et tilgængeligt format, stille det til rådighed, sprede det eller udlåne det til en målgruppeperson eller en anden bemyndiget enhed på ikkekommerciel basis til en målgruppepersons eksklusive brug.
2. Medlemsstaterne sikrer, at hvert tilgængeligt format respekterer værkets eller frembringelsens integritet med behørigt hensyn til de ændringer, der er nødvendige for at gøre værket eller frembringelsen tilgængeligt i det alternative format.

3. Undtagelsen i stk. 1 må kun anvendes i visse specielle tilfælde, der ikke strider mod den normale udnyttelse af værket eller den anden frembringelse og ikke indebærer urimelig skade for rettighedshaverens legitime interesser.
4. Artikel 6, stk. 4, første, tredje og femte afsnit, i direktiv 2001/29/EF finder anvendelse på undtagelsen i nærværende artikels stk. 1.
5. Medlemsstaterne sikrer, at de undtagelser, der er fastsat i stk. 1, ikke kan tilsidesættes ved aftale.
6. Medlemsstaterne kan fastsætte, at anvendelser tilladt i medfør af dette direktiv, der foretages af bemyndigede enheder, der er etableret på deres område, gøres til genstand for kompensationsordninger inden for de begrænsninger, der er fastlagt i dette direktiv.

Artikel 4

Tilgængelige formater på det indre marked

Medlemsstaterne sikrer, at en bemyndiget enhed, der er etableret på deres område, kan udføre handlingerne i artikel 3, stk. 1, litra b), til gavn for en målgruppeperson eller en anden bemyndiget enhed, som er etableret i en hvilken som helst medlemsstat. Medlemsstaterne sikrer ligeledes, at en målgruppeperson eller en bemyndiget enhed, der er etableret på deres område, kan tilegne sig eller få adgang til et tilgængeligt format fra en bemyndiget enhed etableret i en hvilken som helst medlemsstat.

Artikel 5

Bemyndigede enheders forpligtelser

1. Medlemsstaterne sikrer, at en bemyndiget enhed, der er etableret på deres område, og som udfører de handlinger, der er omhandlet i artikel 4, indfører og følger sine egne praksisser for at sikre, at den:
 - a) kun spreder og overfører tilgængelige formater til og stiller tilgængelige formater til rådighed for målgruppepersoner eller andre bemyndigede enheder
 - b) tager passende skridt for at modvirke, at tilgængelige formater bliver reproduceret, spredt, overført til almenheden eller stillet til rådighed for almenheden på uautoriseret vis
 - c) udviser den fornødne omhu ved og fører registre over sin behandling af værker eller andre frembringelser og tilgængelige formater deraf og
 - d) på sit websted, hvis dette er passende, eller gennem andre online- eller offlinekanaler offentliggør og opdaterer oplysninger om, hvordan den overholder forpligtelserne i litra a)-c).

Medlemsstaterne sikrer, at de praksisser, der er omhandlet i første afsnit, indføres og følges under fuldständig overholdelse af de i artikel 7 omhandlede regler for behandling af målgruppepersoners personoplysninger.

2. Medlemsstaterne sikrer, at en bemyndiget enhed, der er etableret på deres område, og som udfører de handlinger, der er omhandlet i artikel 4, efter anmodning forsyner målgruppepersoner, andre bemyndigede enheder eller rettighedshavere med følgende oplysninger på en tilgængelig måde:
 - a) listen over værker eller andre frembringelser, for hvilke den er i besiddelse af tilgængelige formater, og hvilke formater det drejer sig om, og
 - b) navn og kontaktoplysninger på de bemyndigede enheder, den har samarbejdet med i forbindelse med udvekslingen af tilgængelige formater i henhold til jf. artikel 4.

Artikel 6

Gennemsigtighed og udveksling af oplysninger

1. Medlemsstaterne tilskynder bemyndigede enheder, der er etableret på deres område, og som udfører de handlinger, der er omhandlet i dette direktivs artikel 4 og i artikel 3 og 4 i forordning (EU) 2017/1563, til på frivilligt grundlag at meddele dem deres navne og kontaktoplysninger.
2. Medlemsstaterne meddeler Kommissionen de oplysninger, de har modtaget i henhold til stk. 1. Kommissionen gør disse oplysninger offentligt tilgængelige online på et centralt informationssted og holder det opdateret.

Artikel 7

Beskyttelse af personoplysninger

Behandling af personoplysninger inden for rammerne af dette direktiv skal ske i overensstemmelse med direktiv 95/46/EF og 2002/58/EF.

Artikel 8

Ændring af direktiv 2001/29/EF

Artikel 5, stk. 3, litra b), i direktiv 2001/29/EF affattes således:

- »b) hvis der er tale om anvendelser til gavn for handicappede, som står i direkte forbindelse med det pågældende handicap og er af ikke-kommerciel karakter, og det sker i et omfang, som er påkrævet af hensyn til det særlige handicap, med forbehold af medlemsstaternes forpligtelser i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2017/1564 (*1)

Artikel 9

Rapport

Senest den 11. oktober 2020 fremlægger Kommissionen en rapport for Europa-Parlamentet, Rådet og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg om adgangen på det indre marked til værker og andre frembringelser end de i artikel 2, nr. 1), definerede i tilgængelige formater for målgruppepersonerne samt til værker og andre frembringelser for personer med andre handicap end de i artikel 2, nr. 2), omhandlede. Rapporten skal tage hensyn til udviklingen inden for relevant teknologi og indeholde en vurdering af hensigtsmæssigheden af at udvide dette direktivs anvendelsesområde for at forbedre adgangen til andre typer værker og andre frembringelser og for at forbedre adgangen for personer med andre handicap end dem, der er omfattet af dette direktiv.

Artikel 10

Revision

1. Senest den 11. oktober 2023 evaluerer Kommissionen dette direktiv og fremlægger de vigtigste resultater i en rapport til Europa-Parlamentet, Rådet og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg, eventuelt ledsaget af forslag til ændring af dette direktiv. I denne evaluering skal der indgå en vurdering af indvirkningen af kompensationsordninger, som medlemsstaterne i overensstemmelse med artikel 3, stk. 6, har indført for adgangen til tilgængelige formater for målgruppepersoner og for grænseoverskridende udveksling heraf. Kommissionens rapport skal tage hensyn til synspunkterne hos de relevante civilsamfundsaktører og hos ikke-statslige organisationer, herunder organisationer, der repræsenterer personer med handicap, og organisationer, der repræsenterer ældre.

2. Medlemsstaterne forsyner Kommissionen med de nødvendige oplysninger for udarbejdelsen af den i stk. 1 omhandlede rapport og udarbejdelsen af den rapport, der henvises til i artikel 9.

3. En medlemsstat, der har gyldige grunde til at formode, at gennemførelsen af dette direktiv har haft en betydelig negativ indvirkning på det kommercielle udbud af værker eller andre frembringelser i tilgængelige formater for målgruppepersoner, kan forelægge Kommissionen situationen sammen med alle relevante oplysninger. Kommissionen tager højde for disse oplysninger ved udarbejdelsen af den i stk. 1 omhandlede rapport.

Artikel 11

Gennemførelse

1. Medlemsstaterne sætter de nødvendige love og administrative bestemmelser i kraft for at efterkomme dette direktiv senest den 11. oktober 2018. De underretter straks Kommissionen herom.

Disse love og bestemmelser skal ved vedtagelsen indeholde en henvisning til dette direktiv eller skal ved offentliggørelsen ledsages af en sådan henvisning. Medlemsstaterne fastsætter de nærmere regler for henvisningen.

2. Medlemsstaterne meddeler Kommissionen teksten til de vigtigste nationale retsforskrifter, som de udsteder på det område, der er omfattet af dette direktiv.

Artikel 12

Ikrafttræden

Dette direktiv træder i kraft på tyvendedagen efter offentliggørelsen i Den Europæiske Unions Tidende.

Artikel 13

Adressater

Dette direktiv er rettet til medlemsstaterne.

Udfærdiget i Strasbourg, den 13. september 2017.

På Europa-Parlamentets vegne

A. TAJANI

Formand

På Rådets vegne

M. MAASIKAS

Formand

(1) EUT C 125 af 21.4.2017, s. 27.

(2) Europa-Parlamentets holdning af 6.7.2017 (endnu ikke offentliggjort i EUT) og Rådets afgørelse af 17.7.2017.

-
- (3) Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 96/9/EF af 11. marts 1996 om retlig beskyttelse af databaser (EFT L 77 af 27.3.1996, s. 20).
- (4) Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/29/EF af 22. maj 2001 om harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i informationsområdet (EFT L 167 af 22.6.2001, s. 10).
- (5) Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/115/EF af 12. december 2006 om udlejnings- og udlånsrettigheder samt om visse andre ophavsretsbeslægtede rettigheder i forbindelse med intellektuel ejendomsret (EUT L 376 af 27.12.2006, s. 28).
- (6) Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/24/EF af 23. april 2009 om retlig beskyttelse af edb-programmer (EUT L 111 af 5.5.2009, s. 16).
- (7) Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2012/28/EU af 25. oktober 2012 om visse tilladte anvendelser af forældreløse værker (EUT L 299 af 27.10.2012, s. 5).
- (8) Rådets afgørelse 2014/221/EU af 14. april 2014 om undertegnelse på Den Europæiske Unions vegne af Marrakeshtraktaten om fremme af adgang til offentliggjorte værker for personer, der er blinde, synshæmmede eller på anden måde læsehandicappede (EUT L 115 af 17.4.2014, s. 1).
- (9) Domstolens udtalelse af 14.2.2017, 3/15, ECLI:EU:C:2017:114, præmis 112.
- (10) Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2017/1563 af 13. september 2017 om grænseoverskridende udveksling mellem Unionen og tredjelande af visse værker og andre frembringelser, der er beskyttet af ophavsret og beslægtede rettigheder, i tilgængeligt format til gavn for personer, der er blinde eller synshæmmede eller på anden måde har et læsehandicap (se side 1 i denne EUT).
- (11) Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 95/46/EF af 24. oktober 1995 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger (EFT L 281 af 23.11.1995, s. 31). Dette direktiv erstattes med virkning fra 25. maj 2018 af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/679 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger og om ophævelse af direktiv 95/46/EF (generel forordning om databeskyttelse) (EUT L 119 af 4.5.2016, s. 1).
- (12) Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/58/EF af 12. juli 2002 om behandling af personoplysninger og beskyttelse af privatlivets fred i den elektroniske kommunikationssektor (Direktiv om databeskyttelse inden for elektronisk kommunikation) (EFT L 201 af 31.7.2002, s. 37).
- (13) EUT C 369 af 17.12.2011, s. 14.

Marrakeshforordningen

EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS FORORDNING (EU) 2017/1563

af 13. september 2017

om grænseoverskridende udveksling mellem Unionen og tredjelande af visse værker og andre frembringelser, der er beskyttet af ophavsret og beslægtede rettigheder, i tilgængeligt format til gavn for personer, der er blinde eller synshæmmede eller på anden måde har et læsehandicap

EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION HAR —

under henvisning til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, særlig artikel 114,

under henvisning til forslag fra Europa-Kommissionen,

efter fremsendelse af udkast til lovgivningsmæssig retsakt til de nationale parlamenter,

under henvisning til udtalelse fra Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (1),

efter den almindelige lovgivningsprocedure (2), og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) Marrakeshtraktaten om fremme af adgang til offentliggjorte værker for personer, der er blinde, synshæmmede eller på anden måde læsehandicappede, (»Marrakeshtraktaten«) blev undertegnet på Unionens vegne den 30. april 2014 (3). Den kræver, at de kontraherende parter fastsætter undtagelser fra eller indskrænkninger i ophavsretlige og beslægtede rettigheder i forbindelse med fremstilling og udbredelse samt grænseoverskridende udveksling af visse værker og andre beskyttede frembringelser i tilgængelige formater.
- (2) Marrakeshtraktatens målgruppepersoner er personer, der er blinde, personer, der har en synsnedsættelse, der ikke kan afhjælpes, så de får en synsfunktion, der i al væsentlighed svarer til synet hos en person uden en sådan funktionsnedsættelse, personer, der har et perceptions- eller læsehandicap, herunder dysleksi eller enhver anden form for indlæringsvanskelighed, der forhindrer dem i at læse trykte værker i tilnærmelsesvis samme grad som personer uden et sådant handicap, og personer, som grundet et fysisk handicap er ude af stand til at holde eller håndtere en bog eller fokusere eller bevæge øjnene i et omfang, der normalt muliggør læsning, for så vidt som disse personer som følge af en sådan funktionsnedsættelse eller et sådant handicap er ude af stand til at læse trykte værker i tilnærmelsesvis samme grad som personer uden en sådan funktionsnedsættelse eller et sådant handicap.
- (3) Personer, der er blinde eller synshæmmede eller på anden måde har et læsehandicap, står fortsat over for adskillige forhindringer for adgang til bøger og andet trykt materiale, der er beskyttet af ophavsret og beslægtede rettigheder. Behovet for at øge den mængde af værker og andre beskyttede frembringelser i tilgængelige formater, der er til rådighed for sådanne personer, samt for i betydelig grad at forbedre cirkulationen og udbredelsen af sådanne værker og sådanne andre beskyttede frembringelser er blevet anerkendt på internationalt plan.
- (4) I overensstemmelse med Den Europæiske Unions Domstols udtalelse 3/15 (4) skal undtagelser fra eller indskrænkninger i ophavsretlige og beslægtede rettigheder i forbindelse med fremstilling og spredning af visse værker og andre frembringelser i tilgængeligt format i henhold til Marrakeshtraktaten gennemføres inden for rammerne af det område, der er harmoniseret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/29/EF (5). Det samme gør sig

gældende for de eksport- og importordninger, der er fastsat i denne traktat, for så vidt som de har et endeligt formål om at tillade overføring til almenheden eller spredning på en parts område af eksemplarer i tilgængeligt format, der er offentliggjort i en anden parts territorium uden tilladelse fra rettighedshaverne.

- (5) Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2017/1564 (6) tager sigte på at gennemføre de forpligtelser, som Unionen skal efterleve i medfør af Marrakeshtraktaten, på harmoniseret vis med henblik på at øge tilgængeligheden af materiale i tilgængeligt format til gavn for målgruppepersoner i alle EU-medlemsstaterne samt cirkulationen af sådant materiale på det indre marked og kræver, at medlemsstaterne indfører en obligatorisk undtagelse fra visse rettigheder, som er harmoniseret ved hjælp af EU-retten. Denne forordning tager sigte på at gennemføre forpligtelserne i medfør af Marrakeshtraktaten for så vidt angår ordninger for eksport og import af tilgængelige formater til ikkekommercielle formål til gavn for målgruppepersonerne mellem Unionen og de tredjelande, der er parter i Marrakeshtraktaten, og på at fastsætte betingelserne for sådan eksport og import på en ensartet måde inden for det område, der er harmoniseret ved direktiv 2001/29/EF og direktiv (EU) 2017/1564 med henblik på at sikre, at disse foranstaltninger anvendes konsekvent i hele det indre marked og ikke bringer harmoniseringen af de i disse direktiver indeholdte eksklusive rettigheder og undtagelser i fare.
- (6) Denne forordning skal sikre, at bøger, herunder e-bøger, tidsskrifter, aviser, blade og andet skriftligt materiale, notation, herunder noder, og andre typer trykt materiale, herunder lyd, uanset om det er digitalt eller analogt, i tilgængeligt format, der er blevet fremstillet i en hvilken som helst medlemsstat i overensstemmelse med de nationale bestemmelser, som er vedtaget i medfør af direktiv (EU) 2017/1564, kan spredes, overføres til eller stilles til rådighed for en målgruppeperson eller bemyndiget enhed som omhandlet i Marrakeshtraktaten i tredjelande, der er parter i Marrakeshtraktaten. Tilgængelige formater dækker for eksempel punktskrift, stor skrift, tilpassede e-bøger, lydbøger og radioudsendelser. Under hensyntagen til Marrakeshtraktatens »ikkekommercielle formål« (7) bør tilgængelige formater til gavn for personer, der er blinde eller synshæmmede eller på anden måde har et læsehandicap, eller bemyndigede enheder i tredjelande kun spredes, overføres til almenheden eller stilles til rådighed for almenheden på ikkekommerciel basis af bemyndigede enheder, der er etableret i en medlemsstat.
- (7) Denne forordning bør ligeledes gøre det muligt for målgruppepersoner i Unionen og bemyndigede enheder, der er etableret i en medlemsstat, at importere og få adgang til tilgængelige formater, der er fremstillet i overensstemmelse med Marrakeshtraktatens gennemførelse, fra et tredjeland til ikkekommercielle formål til gavn for personer, der er blinde eller synshæmmede eller på anden måde har et læsehandicap. Det bør være muligt for disse tilgængelige formater at cirkulere på det indre marked på de samme betingelser som tilgængelige formater fremstillet i Unionen i overensstemmelse med direktiv (EU) 2017/1564
- (8) Med henblik på at øge mængden af tilgængelige formater og forhindre uautoriseret spredning af værker eller andre frembringelser, bør bemyndigede enheder, der beskæftiger sig med at sprede tilgængelige formater, overføre dem til almenheden og stille dem til rådighed for almenheden, leve op til visse forpligtelser. Initiativer fra medlemsstaterne til at fremme Marrakeshtraktatens mål og udvekslingen af tilgængelige formater med tredjelande, der er parter i denne traktat, og til at støtte bemyndigede enheder i at udveksle og stille information til rådighed bør tilskyndes. Sådanne initiativer kunne omfatte udviklingen af retningslinjer eller bedste praksis om udformning og spredning af tilgængelige formater i samråd med repræsentanter for bemyndigede enheder, målgruppepersoner og rettighedshavere.

- (9) Det er væsentligt, at enhver behandling af personoplysninger i medfør af denne forordning respekterer de grundlæggende rettigheder, herunder retten til respekt for privatliv og familieleven og retten til beskyttelse af personoplysninger, i artikel 7 og 8 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder («chartret»), og det er afgørende, at enhver sådan behandling også er i overensstemmelse med Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 95/46/EF (8) og 2002/58/EF (9), som regulerer den behandling af personoplysninger, der måtte blive foretaget af bemyndigede enheder inden for rammerne af denne forordning og under tilsyn af medlemsstaternes kompetente myndigheder, navnlig de offentlige uafhængige myndigheder udpeget af medlemsstaterne.
- (10) FN's konvention om rettigheder for personer med handicap («UNCRPD»), som Unionen er part i, garanterer personer med handicap retten til information og uddannelse og retten til at deltage i det kulturelle, økonomiske og sociale liv, alt på lige fod med andre. UNCRPD kræver, at parterne i overensstemmelse med international ret tager alle egnede skridt for at sikre, at lovgivning til beskyttelse af intellektuelle ejendomsrettigheder ikke udgør en urimelig eller diskriminerende barriere for adgangen til kulturstof for personer med handicap.
- (11) I henhold til chartret er enhver form for forskelsbehandling, herunder på grund af handicap, forbudt, og retten for personer med handicap til at nyde godt af foranstaltninger, der skal sikre deres autonomi, deres sociale og erhvervsmæssige integration og deres deltagelse i samfundslivet, anerkendes og respekteres af Unionen.
- (12) Målene for denne forordning, nemlig på en ensartet måde at gennemføre forpligtelserne i medfør af Marrakeshtraktaten for så vidt angår eksport og import mellem Unionen og de tredjelande, der er parter i Marrakeshtraktaten, af tilgængelige formater af visse værker og andre frembringelser til ikkekommercielle formål til gavn for målgruppepersoner og at fastlægge betingelserne for denne eksport og import, kan ikke i tilstrækkelig grad opfyldes af medlemsstaterne, men kan på grund af målenes omfang og virkninger bedre nås på EU-plan; Unionen kan derfor vedtage foranstaltninger i overensstemmelse med nærhedsprincippet, jf. artikel 5 i traktaten om den Europæiske Union. I overensstemmelse med proportionalitetsprincippet, jf. nævnte artikel, går denne forordning ikke videre, end hvad der er nødvendigt for at nå disse mål.
- (13) Denne forordning respekterer de grundlæggende rettigheder og overholder de principper, der er anerkendt ved navnlig chartret og UNCRPD. Denne forordning bør fortolkes og anvendes i overensstemmelse med disse rettigheder og principper —

VEDTAGET DENNE FORORDNING:

Artikel 1

Genstand og anvendelsesområde

Denne forordning fastsætter ensartede regler om den grænseoverskridende udveksling af visse værker og andre frembringelser i tilgængeligt format mellem Unionen og tredjelande, der er parter i Marrakeshtraktaten, uden rettighedshaverens tilladelse til gavn for personer, der er blinde eller synshæmmede eller på anden måde har et læsehåndicap, inden for det område, der er harmoniseret ved direktiv 2001/29/EF og direktiv (EU) 2017/1564, for at forhindre, at harmoniseringen af eksklusive rettigheder og undtagelser i det indre marked bringes i fare.

Artikel 2

Definitioner

I denne forordning forstås ved:

- 1) »værk eller anden frembringelse«: et værk i form af en bog, et tidsskrift, en avis, et blad eller anden type skriftligt materiale, notation, herunder noder, samt tilhørende illustrationer på ethvert medie, herunder i lydform såsom lydbøger og i digitale formater, som er beskyttet af ophavsret og beslægtede rettigheder, og som er offentliggjort eller på anden lovlig vis stillet til rådighed for almenheden
- 2) »målgruppeperson«: en person, der uanset eventuelle andre handicap:
 - a) er blind
 - b) har en synsnedsættelse, som ikke kan afhjælpes, så vedkommende får en synsfunktion, der tilnærmelsesvis svarer til synet hos en person uden en sådan funktionsnedsættelse, og som derfor er ude af stand til at læse trykte værker i tilnærmelsesvis samme grad som en person uden en sådan funktionsnedsættelse
 - c) har et perceptions- eller læsehandicap, og som derfor er ude af stand til at læse trykte værker i tilnærmelsesvis samme grad som en person uden et sådant handicap, eller
 - d) på anden måde grundet et fysisk handicap er ude af stand til at holde eller håndtere en bog eller fokusere eller bevæge øjnene i et omfang, der normalt muliggør læsning
- 3) »tilgængeligt format«: et værk eller en anden frembringelse, der præsenteres på en alternativ måde eller i en form, der giver en målgruppeperson adgang til værket eller frembringelsen, således at en sådan person får ligeså let og behagelig adgang som en person uden de i nr. 2) nævnte funktionsnedsættelser eller handicap
- 4) »bemyndiget enhed etableret i en medlemsstat«: en enhed, der er godkendt eller anerkendt af en medlemsstat til at forestå uddannelse, undervisning af lærere, tilpasset læsning eller adgang til information for målgruppepersoner på ikkekommerciel basis. Det omfatter også offentlige institutioner eller nonprofitorganisationer, der leverer de samme ydelser til målgruppepersoner som en af deres primære aktiviteter, institutionelle forpligtelser eller som en del af deres almennyttige opgaver.

Artikel 3

Eksport af tilgængelige formater til tredjelande

En bemyndiget enhed, der er etableret i en medlemsstat, kan sprede eller overføre til eller stille til rådighed for målgruppepersoner eller en bemyndiget enhed, der er etableret i et tredjeland, der er part i Marrakeshtraktaten, et tilgængeligt format af et værk eller en anden frembringelse, der er fremstillet i overensstemmelse med den nationale lovgivning, der er vedtaget i henhold til direktiv (EU) 2017/1564.

Artikel 4

Import af tilgængelige formater fra tredjelande

En målgruppeperson eller en bemyndiget enhed, der er etableret i en medlemsstat, kan importere eller på anden måde fremskaffe eller få adgang til og derefter i overensstemmelse med den nationale lovgivning, der er vedtaget i henhold til direktiv (EU) 2017/1564, anvende et tilgængeligt format af et værk eller en anden frembringelse, der er blevet spredt eller overført til eller stillet til rådighed for målgruppepersoner eller bemyndigede enheder, af en bemyndiget enhed i et tredjeland, der er part i Marrakeshtraktaten.

Artikel 5

Bemyndigede enheders forpligtelser

1. En bemyndiget enhed, der er etableret i en medlemsstat, og som udfører de handlinger, der er omhandlet i artikel 3 og 4, indfører og følger sine egne praksisser for at sikre, at den:
 - a) kun spreder og overfører tilgængelige formater til og kun stiller tilgængelige formater til rådighed for målgruppepersoner eller andre bemyndigede enheder
 - b) tager passende skridt for at modvirke, at tilgængelige formater bliver reproduceret, spredt, overført til almenheden eller stillet til rådighed til almenheden på uautoriseret vis
 - c) udviser den fornødne omhu ved og fører registre over sin behandling af værker eller andre frembringelser og tilgængelige formater heraf og
 - d) på sit websted, hvis dette er passende, eller gennem andre online- eller offlinekanaler offentliggør og opdaterer oplysninger om, hvordan den overholder forpligtelserne i litra a)-c).

En bemyndiget enhed etableret i en medlemsstat indfører og følger de i første afsnit omhandlede praksisser under fuldstændig overholdelse af de i artikel 6 omhandlede regler for behandling af målgruppepersoners personoplysninger.

2. En bemyndiget enhed, der er etableret i en medlemsstat, og som udfører de handlinger, der er omhandlet i artikel 3 og 4, forsyner efter anmodning enhver målgruppeperson, en anden bemyndiget enhed eller en rettighedshaver med følgende oplysninger på en tilgængelig måde:
 - a) listen over værker eller andre frembringelser, for hvilke den er i besiddelse af tilgængelige formater, og hvilke formater det drejer sig om, og
 - b) navn og kontaktoplysninger på de bemyndigede enheder, den har samarbejdet med i forbindelse med udvekslingen af tilgængelige formater i henhold til artikel 3 og 4.

Artikel 6

Beskyttelse af personoplysninger

Behandling af personoplysninger inden for rammerne af denne forordning skal ske i overensstemmelse med direktiv 95/46/EF og 2002/58/EF.

Artikel 7

Revision

Senest den 11. oktober 2023 evaluerer Kommissionen denne forordning og fremlægger de vigtigste resultater i en rapport til Europa-Parlamentet, Rådet og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg, eventuelt ledsaget af forslag til ændring af denne forordning.

Medlemsstaterne forsyner Kommissionen med de nødvendige oplysninger for udarbejdelsen af evalueringsrapporten.

Artikel 8

Ikrafttræden og anvendelse

Denne forordning træder i kraft på tyvendedagen efter offentliggørelsen i Den Europæiske Unions Tidende.

Den finder anvendelse fra den 12. oktober 2018.

Denne forordning er bindende i alle enkeltheder og gælder umiddelbart i hver medlemsstat.

Udfærdiget i Strasbourg, den 13. september 2017.

På Europa-Parlamentets vegne

A. TAJANI

Formand

På Rådets vegne

M. MAASIKAS

Formand

- (1) Udtalelse af 5.7.2017 (endnu ikke offentliggjort i EUT).
- (2) Europa-Parlamentets holdning af 6.7.2017 (endnu ikke offentliggjort i EUT) og Rådets afgørelse af 17.7.2017.
- (3) Rådets afgørelse 2014/221/EU af 14. april 2014 om undertegnelse på Den Europæiske Unions vegne af Marrakeshtraktaten om fremme af adgang til offentliggjorte værker for personer, der er blinde, synshæmmede eller på anden måde læsehandicappede (EUT L 115 af 17.4.2014, s. 1).
- (4) Domstolens udtalelse af 14.2.2017, 3/15, ECLI:EU:C:2017:114, præmis 112.
- (5) Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/29/EF af 22. maj 2001 om harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i informationssamfundet (EFT L 167 af 22.6.2001, s. 10).
- (6) Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2017/1564 af 13. september 2017 om visse tilladte former for anvendelse af visse værker og andre frembringelser, der er beskyttet af ophavsret og beslægtede rettigheder, til gavn for personer, der er blinde eller synshæmmede eller på anden måde har et læsehandicap, og om ændring af direktiv 2001/29/EF om harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i informationssamfundet (se side 6 i denne EUT).
- (7) Domstolens udtalelse af 14.2.2017, 3/15, ECLI:EU:C:2017:114, præmis 90.
- (8) Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 95/46/EF af 24. oktober 1995 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger (EFT L 281 af 23.11.1995, s. 31). Nævnte direktiv erstattes med virkning fra 25. maj 2018 af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/679 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger og om ophævelse af direktiv 95/46/EF (generel forordning om databeskyttelse) (EUT L 119 af 4.5.2016, s. 1).
- (9) Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/58/EF af 12. juli 2002 om behandling af personoplysninger og beskyttelse af privatlivets fred i den elektroniske kommunikationssektor (Direktiv om databeskyttelse inden for elektronisk kommunikation) (EFT L 201 af 31.7.2002, s. 37).